

* * * * *		T	* * * * *		Crnogorski Telekom A.D.
Broj /	04-146/2				
Podgorica /	23. 04. 2010				

CRNOGORSKI TELEKOM A.D. PODGORICA

Finansijski izvještaji sastavljeni u skladu sa
Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja
i Izvještaj nezavisnog revizora

Za godinu završenu 31. decembra 2009.

CRNOGORSKI TELEKOM A.D. PODGORICA
FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI
ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2009. GODINE

SADRŽAJ

Strana

Izveštaj nezavisnog revizora

1-2

Izveštaj o finansijskom položaju

Izveštaj o sveobuhvatnom prihodu

Izveštaj tokova gotovine

Izveštaj o promjenama na kapitalu

Napomene uz finansijske izvještaje

5-75

IZVEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA

Akcionarima i Odboru Direktora Društva Crnogorski Telekom A.D., Podgorica

Izvršili smo reviziju priloženih finansijskih izveštaja („finansijski izveštaji“) preduzeća Crnogorski Telekom A.D., Podgorica („Preduzeće“) koji uključuju izveštaj o finansijskoj poziciji sa stanjem na dan 31. decembra 2009. godine i izveštaj o sveobuhvatnom prihodu, izveštaj o promenama na kapitalu i izveštaj o novčanim tokovima za godinu završenu na taj dan, pregled značajnih računovodstvenih politika i druge napomene uz finansijske izveštaje.

Odgovornost Rukovodstva za Finansijske Izveštaje

Rukovodstvo je odgovorno za sastavljanje i realno i objektivno prikazivanje ovih finansijskih izveštaja u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izveštavanja i Zakonom o računovodstvu i reviziji Republike Crne Gore. Ova odgovornost uključuje osmišljavanje, uspostavljanje i funkcionisanje internih kontrola relevantnih za sastavljanje i realno i objektivno prikazivanje finansijskih izveštaja koji ne sadrže materijalno značajno pogrešno prikazivanje, nastalo usled pronevere ili greške; izbor i primenu odgovarajućih računovodstvenih politika i sačinjavanje računovodstvenih procena prihvatljivih u datim okolnostima.

Odgovornost Revizora

Nаша odgovornost je da na osnovu izvršene revizije izrazimo mišljenje o ovim finansijskim izveštajima. Reviziju finansijskih izveštaja izvršili smo u skladu sa Međunarodnim standardima revizije. Ovi standardi zahtevaju da postupamo u skladu sa načelima profesionalne etike i da planiramo i izvršimo reviziju na način koji nam omogućava da steknemo razumno uverenje da finansijski izveštaji ne sadrže materijalno značajno pogrešno prikazivanje.

Revizija podrazumeva primenu postupaka radi pribavljanja revizorskih dokaza o iznosima i obelodanjivanjima sadržanim u finansijskim izveštajima. Izbor postupaka zavisi od revizorskog prosuđivanja, uključujući procenu rizika od nastanka materijalno značajnog pogrešnog prikazivanja u finansijskim izveštajima, nastalog usled pronevere ili greške. Pri proceni ovih rizika, revizor uzima u obzir interne kontrole relevantne za sastavljanje i realno i objektivno prikazivanje finansijskih izveštaja Preduzeća u cilju odabira adekvatnih revizorskih postupaka u datim okolnostima, a ne za potrebe izražavanja mišljenja o delotvornosti internih kontrola Preduzeća. Revizija takođe obuhvata ocenu adekvatnosti primenjenih računovodstvenih politika i prihvatljivosti računovodstvenih procena koje je izvršilo rukovodstvo, kao i ocenu opšteg prikaza finansijskih izveštaja.

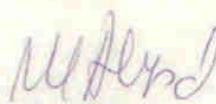
Verujemo da su revizorski dokazi koji smo pribavili dovoljan i adekvatan osnov za izražavanje mišljenja.

Mišljenje

Prema našem mišljenju, priloženi finansijski izveštaji u svim materijalno značajnim aspektima prikazuju realno i objektivno finansijsko stanje pojedinačnog preduzeća Crnogorski Telekom A.D, Podgorica sa stanjem na dan 31. decembra 2009. godine, rezultate njegovog poslovanja i novčane tokove za godinu završenu na taj dan, u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izveštavanja i Zakonom o računovodstvu i reviziji Republike Crne Gore.

Podgorica, 21. aprila 2010. godine

PricewaterhouseCoopers d.o.o. Podgorica
Poslovni centar Kruševac
Rimski Trg 50
81000 Podgorica
Republika Crna Gora

Marica Aleksić
Licencirani revizor
Licenca Br. 46 izdata od
Ministarstva finansija Crne
Gore, dana 2. novembra 2007.

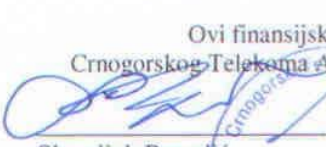
IZVJEŠTAJ O FINANSIJSKOM POLOZAJU

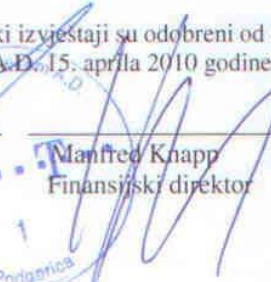
Iznosi u EUR

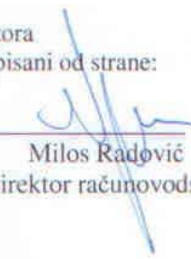
		Na dan	
	Napomena	31. decembar 2009.	31. decembar 2008.
AKTIVA			
Stalna imovina			
Nematerijalna ulaganja	5	14.031.941	15.301.380
Gudvil	6	941.624	941.624
Nekretnine i oprema	7	118.655.551	121.748.147
Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju	8	25.374	25.374
Plasmani u pridružena pravna lica	9	-	225.389
Odložena poreska sredstva	23	9.429	7.971
Dugoročni krediti i ostala potraživanja	10	8.362.434	6.726.871
Ukupna stalna imovina		142.026.353	144.976.756
Obrtna imovina			
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	11	3.181.592	17.147.736
Kratkoročni depoziti u bankama	12	45.200.000	62.150.000
Potraživanja od kupaca i ostala potraživanja	13	19.365.120	21.669.927
Dati avansi i aktivna vremenska razgraničenja	14	53.553.167	3.633.145
Preplaćeni tekući porez na dobit		-	928.583
Zalihe	15	2.923.783	3.649.258
Izdvojena novčana sredstva	16	461.903	600.449
Ukupna obrtna imovina		124.685.565	109.779.098
Ukupno aktiva		266.711.918	254.755.854
PASIVA			
Kratkoročne obaveze			
Obaveze prema dobavljačima i ostale obaveze	20	14.219.104	16.656.790
Pasivna vremenska razgraničenja i primljeni avansi	21	10.220.593	12.334.872
Obaveze za porez na dobit		1.538.321	60.892
Rezervisanja	22	1.801.966	5.194.542
Ukupne kratkoročne obaveze		27.779.984	34.247.096
Dugoročne obaveze			
Odložene poreske obaveze	23	2.656.551	2.663.012
Rezervisanja	22	766.773	1.150.788
Ostale dugoročne obaveze		3.293	3.142
Ukupne dugoročne obaveze		3.426.617	3.816.942
Ukupne obaveze		31.206.601	38.064.038
KAPITAL			
Kapital i rezerve pripisive akcionarima			
Aksijski kapital	18	140.996.394	140.996.394
Statutarne rezerve	19	5.644.103	5.058.637
Neraspoređena dobit		88.864.820	70.636.785
Ukupan akcijski kapital i rezerve		235.505.317	216.691.816
Ukupno pasiva		266.711.918	254.755.854

Napomene na stranama od 5 do 76 čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja.

Ovi finansijski izvještaji su odobreni od strane Odbora direktora Crnogorskog Telekom A.D. 15. aprila 2010 godine i u njihovo ime potpisani od strane:

 Slavoljub Popadić
 Izvršni direktor

 Manfred Knapp
 Finansijski direktor

 Milos Radović
 Direktor računovodstva

IZVJEŠTAJ O SVEOBUH VATNOM PRIHODU

	Napomena	Iznosi u EUR	
		Za godinu završenu 31. decembra	
		2009.	2008.
Prihodi			
Usluge fiksne telefonije i interneta	24 a	64.988.950	67.486.452
Usluge mobilne telefonije	24 b	57.801.956	64.861.659
Ukupni prihodi		122.790.906	132.348.111
Ostali poslovni prihodi	25	365.345	211.441
Troškovi poslovanja			
Troškovi zaposlenih	26	(21.311.304)	(26.048.892)
Troškovi amortizacije i obezvređenja	27	(21.882.988)	(21.637.264)
Troškovi usluga drugih operatera	28	(23.578.578)	(27.393.589)
Nabavna vrijednost prodane telekomunikacione opreme		(5.192.165)	(5.167.529)
Ostali troškovi poslovanja	29	(24.602.791)	(30.841.122)
Ukupno troškovi poslovanja		(96.567.826)	(111.088.396)
Dobit iz poslovanja		26.588.425	21.471.156
Finansijski prihodi	30	5.786.068	6.850.074
Finansijski rashodi	30	(536.670)	(880.810)
Finansijski prihodi -neto		5.249.398	5.969.264
Dobit prije oporezivanja		31.837.823	27.440.420
Porez na dobit	31	(3.224.322)	(2.799.353)
Ukupni sveobuhvatni prihod za godinu pripisiv:		28.613.501	24.641.067
Akcionarima društva		28.613.501	24.641.067
Zarada po akciji Društva u toku perioda (izražena u EUR po akciji)			
- osnovna		0,6053	0,5213
- čista zarada po akciji		0,6053	0,5213

Napomene na stranama od 5 do 76 čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja.

IZVJEŠTAJ O TOKOVIMA GOTOVINE

		(Iznosi u EUR)	
		Za godinu završenu 31. decembra	
	Napomena	2009.	2008.
Tokovi gotovine iz poslovnih aktivnosti			
Gotovina generisana iz poslovnih aktivnosti	39	43.819.047	38.453.063
Plaćene kamate	30	(16.937)	(3.114)
Plaćen porez na dobit	23	(826.228)	(5.797.610)
Neto priliv gotovine iz poslovnih aktivnosti		42.975.882	32.652.339
Tokovi gotovine iz aktivnosti investiranja			
Nabavka osnovnih sredstava i nematerijalnih ulaganja	5,7	(17.320.523)	(14.990.517)
Smanjenje/(povećanje) kratkoročnih depozita u bankama	12	16.950.000	(22.050.000)
Naplaćene kamate	30	4.630.903	5.393.760
Prilivi gotovine po osnovu prodaje pridruženih preduzeća	5,7	154.612	1.856.059
Smanjenje/(povećanje) dugoročnih kredita zaposlenima i ostalih potraživanja		(1.635.563)	1.053.177
Neto odliv gotovine iz aktivnosti investiranja		2.779.429	(28.737.521)
Tokovi gotovine iz aktivnosti finansiranja			
Plaćene dividende vecinskim I manjinskim akcionarima		(59.721.455)	(21.440.415)
Neto odliv gotovine iz aktivnosti finansiranja		(59.721.455)	(21.440.415)
Neto smanjenje gotovine i gotovinskih ekvivalenata		(13.966.144)	(17.525.597)
Gotovina i gotovinski ekvivalenti na početku perioda		17.147.736	34.673.333
Gotovina i gotovinski ekvivalenti na kraju perioda	11	3.181.592	17.147.736

Napomene na stranama od 5 do 76 čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja.

IZVJEŠTAJ O PROMJENAMA NA KAPITALU

	Akcijski kapital	Statutarne rezerve	Neraspoređena dobit	Ukupno
Stanje 1. januara 2008. godine	140.996.394	2.919.357	70.134.998	214.050.749
Dividende	-	-	(22.000.000)	(22.000.000)
Prenos u statutarne rezerve (Napomena 19)	-	2.139.280	(2.139.280)	-
Ukupni sveobuhvatni prihod za godinu 2008	-	-	24.641.067	24.641.067
Stanje 31. decembra 2008. godine	140.996.394	5.058.637	70.636.785	216.691.816
Stanje 1. januara 2009. godine	140.996.394	5.058.637	70.636.785	216.691.816
Dividende	-	-	(9.800.000)	(9.800.000)
Prenos u statutarne rezerve (Napomena 19)	-	585.466	(585.466)	-
Ukupni sveobuhvatni prihod za godinu 2009	-	-	28.613.501	28.613.501
Stanje 31. decembra 2009. godine	140.996.394	5.644.103	88.864.820	235.505.317

Napomene na stranama od 5 do 76 čine
sastavni dio ovih finansijskih izvještaja.

1. OPŠTE INFORMACIJE

Telekom Crne Gore A.D. (u daljem tekstu: “Telekom“ ili “Društvo“), pruža usluge fiksne i mobilne telefonije, internet i ostale telekomunikacione usluge u Crnoj Gori.

Društvo obezbjeđuje pružanje usluga fiksne telefonije u Republici Crnoj Gori, lokalne, nacionalne i međunarodne telefonske usluge, kao i širok spektar ostalih telekomunikacionih usluga, uključujući rentiranje mreža, mreže podataka, telex i telegrafске usluge. U skladu sa Zakonom o telekomunikacijama Republike Crne Gore, Društvu je 31. decembra 2003. godine zvanično ukinuto ekskluzivno pravo u pružanju usluga fiksne telefonije u Republici Crnoj Gori.

Telekom Crne Gore A.D., Podgorica je osnovan i registrovan u Privrednom sudu u Podgorici 31. decembra 1998. godine Rješenjem broj Fi. 5490/98, nakon statusne transformacije i razdvajanja telekomunikacija i pošte iz Javnog preduzeća Pošta, Telegraf i Telekomunikacije Crne Gore (u daljem tekstu “JP PTT Crne Gore”).

U skladu sa Zakonom o privrednim društvima, dana 6. novembra 2002. godine izvršena je preregistracija Društva u Centralnom registru Privrednog suda u Podgorici pod registracionim brojem 4-0000618/001.

Tokom 2000. godine, Telekom je razvio GSM 900 mrežu mobilne telefonije i u maju 2000. godine počeo sa njenim komercijalnim korišćenjem kao provajder mobilne telefonije. Telekom je 28. jula 2000. godine registrovao Monet d.o.o. (koji je kasnije preimenovan u T-mobile d.o.o.) kao svoje zavisno preduzeće u potpunom vlasništvu, nakon čega je cjelokupno poslovanje mobilne telefonije prenešeno na Monet. Tržište mobilne telefonije u Crnoj Gori se liberalizovalo i Monet dijeli tržište sa još dva operatera - “Pro Monte” d.o.o. i M tel d.o.o.

Crnogorski Telekom A.D. takodje pruža internet usluge, iznajmljivanje linija, reprodukciju kompjuterskih medija, savjetodavne usluge i izradu kompjuterskog softvera. Do datuma spajanja ove usluge je pružao Internet Crna Gora d.o.o., Podgorica, preduzeće u potpunom vlasništvu Telekom-a.

Nakon uspješno sprovedenog privatizacionog tendera, Magyar Telekom NyRt. (u daljem tekstu: Magyar Telekom) je postao većinski vlasnik Crnogorskog Telekoma A.D. Magyar Telekom je 31. marta 2005. godine preuzeo kontrolu nad Crnogorskim Telekomom A.D. i krajem iste godine imao je 76.53% udjela u akcijskom kapitalu, koje se nije promijenilo do 31. decembra 2010. godine. Deutsche Telekom AG je krajnji vlasnik Magyar Telekom koji posjeduje 59.21% akcija.

Na dan 30. april 2009. godine, Društvo je posjedovalo 100% kapitala T-mobile CG d.o.o., crnogorskog provajdera mobilne telefonije i 100% kapitala Interneta CG d.o.o..

Skupština Akcionara Crnogorskog Telekom AD je 30. aprila 2009 godine donijela odluku o spajanju tada postojeće tri kompanije: Crnogorski Telekom AD, i njegovih kćerki kompanija T Mobile CG d.o.o i Internet CG d.o.o u jedinstveno pravno lice 'Crnogorski Telekom AD'. U skladu sa Zakonom o privrednim društvima, spajanje je registrovano 11. maja 2009 godine u Centralnom registru Privrednog suda u Podgorici pod registracionim brojem 4-0000618/028.

Sjedište Telekoma je u Podgorici, Republika Crna Gora, ulica Moskovska 29. Na dan 31. decembra 2009. godine, Društvo je imalo 917 zaposlenih (na dan 31. decembra 2008. godine 949 zaposlenih).

1. OPŠTE INFORMACIJE (Nastavak)

Istraga određenih konsultantskih ugovora

Kao što je i ranije navedeno, u toku obavljanja revizije finansijskih izvještaja za 2005. godinu, PricewaterhouseCoopers Könyvvizsgáló és Gazdasági Tanácsadó Kft. (PWC) je identifikovao dva ugovora čija priroda i poslovne namjere nisu bile jasno iskazane. U februaru 2006. godine, Odbor za reviziju Magyar Telekom, većinskog vlasnika Društva, angažovao je White & Case (“nezavisne istražitelje”), svoje nezavisne pravne savetnike, kako bi obavili unutrašnju istragu po pitanju da li je Mađar Telekom, ili neka njegova kompanija, izvršio plaćanja po osnovu ovih ili nekih drugih ugovora, potencijalno zabranjenih od strane Američkih zakona i regulativa, uključujući Dekret o postupcima strane korupcije („FCPA“), ili internu politiku Društva. Odbor za reviziju je informisao Američki odsjek za pravdu („DOJ“) i Američku komisiju za hartije od vrednosti („SEC“) i Mađarski nadležni organ za finansijsku kontrolu o unutrašnjoj istrazi.

Odbor za reviziju je 2. decembra 2009. godine dostavio Bordu Direktora Mađar Telekom, „Izvještaj o istrazi Odboru za reviziju Magyar Telekom“, od 30. novembra 2009 godine (Finalni Izvještaj). Odbor za reviziju je nagovijestio da smatra da je pripremanjem finalnog izvještaja, a na bazi trenutnih dokaza, White & Case kompletirao svoju nezavisnu unutrašnju istragu.

Finalni izvještaj sadrži sledeće zaključke i dokaze koji su na raspolaganju Odboru za reviziju i njegovim savjetnicima:

Kao što je i ranije navedeno, u slučaju pomenutih ugovora, nema „dovoljno dokaza da se utvrdi da su 7 miliona eur troškova vezanih za četiri konsultantska ugovora...napravljeni za legitimne poslovne svrhe“ kao i da postoji „potvrđan dokaz da su pomenuti troškovi služili u neispravne svrhe“. Pomenuti ugovori nisu pravilno prikazani u finansijskim izvještajima Magyar Telekom, kao ni njegovih pridruženih lica.

Godine 2007., Vrhovni državni tužilac Republike Crne Gore obavijestio je Odbor direktora Crnogorskog Telekom o svom zaključku da ugovori koji su predmet unutrašnje istrage u Crnoj Gori ne sadrže elemente koji se mogu protumačiti kao kriminalne radnje na osnovu kojih bi se u Republici Crnoj Gori mogle podnijeti tužbe.

Mađarske vlasti su takođe započele svoju istragu vezano za aktivnosti Magyar Telekom-a u Crnoj Gori. Mađarski nacionalni odbor za istragu obavijestio je Magyar Telekom da je istraga okončana 20. maja 2008. godine i da kriminalne aktivnosti nisu identifikovane.

Sjedinjene Države su započele sopstvenu istragu u vezi sa transakcijama koje su predmet naše interne istrage radi utvrđivanja potencijalnih kršenja zakona Sjedinjenih Država.

Ne možemo predvidjeti kada će tekuća istraga biti okončana, koji će biti njen krajnji rezultat, kao ni njen uticaj ukoliko bi ga bilo na naše finansijske izvještaje i rezultate poslovanja. Institucije nam mogu nametnuti krivične i građanskopravne sankcije, uključujući novčane kazne, dodatne izmjene naše poslovne prakse i prakse postupanja u skladu sa zakonima.

2. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA

2.1. Osnova za sastavljanje

Finansijski izvještaji Crnogorskog Telekom A.D. su pripremljeni u skladu sa Međunarodnim Standardima Finansijskog Izvještavanja (MSFI) koje je objavio Odbor za međunarodne računovodstvene standarde (IASB), koji su bili na snazi u periodu sastavljanja finansijskih izvještaja Društvo i u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji Crne Gore. Finansijski izvještaji su sastavljeni u skladu sa konvencijom istorijskog troška, osim u slučaju navedenom u računovodstvenim politikama koje slijede.

Društvo ima obavezu da vodi svoje računovodstvene evidencije i sastavlja finansijske izvještaje u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji Republike Crne Gore ("Sl. list RCG", br. 69/2005), i posebno u skladu sa relevantnom zakonskom odlukom koja definiše obaveznu primjenu Međunarodnih računovodstvenih standarda ("MRS") u Republici Crnoj Gori ("Sl. list RCG", br. 69/2002). Shodno tome, Međunarodni standardi finansijskog izvještavanja (MSFI) su prvi put primenjeni za finansijske izvještaje koji obuhvataju godinu koja počinje 1. januara 2003. godine.

Zvanična valuta u Republici Crnoj Gori i funkcionalna valuta Crnogorskog Telekom A.D. je Euro (EUR).

Finansijski izvještaji Društva su predloženi za odobrenje od strane Borda Direktora Društva. Godišnja Skupština akcionara, koja je autorizovana da odobri i prihvati finansijske izvještaje, ima pravo da zahtijeva promjene prije prihvatanja. S obzirom da su većinski akcionari istovremeno i članovi Borda Direktora Društva koje predlaže finansijske izvještaje, mogućnost potencijalnih izmjena od strane Skupštine akcionara je malo vjerovatna, i nije se dešavala u prošlosti.

Standardi, dopune i tumačenja važeći i usvojeni u 2009. godini

U tekućem periodu Društvo je usvojilo sve nove i revidirane standarde i interpretacije, koje je objavio Odbor za međunarodne računovodstvene standarde (IASB) i Komitet za Tumačenja Međunarodnih finansijskih standarda (IFRIC), a koje su važne za poslovanje Društva i koje su u primjeni u izvještajnom periodu koji je počeo 1. januara 2009. godine. Njihova inicijalna primjena nije imala materijalnog uticaja na prikazane rezultate poslovanja Društva, njegov finansijski položaj ili tokove gotovine. Pregled novih i revidiranih standarda i interpretacija uključuje sljedeće:

- MRS 1 (revidiran) Prezentacija finansijskih izvještaja – Revidiran standard propisuje opšte zahtjeve u vezi sa prezentacijom finansijskih izvještaja, daje smjernice u vezi sa njihovom strukturom i postavlja minimalne zahtjeve vezane za sadržaj finansijskih izvještaja. Revidirani standard zabranjuje prezentaciju stavki prihoda i troškova (tj. „ne vlasničkih“ promjena na kapitalu) u okviru izvještaja o promjenama na kapitalu, zahtijevajući da se promjene na kapitalu prikazuju odvojeno od vlasničkih promjena na kapitalu. Sve nevladničke promjene se moraju prikazati u izvještaju o postignutim rezultatima, ali pravna lica mogu da biraju da li da prikažu izvještaj o neto dobitku ili oba izvještaja (bilans uspjeha i izvještaj o sveobuhvatnom prihodu). U slučajevima kada pravno lice koriguje ili reklasifikuje uporedne podatke, od tog lica će se očekivati da prikaže korigovan bilans stanja sa početka uporednog perioda kao dodatak tekućim zahtjevima prikazivanja bilansa stanja sa kraja tekućeg i uporednog perioda. Dopuna takodje razjašnjava da su neka, prije nego sva, finansijska sredstva i obaveze klasifikovana po „fer vrijednosti kroz bilans uspjeha“, u skladu sa MRS 39 „Finansijski instrumenti: Prepoznavanje i mjerenje“ primjeri tekuće aktive i pasive. Dopuna MRS 1 nije imala značajan uticaj na prezentaciju finansijskih izvještaja Društva.

2. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)

2.1. Osnova za sastavljanje (nastavak)

- MRS 19 (revidiran), 'Naknade zaposlenima'. Izmjene su dio godišnjeg MRSO projekta unaprjeđenja obavljenog u maju 2008. godine. Dopuna reguliše definiciju uticaja koji na dobit ima povećanje zarada kao umanjeno, dok izmjena koja se tiče naknade koja se pripisuje minulom radu uzrokuje negativnu nabavnu vrijednost usluga pruženih u prošlosti ukoliko dovodi do smanjenja sadašnje vrijednosti definisanih obaveza po osnovu naknada zaposlenima. Definicija prinosa na sredstva iz plana izmjenjena je tako da se sada troškovi upravljanja sredstvima iz plana oduzimaju prilikom obračuna prinosa na sredstva iz plana samo u onoj mjeri u kojoj su takvi troškovi isključeni iz obračuna obaveza po osnovu definisanog plana naknada. Ova razlika između kratkoročnih i dugoročnih naknada zaposlenima zavisi od toga da li se obaveze namiruju u periodu kraćem ili dužem od jedne godine od datuma pružanja usluga. MRS 37 „Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna sredstva“ zahtjeva objelodanjivanje, a ne priznavanje, potencijalnih obaveza. Shodno tome, izvršeno je usklađivanje MRS 19. Primjena revidiranog MRS 19 nije dovela do značajnih promjena u finansijskim izvještajima Društva.

- MRS 23 (revidiran) Troškovi pozajmljivanja – Pod revidiranim MRS 23, Društvo je obavezno da kapitalizuje troškove pozajmljivanja koji se direktno odnose na nabavku, konstrukciju ili proizvodnju sredstva, kao dio cijene koštanja takvog sredstva. Definicija troškova pozajmljivanja je takodje izmijenjena tako da se sada troškovi kamate obračunavaju primjenom metoda efektivne kamatne stope kako je to definisano u okviru MRS 39 „Finansijski instrumenti: Priznavanje i Mjerenje“. Ovim se eliminišu neusklađenosti između termina sadržanih u MRS 39 i MRS 23. Crnogorski Telekom A.D. je primijenio MRS 23 od 1. januara 2009. godine, što nije imalo efekta na finansijske izvještaje, s obzirom da Društvo nije imalo pozajmljenih sredstava u toku izvještajnog perioda.

- MSFI 2, (revidiran) Plaćanje akcijama - Glavne promjene i pojašnjenja vezana za dati standard tiču se uslova sticanja prava na plaćanja akcijama i poništavanja istih. Izmjene MSFI 2 moraju se primjenjivati na periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2009. godine. Društvo je primijenilo MSFI 2, čiji je uticaj nematerijalan na finansijske izvještaje, s obzirom da Društvo nema značajna plaćanja akcijama.

- MSFI 7 (revidiran) Finansijski Instrumenti: Objelodanjivanje (Poboljšanja objelodanjivanja finansijskih instrumenata). Dopuna zahtijeva dodatna objelodanjivanja o fer vrijednosti i riziku likvidnosti, pogotovo u toku tekuće finansijske krize. Preduzeće je u obavezi da objelodani analizu finansijskih instrumenata koristeći hijerarhiju tri nivoa u mjerenju fer vrijednosti. Dopuna: a) definiše da starosna struktura obaveza treba da uključi izdate finansijske garancije sa maksimalnim iznosom garancije u najranijem periodu u kome garancija može biti opozvana; i b) zahtijeva objelodanjivanja preostale starosne strukture finansijskih derivata ukoliko su one od značaja za razumijevanje prirode rizika likvidnosti. Društvo, takodje, treba da objelodani starosnu strukturu finansijskih sredstava koje drži radi upravljanja rizikom likvidnosti, ukoliko su te informacije neophodne korisnicima finansijskih izvještaja da ocijene prirodu rizika likvidnosti. S obzirom da Društvo nema izdatih finansijskih garancija niti derivata, to ova dopuna nema efekta na finansijske izvještaje Društva.

- MSFI 8 (revidiran) Poslovni segmenti. Pod MSFI 8, poslovni segmenti su komponente Društva koje redovno kontrolišu osobe odgovorne za donošenje odluka u Društvu. Novi standard zahtijeva „pristup upravljanja“, pod kojim se podrazumijeva prezentovanje informacija o segmentima na isti način kao i za potrebe internog izvještavanja. MSFI 8 takodje definiše objelodanjivanja koja se odnose na proizvode i usluge, geografska područja i glavne potrošače. Društvo je primijenilo MSFI 8 od 1. januara 2009. godine, što je rezultiralo u postojanju dva umjesto tri operativna segmenta. Fiksna linija i Internet, koji su bili odvojeni poslovni segmenti u prethodnoj godini, su od 1. januara 2009. godine, kombinovani u jedan operativni segment, s obzirom da se oni razmatraju zajednički prilikom donošenja poslovnih odluka.

- MOIFI 13 (revidiran) Program lojalnosti korisnika. Ovo tumačenje definiše objelodanjivanje društava koja odobravaju nagradne kredite korisnicima koji odano koriste njihove proizvode i usluge. Naročito, ovo tumačenje definiše kako Društvo treba da knjiži svoje obaveze kada odobravaju robu ili usluge besplatno ili sa popustom korisnicima kojima pripadaju nagradni krediti. Društvo je primijenilo ovo tumačenje od 1. januara 2009. godine, što nije imalo materijalni efekat finansijske izvještaje Društva.

2. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)

2.1. Osnova za sastavljanje (nastavak)

Novi i revidirani Standardi i Interpretacije važeći u 2009 ali nisu relevantni za Društvo

- MRS 20, (revidiran) „Računovodstveni tretman državnih dodjeljivanja i objelodanjivanje državne pomoći“. Benefit niže kamatne stope državnih zajmova se mjeri kao razlika knjigovodstvene vrijednosti obračunate u skladu sa MRS 39 „Finansijski instrumenti: Priznavanje i Mjerenje“ i prihoda primljenih kao benefit i obračunatih u skladu sa MRS 20. Izmjene nemaju efekta na poslovanje Društva, s obzirom da Društvo ne raspolaže državnim pomoćima ili kreditima.

- MRS 32 (revidiran) „Finansijski instrumenti: Prezentacija“ Odbor za međunarodne računovodstvene standarde (MRSO) revidirao je MRS 32 po pitanju klasifikacije finansijskih instrumenata koji se mogu ponovo (pro)dati emitentu i obaveza koje nastaju po osnovu likvidacije. Kao rezultat navedenih izmjena, neki finansijski instrumenti koji su ranije zadovoljavali definiciju finansijske obaveze treba da se klasifikuju u okviru kapitala. Izmijenjeni standard uključuje detaljne kriterijume za identifikovanje takvih instrumenata. Dopune MRS 32 primjenjuju se na godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2009. godine. Pošto Crnogorski Telekom u svom vlasništvu trenutno nema instrumente na koje bi navedene izmjene uticale, izmjene standarda nemaju uticaja na finansijske izvještaje Društva.

- MSFI 1 (revidiran) „Prva primjena međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja“. U novembru 2008 MRSO je objavio revidirani standard MSFI 1. S obzirom da Društvo sastavlja finansijske izvještaje u skladu sa MRS već nekoliko godina unazad, to promjene standarda nisu relevantne za Društvo.

- MOIFI 15 Ugovori o izgradnji nekretnina. IFRIC 15 se odnose na problem računovodstvenog obuhvatanja prihoda i sa njima povezanih troškova od strane subjekta koji se bavi izgradnjom nekretnina i koji prodaje data sredstva prije završetka njihove izgradnje. Tumačenje definiše kriterijum obračunavanja koji je ili u skladu sa MRS 11 ili MRS 18. MOIFI 15 je primjenjiv na godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2009. godine. Pošto se Crnogorski Telekom ne bavi izgradnjom nekretnina, MOIFI 15 nije od važnosti za Društvo.

- MOIFI 16 Zaštita od rizika neto investicija u strano poslovanje. MOIFI 16 se odnosi na primjenu zaštite od rizika na neto investicije. Tumačenje uglavnom navodi koji rizici su predmet zaštite od rizika i gdje se, u okviru grupe, instrumenti zaštite mogu primjeniti. Računovodstvo zaštite se može primjeniti samo na kursne razlike koji nastaju na osnovu razlika između valute u kojoj su iskazane devizne transakcije i izvještajne valute matičnog preduzeća subjekta. Derivativni ili „nederivativni“ instrumenti mogu biti kategorisani kao instrumenti zaštite. Bilo koji subjekt ili subjekti unutar grupe (izuzimajući strano poslovanje koje je predmet zaštite od rizika) mogu imati u vlasništvu instrument(e) zaštite dokle god je njihova klasifikacija, dokumentovanje i važenja u skladu sa propisanim MRS 39.88 u vezi sa zaštitom neto investicija. MOIFI 16 se primjenjuje za računovodstvene periode koji počinju od 1. oktobra 2008. godine. Kako Crnogorski Telekom ne primjenjuje računovodstvo zaštite, MOIFI 16 nema uticaja na finansijske izvještaje Društva.

- MOIFI 9 i MRS 39 (revidiran) u martu 2009 MRSO je objavio dopune standardima MOIFI 9 („Ponovna Procjena Derivativa“) i MRS 39 („Finansijski instrumenti: Priznavanje i Mjerenje.“). Kao rezultat ovih dopuna, društva su u obavezi da:

- procijene da li je obavezno da derivativi budu razdvojeni (izbrisani) od svojih izvornih ugovora, u slučajevima reklasifikacije hibridnih finansijskih sredstava koja se vode po fer vrijednosti u izvještaju o sveobuhvatnom prihodu;

- procijene mogućnosti određivanja fer vrijednosti razdvojenog derivativa pod uslovima koji su postojali u momentu kada je Društvo sklapalo ugovor, ili kasnije ukoliko je bilo značajnih promjena u ugovoru koje su uticale na promjene očekivanih tokova gotovine; ukoliko to nije moguće, cjelokupno hibridno finansijsko sredstvo mora da ostane klasifikovano po fer vrijednosti u izvještaju o sveobuhvatnom prihodu.

2. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)

2.1. Osnova za sastavljanje (nastavak)

Kada Društvo vrši procjene zahtijevane dopunom standarda, ne promjenjuje paragraf (c) MRS 39, u kome je rečeno da se razdvajanje derivativa od izvornog ugovora zahtijeva samo u slučajevima kada hibridni finansijski instrument nije klasifikovan po fer vrijednosti kroz izvještaj o sveobuhvatnom prihodu. Dopune se primjenjuju za finansijske periode koji počinju poslije 30. juna 2009. godine. Crnogorski Telekom nema hibridnih finansijskih sredstava, pa samim tim, dopunjeni standard nema uticaja na finansijske izvještaje Društva.

Objavljeni standardi, interpretacije i izmjene standarda koji još nisu stupili na snagu i nisu ranije usvojeni od strane Društva

- MRS 24 (revidiran) – U novembru 2009, Odbor za međunarodne računovodstvene standarde (MRSO) je izdao revidiranu verziju MSR 24 Povezana pravna lica - Objelodanjivanje. Prije revidiranja standarda, ukoliko je Vlada kontrolisala, ili imala značajan uticaj u društvu, društvo je bilo obavezno da objelodani informacije o svim transakcijama sa svim ostalim društvima koja su takodje bila kontrolisana od strane iste Vlade, ili u kojima je Vlada imala značajan uticaj. Revidirani standard takodje zahtijeva određena objelodanjivanja koja su važna za korisnike finansijskih izvještaja, ali eliminiše zahtjeve za objelodanjivanjem informacija o transakcijama, čije je prikupljanje skupo i koje su od manjeg značaja za korisnike. Uravnoteženje se postiže na način sto se zahtijeva objelodanjivanje onih transakcija koje su individualno i kolektivno značajne. Takodje, MRSO je pojednostavio definiciju povezanog lica i sklonio nekonzistentnosti. Revidirani standard će biti primijenjen za finansijske periode koji počinju na dan, ili poslije 1. januara 2011. godine. Rana primjena je dozvoljena. Vlada nema vlasništva u Crnogorskom Telekomu A.D., tako da revidirani standard neće imati uticaj na objelodanjivanja u finansijskim izvještajima Društva.

- MRS 27 i MSFI 3 (revidiran) - U januaru 2008 je objavljena dopuna standarda MSFI 3 – „Poslovne kombinacije“ i MRS 27 - „Konsolidovani i pojedinačni finansijski izvještaji“. Glavne promjene u poredjenju sa sadašnjim standarda su sumirane kako slijedi:

- u pogledu računovodstvenog tretmana manjinskog interesa dodata je opcija MSFI 3 koja omogućava društvu da prepozna 100% gudvila stečenog preduzeća, a ne samo proporcionalni dio gudvila u zavisnosti od procenta vlasništva (opcija „punog gudvila“) ili vrednovanje manjinskog interesa po fer vrijednosti. Ova mogućnost može biti izabrana od transakcije do transakcije;

- u toku postepenog preuzimanja, fer vrijednosti sredstava i obaveza stečenog preduzeća, uključujući gudvil, su vrednovane na datum sticanja kontrole. U skladu sa tim, gudvil će biti vrednovan kao razlika između fer vrijednosti svih investicija prije datuma sticanja i preuzetih neto sredstava, na datum preuzimanja društva;

- djelimična prodaja investicije u zavisno preduzeće, koja ne rezultira gubitkom kontrole se tretira kao kapitalna transakcija sa vlasnikom, dok dobiti i gubici nisu prepoznati;

- djelimična prodaja investicije u zavisno preduzeće koja rezultira gubitkom kontrole zahtijeva svodjenje vlasničkih interesa na fer vrijednost. Bilo koji preostali interes u pravnom licu se svodi na fer vrijednost, a nastali dobiti i gubici se vode u izvještaju o sveobuhvatnom prihodu;

- troškovi sticanja kontrole i preuzimanja preduzeća se tretiraju odvojeno od poslovnih kombinacija, i samim tim, nisu uključenu u gudvil, već su prepoznati kao trošak. Kupac je u obavezi da u svojim finansijskim obavezama, prepozna potencijalnu obavezu za transakciju kupovine, na datum sticanja vlasništva. Ukoliko se iznos potencijalne obaveze promijeni kao rezultat događaja posle kupovine (npr. postizanje godišnjih targeta), promjena će prije biti tretirana u skladu sa drugim primjenljivim MRS-ovima, nego kao korekcija gudvila;

2. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)

2.1. Osnova za sastavljanje (nastavak)

- revidirani standar zahtijeva od društva da pripišu dio gubitaka manjinskim interesima, čak i ukoliko to rezultira u negativnom stanju manjinskih interesa;
- u suprotnosti trenutnom MRS 3, dopunjena verzija propisuje pravila i prava koja ima društvo koje stiče vlasništvo, prije poslovne kombinacije i koja se samom transakcijom poslovne kombinacije postaju validna;
- revidirani standard takodje obuhvata i zajednička preduzeća i poslovne kombinacije ostvarene kroz ugovore;
- Revidirana verzija MSFI 3 se primjenjuje za poslovne kombinacije posle 1. jula 2009 godine. Ranija primjena je dozvoljena, najranije od 30. juna 2007 godine. Revidirana verzija MRS 27 se primjenjuje za periode koji počinju 1. jula 2009 godine. Ranija primjena je dozvoljena. Rana primjena bilo kog od ova dva standarda zahtjeva ranu primjenu i drugog. Smatramo da revidirani standardi neće imati uticaj na finansijske izvještaje Društva.
- MSFI 2 (revidiran) Plaćanje akcijama. Dopune koje se odnose na transakcije plaćanja akcijama su objavljene u Junu 2009. godine. Vazemaći MRS zahtijeva da se plaćanja akcijama vrše samo u obliku akcijskog kapitala. Dopuna je riješila različitost u praksi, vezano za pripisivanje gotovinskog plaćanja akcijama, i zahtijeva da Društva koja vrše plaćanja po osnovu akcija, bilo u vidu gotovinskog plaćanja bilo u vidu akcija kapitala, prikažu transakcije u svojim finansijskim izvještajima. Društvo nema značajna plaćanja akcijama, samim tim dopunjeni standard nije od važnosti za Društvo u periodu njegove početne primjene. Izmjene MSFI 2 su primjenjive na periode koji počinji na dan ili nakon 1. januara 2009. godine.
- MSFI 9 (revidiran) Finansijski instrumenti. Standard predstavlja prvi dio projekta zamjene MRS 39 („Finansijski instrumenti: priznavanje i mjerenje“) novim standardom MSFI 9 Finansijski instrumenti. MSFI 9 određuje klasifikaciju i priznavanje finansijskih sredstava.

Kod inicijalnog priznavanja, MSFI 9 zahtijeva da finansijska sredstva budu vrednovana po fer vrijednosti. Nakon inicijalnog priznavanja finansijska sredstva nastavljaju da budu vrednovana u skladu sa klasifikacijama definisanim u MSFI 9. Kada je finansijsko sredstvo klasifikovano i vrednovano po amortizacionoj vrijednosti, neophodno je da bude testirano na obezvređenje u skladu sa MRS 39. MSFI 9 definiše pravila klasifikacije kako je prikazano dolje:

MSFI 9 zahtijeva da se finansijska sredstva klasifikuju i naknadno vrednuju po amortizovanoj vrijednosti ili po fer vrijednosti. Dva su neophodna uslova da bi se finansijska sredstva klasifikovala po amortizovanoj vrijednosti: (1) cilj rukovodstva prilikom upravljanja finansijskim sredstvom jeste prikupljanje ugovorenih novčanih priliva; i (2) ugovoreni uslovi vezani za finansijsko sredstvo definišu specifične datume priliva gotovine koji predstavljaju glavnica i kamatu na preostali dio duga. Tamo gdje oba uslova nisu zadovoljena, finansijsko sredstvo je klasifikovano po fer vrijednosti.

Opcija fer vrijednosti: MSFI 9 dozvoljava društvu da klasifikuje po fer vrijednosti instrument, koji bi inače trebao biti klasifikovan po amortizacionoj vrijednosti, u slučajevima kada klasifikacija eliminiše ili značajno smanjuje nekonzistentnost prilikom vrednovanja (računovodstveno neslaganje).

Derivativi: Zahtjev MRS 39 vezano za derivative je promijenjen, u smislu što se više ne zahtijeva da se derivativi vrednuju odvojeno od svojih izvornih ugovora.

Reklasifikacija: MSFI 9 omogućava reklasifikaciju izmedju fer i amortizacione vrijednosti samo u slučajevima kada postoji promjena u poslovnom modelu društva.

2. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)

2.1. Osnova za sastavljanje (nastavak)

Društvo će primjenjivati MSFI 9 za godišnje periode koji počinju poslije 1. januara 2013. Ranija primjena je dopuštena. Za društva koja primjenjuju MSFI 9 za finansijske periode prije 1. januara 2012, MSFI omogućava oslobodjenje od obaveze promjene uporednih podataka. Usvajanje novog standarda će uticati na promjenu finansijskih izvještaja Društva, čiji tačan efekat trenutno analiziramo.

- MOIFI 18 (revidiran) Prenos sredstava sa kupaca. Tumačenje razjašnjava računovodstveno obuhvatanje prenosa sredstava sa kupaca, tj. uslove pod kojim se zadovoljava definicija sredstva; priznavanje sredstva i vrednovanje nabavne vrijednosti prilikom početnog priznavanja; identifikovanje usluga koje se mogu sagledati na individualnoj osnovi (jedna ili više usluga u zamjenu za prenijeto sredstvo); priznavanje prihoda, i obračunavanje prenosa gotovine sa kupaca. S obzirom da Crnogorski Telekom nema ovakvih transakcija, ne očekuje se da će MOIFI 18 imati uticaja na finansijske izvještaje Društva.

Objavljeni standardi, interpretacije i izmjene standarda koji još nisu stupili na snagu i nisu od značaja za poslovanje Društva

- MRS 32 (revidiran) – MRSO je publikovao dopunu MRS 31: Finansijski instrumenti: Prezentacija u oktobru 2009. godine. Dopuna razjašnjava klasifikaciju dokapitalizacije preko postojećih akcionara, a koja je imenovana u valutama koje nisu funkcionalne valute Društva. Prije dopune standarda, ovi finansijski instrumenti su klasifikovani kao obaveze. Dopuna zahtijeva da ovakvi finansijski instrumenti, ponudjeni akcionarima Društva, budu klasifikovani kao kapital. Klasifikacija je nezavisna od valute u kojoj je cijena preračunata. Primjena standarda je obavezna za finansijske periode koji počinju na dan ili nakon 1. februara 2009. godine. Ranija primjena je dozvoljena. S obzirom da Crnogorski Telekom nema ovakvih finansijskih instrumenata, dopuna nema imati uticaja na finansijske izvještaje Društva.

- MRS 39 (revidiran) - U avgustu 2008. godine, Odbor za međunarodne računovodstvene standarde (MRSO) objavio je MRS 39 dopunjen na temu računovodstva zaštite. Izmjena koja se odnosi na stavke koje mogu biti zaštićene od rizika, dozvoljava obračunavanje samo onih promjena u tokovima gotovine ili fer vrijednosti zaštićene stavke koje su iznad ili ispod određene cijene ili neke druge varijable (MRS 39.AG99BA). Dopuna MRS 39 biće primjenjivana retroaktivno na godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. jula 2009. godine, ali još uvijek nije podržana od strane EU. Dopuna nema uticaja na finansijske izvještaje Društva, s obzirom da Društvo ne primjenjuje računovodstvo zaštite.

- MOIFI 14 (revidiran) MRS 19 – Limit definisanih benefita prepoznatih kao sredstvo, minimalni zahtjevi finansiranja i njihova interakcija. U novembru 2009. godine, Odbor za međunarodne računovodstvene standarde (MRSO) je objavio dopunu MOIFI 14, koja koriguje nenamjernu posledicu MOIFI 14. Bez dopune, u nekim uslovima društvima nije dozvoljeno da prepoznaju dobrovoljne pretplate za minimalne penzione šeme kao sredstvo. Dopuna dozvoljava takvim društvima da tretiraju benefit takve pretplate kao sredstvo. Dopune se primjenjuju za periode koji počinju 1. januara 2011 godine. Dopune takodje moraju da se primijene i na uporedne periode. S obzirom da Društvo nema definisane penzione šeme, dopuna nema uticaja na finansijske izvještaje Društva.

2. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)

- MOIFI 17 (revidiran) - Raspodjela nemonetarnih sredstava vlasnicima. Izmjena razjašnjava kada se i kako vrši priznavanje raspodjele nemonetarnih sredstava u obliku dividendi isplaćenih vlasnicima. Lice treba da vrednuje obavezu raspodjele nemonetarnih sredstava u obliku dividendi isplaćenih vlasnicima po fer vrijednosti sredstava namijenjenih raspodjeli. Dobitak ili gubitak nastao otuđenjem pomenutih nemonetarnih sredstava se priznaje u izvještaju o sveobuhvatnom prihodu kada lice isplaćuje dividendu. Dopuna se primjenjuje za finansijske periode koji počinju poslije 1. jula 2009. godine. MOIFI 17 nije od značaja za poslovanje Društva zato što Društvo ne vrši raspodjelu nemonetarnih sredstava.

- MOIFI 19 (revidiran) Gašenje finansijskih obaveza instrumentima kapitala. Ova interpretacija razjašnjava zahtjeve MRS-a u slučajevima kada društvo ponovno pregovara uslove finansijske obaveze, i kada povjerioci pristanu na djelimičnu ili potpunu naplatu finansijskih obaveza akcijama društva ili nekim drugim instrumentima kapitala. Dopuna se primjenjuje za finansijske periode koji počinju poslije 1. jula 2010. godine, sa mogućnošću ranije primjene. S obzirom da Crnogorski Telekom ne vrši gašenje finansijskih obaveza instrumentima kapitala, dopuna nema uticaja na finansijske izvještaje Društva.

- MSFI za mala i srednja društva. U julu 2009 godine Odbor za međunarodne računovodstvene standarde (MRSO) objavio MSFI za mala i srednja društva, koji nije relevantan za Crnogorski Telekom.

2.2. Konsolidacija

2.2.1 Zavisna preduzeća

Zavisna preduzeća predstavljaju sva pravna lica (uključujući pravna lica posebne namjene) nad kojima Društvo ima pravo upravljanja finansijskim i poslovnim politikama što je generalno pravo koje donosi učešće u kapitalu od više od polovine glasačkih prava. Postojanje i efekti potencijalnih glasačkih prava koja trenutno postoje ili su konvertibilna, uzimaju se u obzir prilikom procjene da li Društvo kontroliše neko pravno lice. Zavisna preduzeća su u potpunosti konsolidovana od datuma prenosa kontrole na Društvo. Ista se isključuju iz konsolidacije od datuma kada kontrola prestaje.

Metod kupovine se primjenjuje prilikom računovodstvenog obuhvatanja preuzimanja zavisnih preduzeća od strane Društva. Nabavna vrijednost se mjeri po fer vrijednosti datog sredstva, emitovanih instrumenata kapitala i obaveza nastalih ili preuzetih na dan razmjene, uvećanoj za troškove direktno pripisive preuzimanju. Prepoznatljiva sredstva i obaveze i potencijalne obaveze preuzete poslovnom kombinacijom inicijalno se mjere po fer vrijednosti na datum preuzimanja, bez obzira na iznos manjinskog interesa. Iznos u kojem trošak poslovne kombinacije premašuje fer vrijednost udjela Društva u prepoznatljivim neto sredstvima koja su preuzeta, priznaje se kao gudvil. Ukoliko je trošak poslovne kombinacije niži od fer vrijednosti neto sredstava preuzetog zavisnog preduzeća, razlika se priznaje direktno u izvještaju o sveobuhvatnom prihodu.

Među-kompanijske transakcije, stanja i nerealizovani dobiti nastali na osnovu međusobnih transakcija preduzeća unutar Društva su eliminisane. Nerealizovani gubici su takođe eliminisani. Računovodstvene politike zavisnih preduzeća su izmijenjene gde je to bilo potrebno u cilju postizanja konzistentnosti sa politikama Društva.

Transakcije sa manjinskim interesima se tretiraju kao transakcije sa trećim licima. Dobici i gubici iz prodaje dijela kapitala manjinskim akcionarima se reflektuju u izvještaju o sveobuhvatnom prihodu tekuće godine. Kupovine dijela kapitala od manjinskih akcionara rezultiraju u gudvilu, predstavljajući razliku između kupovne cijene i odgovarajuće fer vrijednosti kupljenog dijela akcijskog kapitala.

Na kraju prethodne finansijske godine, 31. decembra 2008., Crnogorski Telekom A.D. je imao dva zavisna preduzeća: T Mobile CG d.o.o. i Internet CG d.o.o., koja su bila konsolidovana u skladu sa opisanim računovodstvenim tretmanom. Na osnovu odluke o spajanju Crnogorskog Telekom A.D. i njegovih zavisnih preduzeća: T Mobile CG d.o.o. i Internet CG d.o.o., donešene od strane Skupštine Akcionara Crnogorskog Telekom A.D. dana 30. aprila 2009. godine, za finansijsku godinu koja se završava 31. decembra 2009. godine društvo nema zavisnih preduzeća koja bi bila predmet konsolidovanja.

2. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)

2.2. Konsolidacija (nastavak)

S obzirom da su pripojena preduzeća bila kontrolisana od strane istog društva (Crnogorskog Telekoma A.D.) i prije i nakon poslovne kombinacije, transakcija pripajanja je bila između pravnih lica pod zajedničkom kontrolom i van okvira MRS 3. Nije bilo prenosa sredstava (troška poslovne kombinacije), oba društva su bila u 100% vlasništvu kupca prije ove transakcije. Na osnovu toga, društvo je koristilo „predecessor values” kao računovodstveni tretman pripajanja.

Principi ovog računovodstvenog tretmana su sledeći:

- Društvo nije svodilo sredstva i obaveze na njihovu fer vrijednost. Umjesto toga, Društvo je uključilo sredstva i obaveze pripojenih preduzeća u iznosima njihovih knjigovodstvenih vrijednosti, uskladjene samo u mjeri koja je bila potrebna da se postigne harmonizacija računovodstvenih politika. Knjigovodstvene vrijednosti pripojenih preduzeća (T-mobile CG d.o.o i Internet CG d.o.o.) su one vrijednosti prikazane u konsolidovanim finansijskim izvještajima Društva koje ima kontrolu i za koje su pripremani konsolidovani finansijski izvještaji.
- Opisani računovodstveni tretman nije rezultirao gudvilom. Gudvil prikazan u Izvještaju o finansijskom položaju se odnosi na gudvil iz ranijih godina, nastao prilikom otkupa akcija od manjinskih akcinara Interneta.
- Ovi finansijski izvještaji predstavljaju rezultate poslovanja Društva, kao da su tri entiteta oduvijek bila kombinovana. Kao posljedica toga, finansijski izvještaji prikazuju cijeli godišnji rezultat sva tri entiteta, iako se transakcija izvršila u toku 2009. Uporedni podaci za prethodnu godinu reflektuju odgovarajuće konsolidovane rezultate tri entiteta, iako se transakcija desila tek u tekućoj godini.

2.2.2 Pridružena preduzeća

Pridružena preduzeća su sva pravna lica u kojima Društvo ima značajan uticaj, ali ne i kontrolu, što se generalno odnosi na učešća u kapitalu od između 20% i 50% glasačkih prava. Ulaganja u pridružena preduzeća se računovodstveno obuhvataju primjenom metoda udela i početno se mjere po nabavnoj vrednosti. Ulaganja Društva u pridružena preduzeća uključuju gudvil identifikovan prilikom pribavljanja, umanjen za akumulirane gubitke po osnovu obezvrjeđenja ukoliko postoje.

Udio Društva u dobiti i gubitku njenih pridruženih preduzeća nakon preuzimanja, priznaje se u izvještaju o sveobuhvatnom prihodu, a njen udio u kretanjima na rezervama nastalim nakon preuzimanja, priznaje se na rezervama. Kumulativna kretanja nakon preuzimanja se koriguju na teret ili u korist knjigovodstvene vrijednosti ulaganja. Kada je udio Društva u gubicima pridruženog preduzeća jednak ili premašuje ulaganje u isto, zajedno sa svim ostalim neobezbijeđenim potraživanjima, Društvo ne priznaje dalje gubitke, osim u slučajevima kada je na sebe preuzela obavezu da izvrši plaćanja u ime pridruženog preduzeća.

Nerealizovani dobiti nastali po osnovu transakcija Društva sa pridruženim preduzećima eliminišu se do iznosa interesa Društva u datom pridruženom preduzeću. Nerealizovani gubici se takođe eliminišu osim u slučaju da transakcija ukazuje na obezvrjeđenje prenijetog sredstva.

2. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)

2.3. Izvještavanja po segmentima

Društvo je usvojilo IFRS 8 u 2009 godini, što nije imalo značajan uticaj na izvještavanje po poslovnim segmentima Crnogorskog Telekom A.D.

Donosioci odluka u Društvu vrše regularan pregled operativnog rezultata identifikovanih operativnih segmenata u cilju donošenja odluka o alokaciji resursa na poslovne segmente i evaluaciji njihovog poslovanja. Poslovni segmenti su identifikovani u skladu sa prirodom poslovnih aktivnosti i u zavisnosti od internih zahtjeva izvještavanja koja se obezbjeđuju donosiocima odluka, tj. Menadžment Komitetu Crnogorskog Telekom A.D. Računovodstvene politike i principi vrednovanja operativnih segmenata su isti kao i oni primijenjeni na Društvo i opisani u pregledu značajnih računovodstvenih politika. U skladu sa internim zahtjevima izvještavanja, procesom donošenja odluka i prirode usluga, postoje dva operativna segmenta u Crnogorskom Telekomu: Fiksna Telefonija i Internet i Mobilna Telefonija.

Prihod operativnog segmenta uključuje prihode od trećih lica. Fiksa Telefonija i Internet vrše pružanje usluga fiksne telefonije, kao i internet usluge, iznajmljivanje linija, reprodukcija kompjuterskih medija itd svojim korisnicima, dok Mobilna Telefonija svoj prihod većinom generiše od pružanja usluga mobilne telefonije svojim korisnicima.

Amortizacija i obezvređenje operativnih segmenata uključuje troškove koji se odnose na nematerijalna ulaganja i osnovna sredstva koja funkcionišu u operativnom segmentu.

Troškovi nastali u okviru operativnog segmenta ili naplaćeni segmentu, uključuju nastale troškove trećih lica.

Rukovodstvo Društva prati rezultate operativnih segmenata prije svega kroz EBITDU (profit prije kamate, poreza, amortizacije i obezvređenja), koja je od strane Društva definisana kao operativni profit i amortizacija. S obzirom da se svim osnovnim sredstvima i nematerijalnim ulaganjima upravlja na nivou operativnog segmenta, odnosno troškovi amortizacije i obezvređenja se smatraju dijelom rezultata operativnog segmenta. Operativni profit je, takodje, mjera rezultata poslovnog segmenta. Finansijski rezultat kao i dio dobiti pridruženih preduzeća nisu praćeni na nivou segmenata već se njima upravlja na nivou Društva.

Sredstva operativnog segmenta ne uključuju Gotovinu i gotovinske ekvivalente, Ostala tekuća i dugoročna finansijska sredstva kao ni tekuća i odložena poreska sredstva, koja se prate na nivou Društva. Sva ostala sredstva se prate na nivou poslovnog segmenta. Sredstva koja se koriste od različitih segmenata nisu alocirana svim segmentima, već samo onom poslovnom segmentu koje posjeduje i upravlja tim sredstvima. Crnogorskog Telekom posluje u više poslovnih segmenata. Ipak, s obzirom da je jedan pravni subjekt, ne postoji međusobno fakturisanje segmenata za zajedničko korišćenje sredstva.

Obaveze operativnog segmenta ne uključuju Finansijske obaveze, i Tekuće i Odložene obaveze, koja se prate na nivou Društva. Sve ostale obaveze su uključene u grupu obaveza kojima se upravlja na nivou segmenta. Ne postoje materijalnih pozicija obaveza koje se zajednički koriste od poslovnih segmenata.

Još jedan vazan KPI praćen na nivou poslovnih segmenata je kapitalni trošak, koji je definisan kao povećanje nematerijalnih ulaganja i osnovnih sredstava u normalnom toku poslovanja, ne uključujući povećanja na osnovu poslovnih kombinacija.

Ne postoje nesimetrične raspodjele po operativnim segmentima. Na primjer, ako osnovno sredstvo pripada određenom poslovnom segmentu, amortizacija pripada istom segmentu, ili, ako je prihod od korisnika uključen u određeni poslovni segment, potraživanja od korisnika će biti uključena u isti poslovni segment.

2. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)

2.4. Ključne računovodstvene procjene i prosuđivanja

Prezentacija finansijskih izvještaja zahtijeva od rukovodstva Društva korišćenje najboljih mogućih procjena i razumnih pretpostavki, koje imaju efekta na prezentirane vrijednosti sredstava i obaveza i objelodanjivanje potencijalnih potraživanja i obaveza na dan sastavljanja finansijskih izvještaja, kao i prihoda i rashoda u toku izvještajnog perioda.

Procjene i vrednovanja se konstantno provjeravaju, oslanjajući se na prethodna iskustva i druge faktore, uključujući realna očekivanja razvoja budućih događaja. U pojedinim slučajevima Društvo se oslanja na mišljenje nezavisnih stručnjaka.

Društvo vrši procjene i pretpostavke uzimajući u obzir buduće događaje. Rezultirajuće računovodstvene procjene će, po definiciji, rijetko biti jednake stvarnim rezultatima. Procjene i pretpostavke, koje nose značajan rizik uzrokovanja materijalnih razlika, su razmotrene u tekstu koji slijedi:

a) Korisni vijek trajanja sredstava

Određivanje korisnog vijeka trajanja sredstava se zasniva na prethodnom iskustvu sa sličnim sredstvima, kao i na anticipiranom tehničkom razvoju i promjenama na koje utiče veliki broj ekonomskih ili industrijskih faktora. Adekvatnost određenog korisnog vijeka trajanja se preispituje na godišnjem nivou ili kada god postoji indikacija da je došlo do značajne promjene faktora koji su predstavljali osnov za određivanje korisnog vijeka trajanja. Vjerujemo da su računovodstvene procjene koje se odnose na određivanje korisnog vijeka trajanja sredstava, od izuzetnog značaja, obzirom da uključuju pretpostavke o tehnološkom razvoju u inovativnoj industriji. Zbog materijalne značajnosti stalne imovine u okviru aktive Izvještaja o finansijskom položaju, uticaj bilo kakvih promjena na navedene procjene korisnog vijeka trajanja mogu materijalno značajno uticati na finansijski položaj i ostvareni poslovni rezultat. Na primjer, ukoliko Društvo smanji korisni vijek trajanja za 10%, doći će do dodatnog povećanja troškova amortizacije na godišnjem nivou u iznosu od EUR 2,18 miliona. Za promjene u korisnom vijeku trajanja sredstava u toku 2009 godine, pogledati Napomenu 5 i Napomenu 7.

b) Potencijalno obezvrjeđenje nekretnina i opreme i nematerijalnih ulaganja

Društvo procjenjuje obezvrjeđenje nekretnina, opreme i nematerijalnih ulaganja kada god postoji razlog da knjigovodstvena vrijednost može materijalno značajno prekoračiti nadoknadiivi iznos i kada se očekuje da obezvrjeđenje može nastati. Nadoknadiive vrijednosti se određuju obračunom upotrebne vrijednosti uzimajući u obzir veliki broj faktora koji mogu uticati na upotrebnu vrijednost. Između ostalog, uzimamo u obzir buduće prihode i rashode, tehnološku zastarjelost, eventualni prekid usluga i druge promjene u okolnostima koje mogu uticati na obezvrjeđenje. Obzirom da je ovakav način vrjednovanja zasnovan na našem profesionalnom sudu, potencijalni iznos obezvrjeđenja može biti značajno različit u odnosu na iznos utvrđen našim obračunom.

c) Obezvredjenje gudvila

Test obezvredjenja gudvila se vrši jednom godišnje ili češće. Nadoknadiivi iznos operativnog segmenta je obracunat na bazi fer vrijednosti umanjenoj za troškove prodaje, određene diskontovanjem projektovanog 10-godišnjeg toka gotovine operativnih segmenata. Ove pretpostavke sadrže veliki stepen procjene, što nosi potencijalni rizik pogrešnog obračuna upotrebne vrijednosti, ukoliko bi se dokazalo da korišćenje pretpostavke nisu reprezentativne. Politika Društva jeste da se test obezvredjenja radi na bazi projektovanog 10-godišnjeg toka gotovine i procjena koje predstavljaju najrealnija očekivanja rukovodstva u vezi tržišnih učesnika i očekivanja koja uzimaju u obzir slične transakcije i razvoj indusrtij.

2. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)

2.4. Ključne računovodstvene procene i prosuđivanja (Nastavak)

U cilju određivanja nadoknadive vrijednosti poslovnih segmenata, Društvo obračunava fer vrijednost operativnih segmenata umanjenu za troškove prodaje. Prilikom obračuna, Crnogorski Telekom je koristio prosječnu ponderisanu cijenu kapitala (weighted average cost of capital – WACC) prije oporezivanja i procjene stalne stope rasta (perpetual growth rate – PGR) u Crnoj Gori i podsektoru telekomunikacija. WACC se određuje na osnovu modela određivanja cijene finansijske imovine – CAPM (capital asset pricing model) koristeći se prosječnim beta koeficijentima grupe sličnih sredstava, desetogodišnjeg beskuponskog prinosa i dugovnog racia u skladu sa uobičajenom zaduženosti sličnih telekomunikacijskih kompanija. Procjene stalne stope rasta (PGR) su u skladu sa dugoročnim stopama rasta u telekomunikacijskom sektoru.

Osnovne pretpostavke koje su korišćene za proračun fer vrijednosti:

	Fiksna Telefonija i Internet	Mobilna Telefonija
EBITDA	28%	32.1%
Stopa rasta	2%	2%
Diskontna stopa	10%	10%

Tabela ispod uključuje analize osjetljivosti koje prikazuju koliki je iznos obezvrjeđenja koje bi trebalo biti priznat na dan 31. decembra 2009. godine po segmentima ako se upotrijebe 33% niži tokovi gotovine nego što su upotrijebljeni u obračunima, ili 14% od WACC ili PGR od – 8.5% za Fiksnu telefoniju i Internet ili 78% niži tokovi gotovine ili 37% od WACC za Mobilnu telefoniju, uz nepromijenjene ostale pretpostavke (ceteris paribus). Bilo kakva kombinacija ovih hipotetičkih promjena rezultirala bi većim iznosima obezvrjeđenja. Procenti koji su objelodanjeni u okviru analize osjetljivosti predstavljaju procenat zaokružen na najbliži cijeli procenat (bez decimala) koji bi doveo do obezvrjeđenja (na primjer, dok bi do obezvrjeđenja došlo primjenom WACC od 14%, isto bi izostalo ako bi se primjenjivao WACC od 13%).

Analize osjetljivosti Fiksne Telefonije i Interneta obračuna obezvrjeđenja segmenata u 2009 (iznosi u EUR)	Tokovi gotovine (-33%)	WACC (14%)	PGR (-8,5%)
Fiksna Telefonija i Internet	(788)	(6.893)	(534)
Analize osjetljivosti Mobilne telefonije obračuna obezvrjeđenja segmenata u 2009 (iznosi u EUR)	Tokovi gotovine (-78%)	WACC (37%)	PGR (N/A)
Mobilna Telefonija	(1.374)	(357)	N/A

2. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)

2.4. Ključne računovodstvene procene i prosuđivanja (Nastavak)

d) Obezvrjeđenje potraživanja iz poslovnih odnosa i ostalih potraživanja

Društvo obračunava iznos obezvrjeđenja za sumnjiva potraživanja na bazi procijenjenih iznosa gubitaka koji nastaju kao posljedica nemogućnosti naših korisnika da redovno izmiruju svoje dospjele obaveze. Našu procjenu baziramo na starosnoj analizi potraživanja i prethodnom iskustvu kada su u pitanju otpisi potraživanja, analizama boniteta korisnika i promjenama odobrenih rokova dospijea. Ovi faktori se periodično pregledaju, i kada je to neophodno, vrše se promjene u obračunu iznos obezvrjeđenja. Obračunavanje obezvrjeđenja uključuje i formiranje pretpostavki o budućem ponašanju korisnika i iznosu buduće naplate. Ako se finansijski položaj naših korisnika pogorša, aktuelni iznosi otpisa postojećih potraživanja mogu biti veći od očekivanih i mogu preći nivo iznosa obezvrjeđenja priznatih do sada.

Dugoročna potraživanja uključuju specifična potraživanja od Vlade Republike Crne Gore (Napomena 10) za koje Društvo procjenjuje da su u potpunosti naplativa i da se ne očekuje obezvrjeđenje ovih potraživanja. Ova procjena je zasnovana na prethodnom iskustvu u naplatama.

e) Rezervisanja

Rezervisanja su, u principu, zasnovana na našem profesionalnom sudu, pogotovo kada je riječ o sudskim sporovima. Društvo procjenjuje mogući nepovoljni razvoj događaja kao rezultat zbivanja u prošlosti i ukoliko je vjerovatnoća preko 50% da će spor biti izgubljen, Društvo vrši rezervisanje kojim se u cjelini obezbjeđuje pokrivanje iznosa potencijalne obaveze po osnovu negativnog razrješenja spora. Društvo u velikoj mjeri vodi računa o navedenim procjenama, ali zbog visokog nivoa neizvjesnosti, može se dogoditi da iskazana procjena nije u ravni sa ishodom spora u budućnosti.

f) Beneficije zaposlenih

Beneficije zaposlenih kao što su otpremnine za odlazak u penziju i jubilarne nagrade, su obračunate na bazi aktuarskih pretpostavki o očekivanom preostalom radnom vijeku zaposlenih. Usled velikog nivoa neizvjesnosti, u nekim slučajevima postoji mogućnost da očekivani odliv ne bude u skladu sa stvarnim odlivom po osnovu beneficija zaposlenih.

2.5 Preračunavanje stranih valuta

Poslovne promjene u stranoj valuti su preračunate u funkcionalnu valutu primjenom zvaničnih deviznih kurseva važećih na dan poslovne promjene. Iznosi u finansijskim izvještajima su izraženi u EUR koja je i funkcionalna valuta Društva. Pozitivne i negativne kursne razlike koje nastaju preračunom monetarnih sredstava i obaveza iskazanih u stranim sredstvima plaćanja i preračunom transakcija u toku godine iskazane su u okviru finansijskih prihoda / (rashoda) u izvještaju o sveobuhvatnom prihodu.

2.6. Finansijski instrumenti

Finansijski instrument je bilo koji ugovor koji utiče na povećanje finansijskih sredstava jednog preduzeća i finansijskih obaveza ili kapitalnog instrumenta drugog preduzeća.

U finansijska sredstva Društva spadaju: gotovina i gotovinski ekvivalenti, instrument kapitala drugog društva (finansijska sredstva raspoloživa za prodaju) i ugovorena prava na priliv gotovine (zajmovi, poslovna i ostala potraživanja).

Finansijske obaveze Društva uključuju ugovorenu obavezu isplate gotovine ili nekog drugog finansijskog sredstva drugom društvu.

Finansijske obaveze, prije svega, uključuju obaveze prema bankama, povezanim licima i obaveze prema dobavljačima.

2. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)

2.6 Finansijski instrumenti (nastavak)

2.6.1 Finansijska sredstva

Društvo klasifikuje svoja finansijska sredstva u dvije kategorije:

- krediti i potraživanja
- finansijska sredstva raspoloživa za prodaju

Klasifikacija zavisi od namjene i svrhe za koju se finansijska sredstva pribavljaju. Menadžment određuje klasifikaciju finansijskog sredstva prilikom inicijalne klasifikacije.

Normalne kupovine i prodaje finansijskih sredstava su prepoznate na dan trgovine, tj. datum na koji se Društvo obavezuje da kupi tj. proda finansijsko sredstvo. Investicije su inicijalno prepoznate po fer vrijednosti uvećane za troškove transakcije za sva finansijska sredstva koja nisu klasifikovana po fer vrijednosti kroz izvještaj o sveobuhvatnom prihodu.

Na svaki datum Izvještaja o finansijskom položaju, Društvo procjenjuje da li postoji objektivan dokaz da je neko finansijsko sredstvo ili grupa finansijskih sredstava obezvrijeđena. Ukoliko negativan događaj, nakon inicijalnog prepoznavanja sredstva, ima uticaj na promjenu procijenjenih budućih novčanih tokova finansijskog sredstva ili grupe finansijskih sredstava, a koji može biti realno procijenjen, smatra se objektivnim indikatorom obezvređenja.

Gubici po osnovu obezvređenja finansijskih sredstava su prepoznati u izvještaju o sveobuhvatnom prihodu naspram računa ispravke sve do potpunog isknjižena finansijskog sredstva, kada je neto iznos (uključujući bilo kakav iznos obezvređenja) isključen iz Izvještaja o finansijskom položaju društva. Dobici li gubici prilikom isknjižena finansijskih sredstava su obračunati i prepoznati kao razlika između dobitaka od prodaje i neto iznosa koji je isključen iz knjiga.

Finansijska sredstva su isknjižena iz bilansa onda kada je pravo priliva gotovine prošlo ili je prenešeno, i Društvo je prebacilo sve rizike i nagrade samog vlasništva na drugo pravno lice.

2.6.1.1. Krediti i potraživanja

Kredit i potraživanja su nederivatna finansijska sredstva sa fiksnim ili određenim plaćanjima koja nisu kotirana na aktivnim tržištima. Prikazana su u okviru obrtnih sredstava, osim onih koji dospijevaju 12 mjeseci nakon datuma Izvještaja o finansijskom položaju. Takva sredstva su klasifikovana u okviru stalne imovine.

Sledeća sredstva spadaju u kategoriju „kredit i potraživanja“:

- gotovina i gotovinski ekvivalenti
- kratkoročni depoziti u bankama
- potraživanja iz poslovnih odnosa
- krediti zaposlenima
- ostala potraživanja

Kredit i potraživanja se inicijalno priznaju po njihovoj fer vrijednosti, a zatim se mjere po amortizovanom trošku koristeći metod efektivne kamatne stope umanjenom za iznos eventualnog obezvređenja.

Sadašnja vrijednost kredita i potraživanja, koji bi inače bili zastarjeli, a čiji su uslovi dogovoreni, nije obezvrijeđena ukoliko se naplata, usled ponovnih pregovora, smatra osiguranom.

2. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)

2.6 Finansijski instrumenti (nastavak)

2.6.1 Finansijska sredstva (nastavak)

2.6.1.1 Krediti i potraživanja (nastavak)

a) Gotovina i gotovinski ekvivalenti

Gotovina i gotovinski ekvivalenti uključuju novac iz blagajne, novac na bankovnim računima i sve kratkoročne visoko likvidne depozite sa osnovnim dospijanjem do tri mjeseca ili manje.

b) Kratkoročni depoziti u bankama

Kratkoročni depoziti u bankama su u Izvještaju o finansijskom položaju prikazani kao depoziti po svojoj nominalnoj vrijednosti sa dospijanjem od 3 do 12 mjeseci. Potraživanja po osnovu kamata iz depozita prikazani su odvojeno u Izvještaju o finansijskom položaju kao ostala potraživanja. Zajednički prihodi od kamata prikazani su u izvještaju o sveobuhvatnom prihodu kao ostali nastali poslovni prihodi.

c) Potraživanja iz poslovnih odnosa i ostala potraživanja

Potraživanja iz poslovnih odnosa se inicijalno priznaju po njihovoj fer vrijednosti, a zatim se mjere po amortizovanom trošku koristeći metod efektivne kamatne stope umanjenom za iznos rezervisanja ispravke vrijednosti.

Rezervisanje za obezvrjeđenje potraživanja iz poslovnih aktivnosti određuje se u slučaju kada postoje objektivni uslovi da Društvo neće biti u mogućnosti da naplati sve iznose u skladu sa inicijalnim uslovima naplate potraživanja. Značajni finansijski problemi dužnika, mogućnost bankrota ili finansijske reorganizacije dužnika, greške ili nepravilnosti u naplati predstavljaju indikatore obezvrjeđenja potraživanja iz poslovnih odnosa.

Iznos rezervisanja po osnovu obezvrjeđenja predstavlja razlika između knjigovodstvene vrijednosti imovine i sadašnje vrijednosti procijenjenih budućih novčanih tokova, diskontovanih u skladu sa efektivnom kamatnom stopom. Knjigovodstvena vrijednost imovine smanjuje se za iznos identifikovanog obezvrjeđenja, kroz upotrebu konta obezvrjeđenja, a iznos gubitka se priznaje u izvještaju o sveobuhvatnom prihodu u okviru „ostalih poslovnih rashoda – trošak obezvrjeđenja potraživanja“.

Društvo, kao prvi korak, utvrđuje pojedinačne indikatore obezvrjeđenja za finansijska sredstva koja su materijalno značajna, kao i kolektivne za finansijska sredstva koja su manjih pojedinačnih vrijednosti. Iznos rezervisanja po osnovu ispravke vrijednosti potraživanja je obračunat na bazi procjene o njihovoj naplativosti, uzimajući u obzir istorijske podatke naplate potraživanja. Ukoliko ne postoji objektivni indikator obezvrjeđenja prilikom pojedinačne ocjene finansijskih sredstava, Društvo uključuje potraživanje u grupu finansijskih sredstava sa sličnim kreditnim rizikom, i vrši kolektivnu ocjenu indikatora obezvrjeđenja. Sredstva koja su, prilikom pojedinačne ocjene, obezvrjeđenja, nisu uključena kolektivnu ocjenu indikatora obezvrjeđenja. Kolektivna ocjena indikatora obezvrjeđenja se, u skladu sa politikom Društva, vrši na bazi starosne strukture potraživanja, usled velikog broja sličnih tipova korisnika.

U slučaju kada se utvrdi da je potraživanje iz poslovnih odnosa u potpunosti nenaplativo, otpisuje se na teret već izvršenog obezvrjeđenja vrijednosti. Naknadna naplata prethodno otpisanih potraživanja iz poslovnih odnosa evidentira se u izvještaju o sveobuhvatnom prihodu u okviru smanjenja „ostalih poslovnih rashoda – trošak obezvrjeđenja potraživanja“.

Iznosi obaveza prema, i potraživanja od, ostalih operatora su prikazani u neto iznosu, u slučajevima gdje postoji pravo netiranja potraživanja i obaveza, a iznosi se isplacuju na neto principu (kao sto je prihod i rashod od interkonekcije). Međukompanijska potraživanja nisu uključena u obračun obezvrjeđenja potraživanja jer se smatraju u potpunosti nadoknadivim.

2. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)

2.6 Finansijski instrumenti (nastavak)

2.6.1 Finansijska sredstva (nastavak)

2.6.1.1 Krediti i potraživanja (nastavak)

d) Krediti zaposlenima

Dugoročni krediti predstavljaju kredite odobrene zaposlenima za stambene potrebe. Ovi krediti sa sobom nose značajno nižu, ili bez kamatne stope od preovlađujuće stope na tržištu. U finansijskim izvještajima su inicijalno prikazani po svojoj fer vrijednosti koja se određuje kao sadašnja vrijednost svih budućih priliva u gotovini, diskontovana za iznos preovlađujuće tržišne kamatne stope za slične instrumente (slične po valuti, roku otplate, vrsti kamatne stope i drugim faktorima), sa sličnim kreditnim rejtingom. Razlika između novčanog transfera i fer vrijednosti predstavlja vrijednost koju Društvo priznaje kao refundaciju zaposlenom i u izvještaju o sveobuhvatnom prihodu se prikazuje ravnomjerno u toku perioda na koji je kredit odobren ili očekivanog radnog vijeka zaposlenog, u zavisnosti koji je kraći.

Dugoročni krediti namijenjeni zaposlenima odnose se i na dugoročne kredite za određeni broj zaposlenih za koje je Društvo u obavezi da otpiše ostatak kredita, ukoliko su ispunjena naredna dva uslova: 1) da je 25% kredita otplaćeno; i 2) da je istekao obavezujući period rada u Društvu određen ugovorom. Društvo ocjenjuje vjerovatnoću ispunjenja obavezujućeg perioda lojalnosti firmi od strane zaposlenih (prije svega imajući u vidu da je u toku obavezujućeg perioda lojalnosti firmi 25% kredita otplaćeno). U slučaju da Društvo ocijeni da zaposleni neće ispuniti obavezujući period lojalnosti firmi, Društvo priznaje kreditna potraživanja po fer vrijednosti koja podrazumijeva sadašnju vrijednost potraživanja diskontovanu po tekućoj tržišnoj kamatnoj stopi (naknadno umanjenoj za gubitke po osnovu obezvrjeđenja potraživanja u skladu sa očekivanim budućim prilivima). Razlika između niže ugovorne kamatne stope i tržišne kamatne stope predstavlja fer vrijednost. Taj trošak Društvo priznaje kao refundaciju zaposlenom i u izvještaju o sveobuhvatnom prihodu se prikazuje ravnomjerno u toku perioda na koji je kredit odobren ili očekivanog radnog vijeka zaposlenog, u zavisnosti koji je kraći.

Ukoliko se očekuje da će zaposleni ispuniti obavezujući period lojalnosti firmi, 25% kredita inicijalnog iznosa kredita se priznaje kako je navedeno u prethodnom pasusu. 75% inicijalnog iznosa kredita se tretira kao unaprijed isplaćene beneficije zaposlenima i amortizuje se proporcionalnom metodom u toku obavezujućeg perioda lojalnosti sve do potpune isplate beneficija (tj. sve dok zaposleni svojim radom stiče pravo na buduće beneficije), zato što Društvo ima buduća očekivanja po osnovu priliva ekonomskih beneficija sadržanih u takvom sredstvu u toku obavezujućeg perioda lojalnosti. U suprotnom, prekid ugovora od strane zaposlenog (u slučaju kada zaposleni prekine ugovor prije isteka obavezujućeg perioda lojalnosti) će, u skladu sa odredbama zaključenog ugovora, dovesti do refundacije sredstava. Amortizacija unaprijed plaćenih beneficija je iskazana u izvještaju o sveobuhvatnom prihodu u okviru Ostalih troškova zaposlenih.

Iznos rezervisanja za obezvrjeđenje kredita zasnovan je na procjeni Rukovodstva na dan objelodanjivanja Izvještaja o finansijskom položaju nakon što su uzeti u obzir tokovi gotovine koji mogu rezultirati iz prinudne naplate umanjene za sve troškove sticanja i prodaje sredstva obezbjeđenja. Ipak, za mnoge vrste obezbjeđenja, naročito nekretnine, u Crnoj Gori su bile ozbiljno ugrožene skorim nestabilnostima na globalnom finansijskom tržištu, što je rezultiralo niskim nivoom likvidnosti za određene vrste sredstava. Kao rezultat, ostvariva vrijednost prinudne naplate može se razlikovati od procijenjene vrijednosti koja se obračunava za obezvrjeđenje.

2. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)

2.6 Finansijski instrumenti (nastavak)

2.6.1 Finansijska sredstva (nastavak)

2.6.1.2. Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju

Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju su nederivatna finansijska sredstva koja su ili označena u ovoj kategoriji ili nisu kvalifikovana ni u jednoj od ostalih kategorija. Uključuju se u ostalu stalnu imovinu, osim ako rukovodstvo namjerava da otuđi plasman u toku 12 mjeseci od datuma Izvještaja o finansijskom položaju.

Finansijski plasmani raspoloživi sa prodaju (dugoročni i kratkoročni) sastoje se od učešća u kapitalu inostranih subjekata.

Kupovina i prodaja dugoročnih finansijskih plasmana se priznaje na datum trgovanja – tj. datum kada Društvo pristaje da kupi ili proda plasman.

Nakon početnog priznavanja svi dugoročni finansijski plasmani raspoloživi za prodaju iskazuju se po fer vrijednosti, sa izuzetkom što svaki plasman koji nema tržišnu cijenu formiranu na aktivnom tržištu odnosno čija fer vrijednost ne može biti pouzdano određena, iskazan je po nabavnoj vrijednosti uključujući transakcione troškove, umanjenoj za priznato obezvrjeđenje vrijednosti navedenih plasmana.

Dobici i gubici koji proizilaze iz promjena fer vrijednosti finansijskih sredstava raspoloživih za prodaju priznaju se direktno u kapitalu u okviru revalorizacionih rezervi, uz izuzetak gubitaka po osnovu obezvrjeđenja koji se priznaju direktno u izvještaju o sveobuhvatnom prihodu. Dobici ili gubici po osnovu prodaje, ili obezvrjeđenja ovih hartija od vrijednosti koji su prethodno priznati u revalorizacionih rezervama se uključuju u izvještaju o sveobuhvatnom prihodu tekućeg perioda.

Fer vrijednost se određuju na aktivnom tržištu, ili u slučaju odsustva aktivnog tržišta, na osnovu najbolje procjene Telekoma o iznosu fer vrijednosti navedenih ulaganja korišćenjem metoda diskontovanja novčanih tokova ili oslanjanjem na mišljenje nezavisnog eksperta. Nije bilo promjena u fer vrijednosti finansijskih sredstava raspoloživih za prodaju za finansijsku godinu koja se završava 31. decembra 2009.

2.6.2. Finansijske obaveze

Postoji jedna kategorija finansijskih obaveza u okviru Društva:

- finansijske obaveze iskazane po amortizovanoj vrijednosti

2.6.2.1 Finansijske obaveze iskazane po amortizovanoj vrijednosti

Kategorija finansijskih obaveza iskazanih po amortizovanoj vrijednosti uključuje sve finansijske obaveze klasifikovane „po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha“.

a) Krediti i ostale pozajmice

Kredit i ostale pozajmice se prvobitno prikazuju po fer vrijednosti umanjenoj za iznos transakcionih troškova pribavljanja kredita. Nakon inicijalnog priznavanja, krediti se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti. Bilo koja razlika između vrijednosti primljenih sredstava i amortizovane vrijednosti prikazuje se u izvještaju o sveobuhvatnom prihodu tokom perioda trajanja kredita, korišćenjem efektivne kamatne stope.

2. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)

2.6 Finansijski instrumenti (nastavak)

2.6.2. Finansijske obaveze (nastavak)

2.6.2.1 Finansijske obaveze iskazane po amortizovanoj vrijednosti (nastavak)

b) Obaveze iz poslovanja i ostale obaveze

Obaveze prema dobavljačima se u momentu inicijalnog priznavanja iskazuju se po fer vrijednosti, a kasnije se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti korišćenjem efektivne kamatne stope. Amortizovana vrijednost obaveza prema dobavljačima je jednaka njihovoj fer vrijednosti, usled kratkog roka dospjeća.

2.7. Zalihe

Zalihe se evidentiraju po nabavnoj vrijednosti ili neto prodajnoj vrijednosti u zavisnosti koja je niža i priznaju se primjenom metoda prosječnih nabavnih cijena. Neto prodajna vrijednost je cijena po kojoj zalihe mogu biti prodane u normalnim uslovima poslovanja, nakon umanjenja cijene za troškove prodaje.

Terećenjem "Ostalih poslovnih rashoda" vrši se ispravka vrijednosti zaliha u slučajevima kada se ocijeni da je potrebno svesti vrijednost zaliha na njihovu neto ostvarivu prodajnu vrijednost.

Mobilni telefoni se često prodaju za vrijednost nižu od nabavne što je povezano sa promotivnim aktivnostima, u cilju dobijanja novih pretplatnika. Takav gubitak na prodaji opreme se priznaje samo u slučajevima ukoliko nabavna vrijednost prodatih mobilnih telefona veća od njihove preprodajne vrijednosti.

2.8. Nematerijalna ulaganja

Nematerijalna ulaganja Društva iskazana su po nabavnoj vrijednosti umanjenoj za akumulirani iznos amortizacije i obezvređenje.

Na dan Izvještaja o finansijskom položaju, nematerijalna ulaganja uključuju: stečena prava kompjuterskog softvera koja ne predstavljaju sastavni dio nabavne vrijednosti hardvera, telekomunikacione i druge licence, nematerijalna sredstva u pripremi i gudvil.

Stečena prava kompjuterskog softvera su kapitalizovana na bazi nastalih nabavnih troškova, kao i troškova nephodnih za puštanje u rad. Ovi troškovi su amortizovani u toku korisnog vijeka trajanja softvera. Troškovi u vezi sa održavanjem kompjuterskih softvera i licence koje se placaju na godišnjem nivou se priznaju kao trošak. Troškovi direktno vezani za proizvodnju unikatnih softvera, kao i razvoj internih kompjuterskih softvera, kontrolisanih od strane Društva, sa pretpostavljenom koristi koja prelazi godinu dana, priznaju se kao nematerijalna sredstva. Direktni troškovi uključuju troškove zaposlenih na razvoju softvera. Troškovi razvoja internog softvera koji su priznati kao nematerijalno sredstvo, se amortizuju u skladu sa njihovim predviđenim vijekom upotrebe. S obzirom da ova sredstva predstavljaju nematerijalnu poziciju u odnosu na ukupna nematerijalna ulaganja, nisu posebno objelodanjena u napomenama.

Troškovi nastali po osnovu sticanja licenca su kapitalizovani, uključujući i sve povezane troškove pozajmljivanja. Korisni vjekovi upotrebe licenci su određeni na osnovu ugovora i amortizovani pravolinijski u toku vremena raspoloživosti licenci. Mogućnost obnavljanja ugovora nije uzeta u obzir prilikom određivanja korisnog vijeka upotrebe.

Nematerijalna ulaganja u pripremi obuhvataju usluge od spoljnih saradnika kao i interno generisane usluge za nematerijalna ulaganja koja još nisu kompletirana. Ova stavka uključuje investicije u toku u tekućem i/ili prethodnom finansijskom periodu.

2. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)

2.8. Nematerijalna ulaganja (nastavak)

Gudvil predstavlja višak nabavne vrijednosti prilikom sticanja preko učešća Društva u neto fer vrijednosti identifikovanih sredstava povezanog pravnog lica priznatog na datum sticanja. Gudvil nastao pri sticanju povezanih pravnih lica je uključen u okviru bilansne pozicije "nematerijalnih ulaganja". Odvojeno priznat gudvil se testira radi utvrđivanja potencijalnog umanjenja jednom godišnje. Posle početnog priznavanja vrednuje se po nabavnoj vrijednosti i umanjuje za sve akumulirane gubitke od umanjenja vrijednosti. Imparitetni gubici se ne storniraju. Dobici i gubici sticanja subjekta uključuju knjigovodstvenu vrijednost gudvila prodatog subjekta.

Za potrebe testiranja umanjenja vrijednosti, gudvil se raspoređuje na svaku od jedinica grupe koja generiše prilive. Raspoređivanje se vrši na one jedinice koje generišu prihode ili grupe jedinica koje generišu prihode za koje se očekuje da će ostvariti priliv po osnovu poslovnih kombinacija u kojima je gudvil nastao.

Amortizacija je obračunata proporcionalnom metodom tokom korisnog vijeka trajanja sredstva. Na godišnjem nivou, Crnogorski Telekom pregleda korisne vijekove upotrebe nematerijalnih ulaganja u zavisnosti od trenutnih razvoja, planova zamjene i napredaka u tehnologiji. Više detalja o sredstvima kojima je promijenjen vijek upotrebe u tekućoj godini se nalazi u napomeni 5.

Kada sredstva u sebi sadrže elemente i materijalne i nematerijalne imovine, u određivanju računovodstvenog tretmana pod MRS 16 – Imovina i oprema ili MRS 38 – Nematerijalna ulaganja, menadžment procjenjuje koji je element značajniji za sredstvo i u zavisnosti od toga vrši klasifikaciju.

Najbitnije licence i period komercijalne upotrebe su nabrojane kako slijedi:

Telekomunikaciona licenca fiksne telefonije

Agencija za komunikacije Republike Crne Gore izdala je Telekomu komunikacionu licencu na period od 25 godina, počevši od 1. januara 2002. godine.

U skladu sa Pravilnikom o izmjenama i dopunama uputstava o utvrđivanju visine naknade za registraciju i licence komunikacionih operatora i pružalaca komunikacionih servisa od 5. novembra 2004. godine, Ministarstvo ekonomije Vlade Republike Crne Gore propisalo je i posebnu godišnju naknadu za obavljanje međunarodnog saobraćaja za svaku godinu perioda važenja komunikacione licence. Navedena naknada plaća se jednokratno u iznosu utvrđenom od strane Agencije za komunikacije Republike Crne Gore. Licenca za obavljanje međunarodnog saobraćaja je odobrena na period od 23 godine.

Agencija za radio-difuziju Republike Crne Gore je u oktobru 2007. godine izdala Telekomu na period od 10 godina licencu za izgradnju i korišćenje distribucije radio i televizijskih programa korisnicima (IPTV licenca). U skladu sa pravilima izdavanja i korišćenja licence za distribuciju radio i televizijskih programa Društvo je dužno da isplati odjednom naknadu za registraciju. Trošak sticanja IPTV licence je proporcionalno kapitalizovan i amortizovan u skladu sa procijenjenim korisnim vijekom trajanja.

Licenca za obavljanje javnih fiksnih komunikacionih usluga se kapitalizuje i amortizuje ravnomjerno tokom procijenjenog vijeka korišćenja licence.

Telekomunikaciona licenca mobilne telefonije

Telekomunikaciona licenca odnosi se na opštu licencu za vođenje GSM 900 Mhz mobilne telefonije, izdatu od strane Agencije za komunikacije Republike Crne Gore na period od 15 godina, počevši od 1. januara 2002. godine. Po isteku navedenog roka komunikacione licence T Mobile će imati opciju da obnovi licencu na 10 godina po cijeni koje je jednaka nominalnoj vrijednosti.

2. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)

2.8 Nematerijalna ulaganja (Nastavak)

Licenca za pružanje servisa internet mreža

Licenca za pružanje servisa internet mreža odnosi se na opštu licencu za pružanje servisa mreža na teritoriji Republike Crne Gore, izdatom od strane Agencije za telekomunikacije Crne Gore na period od 5 godina, počevši od 16. januara 2002. godine. Licenca za pružanje servisa internet mreža omogućava servise elektronske razmjene podataka, elektronske pošte, konverzije protokola, pristupa bazi podataka ili servisima mreža za upravljanje podacima, govorne pošte videokonferencija i druge telekomunikacione servise. Licenca je obnovljena 13. februara 2007. godine na period od 10 godina.

Telekom Crne Gore i T Mobile su u obavezi da plaćaju godišnju naknadu Agenciji za telekomunikacije Republike Crne Gore koja se obračunava u iznosu od 1% od ukupno ostvarenih prihoda fiksne i mobilne telefonije u prethodnoj kalendarskoj godini. Navedeni troškovi Agencije za telekomunikacije Republike Crne Gore prikazani su u bilansu uspjeha u okviru „ostalih poslovnih rashoda“.

2.9 Nekretnine i oprema

Nekretnine i oprema Društva iskazani su po nabavnoj vrijednosti umanjenoj za akumuliranu amortizaciju i trošak po osnovu obezvrjeđenja.

Nabavna vrijednost nekretnine i opreme se sastoji od nabavne vrijednosti sredstva, uključujući uvozne obaveze i povezane takse nakon oduzimanja eventualnih popusta, kao i troškova nepodnih za puštanje u rad datog sredstva.

Trošak nabavke telekomunikacione opreme se sastoji od svih direktno povezanih troškova, uključujući polaganje kablova do prostorija pretplatnika kao i eventualne troškove pozajmljivanja.

Naknadna ulaganja u postojeće nekretnine i opremu se priznaju kao posebne – odvojene stavke nekretnina i opreme samo u slučajevima kada je vjerovatno da će Društvo ostvariti buduće ekonomske koristi po osnovu korišćenja navedenih nekretnina i opreme, i samo ako se naknadna ulaganja mogu pouzdano izmjeriti. Sva ostala ulaganja u održavanje i popravke iskazuju se kao trošak bilansa uspjeha obračunskog perioda u kom su nastali.

Kada su sredstva rashodovana, nabavna vrijednost i akumulirana amortizacija se isknjižava iz evidencije nekretnina i opreme, a gubitak se prepoznaje u godišnjem profitu kao trošak amortizacije.

Kada se sredstva prodaju nabavna vrijednost i akumulirana amortizacija se isknjižava iz evidencije nekretnina i opreme, a povezani gubitak ili dobitak je prepoznat u izvještaju o sveobuhvatnom prihodu.

Materijalna sredstva u pripremi obuhvataju usluge od spoljnih saradnika kao i interno generisane usluge za materijalna sredstva koja još nisu kompletirana. Ova stavka uključuje investicije u toku u tekućem i/ili prethodnom finansijskom periodu. Po kompletiranju ovakvih sredstava, odnosno iznosi knjiženi pod plaćenim avansima ili materijalnom imovinom u pripremi su preklasifikovani na odgovarajuće pozicije nekretnina i opreme u Izvještaju o finansijskom položaju.

Amortizacija je obračunata proporcionalnom metodom tokom korisnog vijeka trajanja. Na godišnjem nivou, Crnogorski Telekom pregleda korisne vijekove upotrebe materijalnih ulaganja u zavisnosti od trenutnih razvoja, planova zamjene i napredaka u tehnologiji. Više detalja o sredstvima kojima je promijenjen vijek upotrebe u tekućoj godini se nalazi u Napomeni 7.

2. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)

2.10. Amortizacija

a) Amortizacija nematerijalnih ulaganja

Nematerijalna ulaganja se amortizuju tokom njihovog ekonomskog korisnog vijeka trajanja.

Amortizacija nematerijalnih ulaganja obračunava se primjenom proporcionalnog metoda u cilju otpisa imovine u toku njenog procijenjenog korisnog vijeka upotrebe. Rezidualna vrijednost i preostali korisni vijek upotrebe se provjeravaju i, ako se ukaže potreba modifikuju, na dan Izvještaja o finansijskom položaju.

Korisni vijek upotrebe nematerijalnih ulaganja nabavljenih u toku godine utvrđuje se u skladu sa ugovorom o korišćenju tih ulaganja. Ukoliko se ugovorom o korišćenju nematerijalnih ulaganja ne precizira period korišćenja, kao što je to slučaj za softvere, korisni vijek upotrebe se procjenjuje na 5 godina. Primijenjene stope su prikazane u pregledu koji slijedi.

<u>Nematerijalna ulaganja</u>	<u>Korisni vijek (godina)</u>
Telekomunikacione licence:	
- Fiksna telefonija	
a) Telekomunikaciona licenca - (obavljanje javnih fiksnih telekomunikacionih usluga)	25
b) Telekomunikaciona licenca - (obavljanje međunarodnog saobraćaja)	23
c) IPTV licenca	10
- mobilna telefonija	15
- internet mreža	5
Kupljeni softveri	5
Microsoft licenca	5

b) Amortizacija nekretnina, postrojenja i opreme

Zemljište se ne amortizuje. Amortizacija ostalih sredstava se obračunava na nabavnu vrijednost na početku godine kao i na osnovna sredstva stavljena u upotrebu tokom godine, primjenom proporcionalnog metoda u toku njihovog korisnog vijeka upotrebe.

Rezidualna vrijednost i preostali korisni vijek upotrebe se provjeravaju i modifikuju, ako se ukaže potreba na dan Izvještaja o finansijskom položaju. Ukoliko je potrebno rezidualna vrijednost i korisni vijek upotrebe nekretnina i opreme se revidira i koriguje, na dan Izvještaja o finansijskom položaju. U slučaju da se očekivanja razlikuju od prethodnih procjena, promjene su obračunate kao adekvatna korekcija računovodstvenih procjena i kalkulacija amortizacionih troškova za tekući i naredni period.

<u>Glavne grupe nekretnina i opreme</u>	<u>Procijenjeni korisni vijek (godina)</u>
Zgrade	40
Mjesne mreže	20
Optički kabl	20
Telefonska centrala sa pripadajućom opremom	7, 9
Prenosni sistemi i oprema za prenos	10
Računari i računarska oprema	3
Mipnet mreža	5, 6
Ruteri i prekidači	5, 7

2. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)

2.11. Obezvrjeđenje nematerijalnih ulaganja, nekretnina i opreme

Nefinansijska sredstva (osim gudvil-a), se provjeravaju u cilju identifikacije obezvrjeđenja kada god događaji ili promjene okolnosti ukazuju da knjigovodstvena vrijednost sredstava ne predstavlja njihovu nadoknadivu vrijednost. Gubitak od obezvrjeđenja se priznaje u iznosu u kom knjigovodstvena vrijednost sredstava prelazi iznos njihove nadoknadive vrijednosti. Nadoknativa vrijednost je neto prodajna cijena sredstva ili njegova vrijednost u upotrebi, u zavisnosti od toga koja je od ovih vrijednosti veća. Za svrhe identifikacije obezvrjeđenja, sredstva su grupisana po najnižim nivoima za koje su odvojeno identifikovane jedinice koje generišu gotovinu.

S obzirom da rukovodstvo Crnogorskog Telekoma posmatra gudvil na nivou operativnih segmenata, test obezvrjeđenja je urađen na ovom nivou. Društvo je obavilo test obezvrjeđenja pojedinačno za segmente fiksne i mobilne telefonije kao jedinice koja generišu gotovinu na 31. decembar 2009. godine. Jedinica koja generiše gotovinu se testira na obezvrjeđenje jednom godišnje ili češće ukoliko je potrebno ili okolnosti ukazuju da je možda došlo do obezvrjeđenja.

Nadoknativa vrijednost poslovnih jedinica i izvještajnih segmenata se izračunava na osnovu fer vrijednosti umanjene za troškove prodaje određene diskontovanim projektovanim tokovima gotovine ovih entiteta u narednih 10 godina sa konačnom vrijednošću. Ovo je u velikoj mjeri zasnovano na pretpostavkama te stoga u sebi sadrži rizik od izračunavanja materijalno različitih nadoknadivih vrijednosti, ukoliko se pretpostavke na kojima je ovakav obračun zasnovan pokažu neadekvatnim. Društvo ima implementiranu politiku obavljanja testa obezvrjeđenja na osnovu desetogodišnje projekcije tokova gotovine zasnovano na razumnim i smislenim pretpostavkama koje predstavljaju najbolju moguću procjenu pretpostavki i očekivanja učesnika na tržištu u vezi sa skorijim sličnim transakcijama i referentnih vrijednosti date grane industrije.

U cilju određivanja nadoknadive vrijednosti, Društvo je obračunala fer vrijednost segmenata umanjenu za troškove prodaje. Prilikom obračuna, Crnogorski Telekom je koristio ponderisanu cijenu kapitala (weighted average cost of capital – WACC) prije oporezivanja i procjenjenu stalnu stopu rasta (perpetual growth rate – PGR) u Crnoj Gori i podsektoru telekomunikacija. WACC se određuje na osnovu modela određivanja cijene finansijske imovine – CAPM (capital asset pricing model) koristeći se prosječnim beta koeficijentima grupe sličnih sredstava, desetogodišnjeg beskuponskog prinosa i dugovnog racia u skladu sa uobičajenom zaduženosti sličnih telekomunikacijskih kompanija, dok su upotrijebljene PGR stope rasta u skladu sa dugoročnim stopama rasta u telekomunikacijskom sektoru.

Promjene u pretpostavkama su prouzrokovane značajnim porastom racia očekivanog toka gotovine u posljednje dvije godine projektovanog desetogodišnjeg toka. Ovaj racio na nivou grupe iznosi 1.7% i 1.6%, dok je u prošloj godini bio negativan. Sledeće pretpostavke su upotrijebljene u obračunu nadoknadive vrijednosti s ciljem određivanja obezvrjeđenja segmenata.

Jedinica koja generiše gotovinu	WACC (%)		PGR (%)	
	2008	2009	2008	2009
Fiksna telefonija i Internet	10.74	10.00	-1.0	2.00
Mobilna telefonija	11.07	10.00	0.5	2.00

Iznad opisani test obezvrjeđenja pokazao je da je nadoknativa vrijednost jedinica koje generišu gotovinu u Društvu veća je od njihove knjigovodstvene vrijednosti te stoga nema potrebe za priznavanjem obezvrjeđenja nemonetarnih sredstava.

2. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)

2.12. Rezervisanja i potencijalne obaveze

Rezervisanja se priznaju i vrše kada Društvo ima zakonsku ili ugovorenu obavezu kao rezultat prošlih događaja i kada je vjerovatno da će odliv resursa koji stvaraju ekonomske dobiti biti potreban da se izmiri obaveza i kada se može pouzdano procijeniti iznos obaveze. Rezervisanja se ne priznaju za buduće poslovne gubitke.

Rezervisanja se odmeravaju po sadašnjoj vrijednosti izdataka koji će nastati kada se takve obaveze izmire korišćenjem stope prije oporezivanja koja odražava tekuće tržišne procjene vremenske vrijednosti novca i rizika specifičnih za obavezu. Povećanje rezervisanja usljed isteka vremena priznaje se kao rashod po osnovu kamata.

Rukovodstvo Društva je pregledalo sve značajne ugovore u cilju određivanja iznosa obaveze za vraćanje sredstva u prvobitno stanje. Na bazi izvršenog pregleda i validnog zakonodavstva u Crnoj Gori, rukovodstvo je zaključilo da trenutno ne postoji obaveza po ovom osnovu.

Nema rezervisanja po pitanju potencijalnih obaveza. Potencijalna obaveza je obaveza koja proizilazi iz prošlih događaja i čije će postojanje biti potvrđeno kroz dešavanje ili nedešavanje jednog ili više nesigurnih događaja koji nisu u potpunosti pod kontrolom Društva; ili tekuća obaveza koja proizilazi iz prošlih događaja ali nije prepoznata jer nije vjerovatno da će odliv sredstava biti potreban da riješi obavezu ili iznos obaveze ne može biti pouzdano izmjeren.

2.13. Beneficije zaposlenih

a) Porezi i doprinosi za obezbjeđenje socijalne sigurnosti zaposlenih

U skladu sa propisima koji se primjenjuju u Republici Crnoj Gori, Društvo je u obavezi da plaća doprinose državnim fondovima, kojima se obezbjeđuje socijalna sigurnost zaposlenih. Ove obaveze uključuju doprinose za zaposlene na teret poslodavca u iznosima obračunatim po stopama propisanim relevantnim zakonskim propisima. Društvo je takođe, obavezna da od bruto plata zaposlenih obustavi doprinose i da ih, u ime zaposlenih, uplati tim fondovima. Doprinosi na teret poslodavca i doprinosi na teret zaposlenog se knjiže na teret rashoda perioda na koji se odnose i priznaju se u okviru Troškova zarada, naknada zarada i ostalih ličnih rashoda.

Društvo nema daljih obaveza, po ovim osnovama, prema zaposlenima osim mjesečne uplate doprinosa penzionom fondu.

b) Otpremnine za prekid radnog odnosa

Otpremnine za prekid radnog odnosa dospijevaju za isplatu kada Društvo okonča radni odnos zaposlenog prije datuma ispunjavanja uslova za dobijanje otpremnine za odlazak u penziju ili kada zaposleni prihvati u bilo koje vrijeme da dobrovoljno napusti radno mjesto u zamjenu za te beneficije. Društvo priznaje otpremnine za prekid radnog odnosa, kada je odlučeno da se raskine ugovor o radu sa postojećim zaposlenim na osnovu detaljnog formalnog plana bez mogućnosti povratka na posao ili u slučaju kada je potrebno obezbijediti otpremnine za prekid radnog odnosa kao rezultat ponude zaposlenima napravljene kako bi se ohrabrilo dobrovoljno napuštanje radnog mjesta. Naknade koje dospijevaju nakon više od 12 mjeseci nakon datuma Izvještaja o finansijskom položaju se diskontuju i svode na njihovu sadašnju vrijednost.

Beneficije zaposlenima koje se plaćaju bez obzira na razlog odlaska zaposlenog se tretiraju kao beneficije nakon prestanka radnog odnosa.

2. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)

2.13. Beneficije zaposlenih (nastavak)

c) Otpremnine za odlazak u penziju

Definisana obaveza isplate naknada po osnovu otpremnina obračunava se godišnje od strane nezavisnog ovlašćenog aktuara korišćenjem metoda projektovanih jedinica kreditiranja. Sadašnja vrijednost definisanih obaveza isplate beneficija je određena diskontovanjem očekivanih budućih isplata primjenom kamatne stope visoko kvalitetnih korporativnih obveznica od 6,38% (2008: 3%).

Aktuarski dobici i gubici proistekli iz prethodnih korekcija i promjena u aktuarskim očekivanjima koji su veći od 10% vrijednosti planskog sredstva ili 10% sadašnje vrijednosti obaveze za definisana primanja po osnovu beneficija, priznaju se u korist ili na teret bilansa uspjeha u toku očekivanog prosječnog preostalog radnog vijeka zaposlenih. Troškovi naknada zaposlenih stečenih po osnovu izvršenog rada se priznaju direktno do nivoa do koga su naknade već iskorišćene, a amortizuju se po proporcionalnoj osnovi tokom prosječnog perioda u kome se naknade iskoriste.

d) Jubilarne nagrade

U skladu sa potpisanim Pojedinačnim kolektivnim ugovorima u okviru Grupe, Telekom, T Mobile i Internet CG su u obavezi da isplate otpremnine u iznosu od 10 minimalnih mjesečnih zarada ostvarenih u društvima između 3 i 9 minimalnih mjesečnih zarada po osnovu jubilarnih nagrada za rad ostvaren u društvu. Broj minimalnih mjesečnih zarada po osnovu jubilarnih nagrada u zavisnosti od godina radnog staža zaposlenih prikazan je u sljedećoj tabeli:

Godine radnog staža u Društvu	Broj najnižih cijena rada
10	3
20	5
30	7
34 (žene)	9
39 (muškarci)	9

Obaveze po osnovu jubilarnih nagrada se obračunavaju na isti način kao definisani planovi beneficija (kao što je objelodanjeno u 2.13c)), osim za aktuarske dobitke i gubitke proistekle iz jubilarnih plaćanja, kao i troškovi naknada zaposlenih stečenih po osnovu izvršenog rada se priznaju direktno u izvještaju o sveobuhvatnom prihodu u periodu u kojem su nastali.

e) Srednjoročni motivacioni plan (MTIP)

U 2007 godini Crnogorski Telekom je pokrenuo Srednjoročni motivacioni plan (MTIP) za svoje top i senior rukovodstvo, u kom su planovi ostvarenja bazirani na kretanju i ponašanju akcija Društva. MTIP je gotovinski dugoročni motivacioni instrument, koji je planiran da pokrije pet godina, sa paketom pokrenutim svake godine, i sa svakom tranšom u trajanju od tri godine. Na početku plana svaki učesnik ima ponudjen bonus. Bonus će biti isplaćen na kraju plana, u zavisnosti od ostvarenja dva fiksna cilja, vrijednosti akcija Društva i relativnog indeksa. Rezervisanje je obračunato po osnovu vjerovatnoće ispunjenja postavljenih ciljeva.

2.14 Pasivna vremenska razgraničenja i primljeni avansi

Obaveze prema dobavljačima se u momentu inicijalnog priznavanja iskazuju se po fer vrijednosti, a kasnije se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti korišćenjem efektivne kamatne stope. Amortizovana vrijednost obaveza prema dobavljačima je jednaka njihovoj fer vrijednosti, usled kratkog roka dospjeća.

2. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)

2.15. Odloženi i tekući porez na dobit

Odloženi porez na dobit je obezbjeđen u potpunosti, korišćenjem metoda obaveze, koji se usredsređuje na privremene razlike koje se pojavljuju između poreske osnovice dijela imovine ili obaveza i njihovih knjigovodstvenih iznosa u finansijskim izvještajima. Odloženi porez na dobit se određuje korišćenjem poreskih stopa (i zakonima koji regulišu porez na dobit) koje su u primjeni ili za koje se očekuje da će biti u primjeni u periodu kada se sredstvo realizuje ili obaveza izmiruje.

Odložena poreska sredstva su iznosi poreza na dobit naknadivi u budućim periodima koji se priznaju za sve privremene razlike koje se mogu odbiti u mjeri.

Tekući porez na prihod se obračunava u skladu sa usvojenom poreskom regulativom na dan sastavljanja Izvještaja o finansijskom položaju. Rukovodstvo periodično procjenjuje poreske pozicije sa osvrtnom na situacije definisane usvojenom poreskom regulativom i gdje ima osnova Rukovodstvo određuje rezervisanja za iznose koje očekuje da će platiti Poreskoj upravi.

Stavke poreskih pozicija Društva koje predstavljaju procjenu, ponovno se procjenjuju od strane rukovodstva Društva na datum svakog Izvještaja o finansijskom položaju. Obaveze se knjiže za pozicije poreza na dobit, ako rukovodstvo procjenjuje da će najverovatnije rezultovati dodatnim poreskim obavezama u slučaju da poreske vlasti odluče da naknadno ispitaju ove pozicije. Procjena se zasniva na tumačenju poreskih zakona koji su stupili na snagu na datum Izvještaja o finansijskom položaju, svim poznatim sudskim odlukama i odlukama drugih nadležnih tijela vezano za ova pitanja. Obaveze za zatezne kamate, kamate i ostale poreze se priznaju na osnovu najbolje procjene rukovodstva o potencijalnom odlivu sredstava potrebnom da se obaveze namire na datum Izvještaja o finansijskom položaju.

2.16. Porezi, doprinosi i druge dažbine koje ne zavise od rezultata poslovanja

Porezi, doprinosi i druge dažbine koje ne zavise od rezultata poslovanja Društva uključuju poreze na nekretnine, doprinose na teret poslodavca po osnovu zarada, kao i razne ostale poreze i doprinose plaćene na osnovu republičkih i opštinskih propisa. Sve prethodno pomenute vrste poreza i doprinosa su uključene u bilans uspjeha kao dio ostalih poslovnih rashoda.

2.17. Akcijski kapital

Akcije iz redovnog poslovanja se klasifikuju kao kapital. Dodatni troškovi koji su direktan proizvod emitovanja novih akcija ili mogućnosti prikazani su u kapitalu kao odbitak od priliva, umanjen za iznos poreza.

2.18. Dividende

Obaveze za dividende akcionarima Društva i manjinskim interesima se evidentiraju kao obaveze i odbitna stavka kapitala (zadržane dobiti) u finansijskim izvještajima Društva, u onom periodu u kom je isplata dividendi odobrena od strane akcionara.

2.19. Prihodi

Prihodi od prodaje se iskazuju po fer vrijednosti (Napomena 24). Prihodi se priznaju i evidentiraju u trenutku pružanja ugovorene usluge ako se mogu pouzdano izmjeriti i kada je vjerovatno da će doći do priliva budućih ekonomskih koristi u Društvu.

2. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)

2.19. Prihodi (Nastavak)

Prihod se primarno ostvaruje od usluga koje se pružaju pretplatnicima i trećim povezanim licima upotrebom mreža fiksne i mobilne telefonije. Prihod se priznaje kada se iznos dobiti može pouzdano izmjeriti, kada je izvjesno da će društvo steći korist od budućih aktivnosti.

Angažovanja prema pretplatnicima uglavnom uključuju naknadu aktivacije, prodaju opreme, pretplatu i mjesečnu naknadu za korišćenje mreže. Društvo smatra da će različite grupe ovih aktivnosti biti priznate kao različiti izvori zarade za svrhe IFRS izvještavanja i klasifikuje prihod za svaku od kategorija kao što je prikazano u Napomeni 24 upotrebom rezidualne metode.

2.19.1 Prihodi od fiksne telefonije

2.19.1.1 Telekomunikaciona pretplata, konekcija i ostali prihodi

Telekomunikaciona pretplata predstavlja nadoknadu za korišćenje telefonskih linija. Pretplata se korisnicima fakturiše mjesečno i prepoznaje kao prihod na kraju svakog mjeseca, bez obzira na njihovo korišćenje mreže. U konekciju i ostale prihode spadaju usluge od priključaka, telekomunikacione takse i dodatnih usluga, koji se priznaju u trenutku pružanja usluge.

2.19.1.2 Prihodi od odlaznih domaćih i međunarodnih poziva

Prihod od poziva unutar Crne Gore, i odlazećih internacionalnih poziva su naplaćeni su od korisnika Telekom, i knjiženi su po njihovoj fakturisanjoj vrijednosti umanjenoj za efektivni diskont i PDV, u trenutku rezervisanja za ugovorene usluge.

2.19.1.3 Prihodi od dolaznih domaćih i međunarodnih poziva

Prihodi po osnovu domaćih i međunarodnih dolaznih poziva uključuju prihode po osnovu ostvarenog međunarodnog saobraćaja.

Prihodi po osnovu direktnog međunarodnog saobraćaja i obračuna odnose se na prihode od međunarodnih dolaznih, odnosno odlaznih poziva ostvarenih sa zemljama koje imaju direktan međunarodni obračun sa Društvom. Dio ostvarenih prihoda po navedenom osnovu, evidentiran je na osnovu procjene izvršene u skladu sa internim obračunima ostvarenog saobraćaja.

Prihodi od dolaznih domaćih poziva se prije svega odnose na prihode interkonekcije po osnovu ostvarenog dolaznog telefonskog saobraćaja, čija je priroda i validacija opisana u sledećoj napomeni (Napomena 2.19.1.4).

2.19.1.4 Ostali prihodi

Ostali prihodi prije svega uključuju usluge iznajmljivanja telefonskih kapaciteta, tj telefonske linije, dial up usluge prema biznis korisnicima, usluge od web prezentacije, MIPNET (Montenegrin IP Network) usluge, IPTV usluge, prihode od prodatih internet pristupa, prihode od prodaje opreme, govorne pošte, listing poziva, telegrame i ostale usluge. Pomenuti prihodi se prikazuju umanjenoj za poreze i popuste u onom periodu u kom se usluga izvršila. Prihodi se priznaju ukoliko se mogu pouzdano izmjeriti i kada je vjerovatno da će doći do priliva budućih ekonomskih koristi u Društvu kao i kada su svi ostali specifični zahtjevi MRS 18 vezani za priznavanje prihoda od prodaje roba i pružanja usluga zadovoljeni.

2. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)

2.19. Prihodi (Nastavak)

2.19.2 Prihodi mobilne telefonije

2.19.2.1 Post-paid prihodi

a) Prihodi odlaznog domaćeg i međunarodnog saobraćaja

Odlazni saobraćaj predstavlja upotrebu telekomunikacione mreže Društva od strane korisnika i ostalih trećih strana. Korisnicima i trećim stranama se naplaćuje odlazni saobraćaj na osnovu njihovog korišćenja, pomnoženo sa cijenom koja je precizirana ugovorom. Prihodi se priznaju u trenutku pružanja usluge.

b) Prihodi od mjesečne pretplate

Post-paid pretplata predstavlja nadoknadu za korišćenje mreže mobilne telefonije. Pretplata se novim post-paid pretplatnicima fakturiše za mjesec u kom su aktivirani, dok se za postojeće post-paid pretplatnike fakturiše za mjesec na koji se i odnosi.

2.19.2.2 Prihodi od prodaje paketa i pre-paid usluga

Prihodi od pre-paid usluga se evidentiraju u trenutku prodaje pre-paid bonova (vaučera), s tim što se na kraju obračunskog perioda vrši razgraničenje prihoda po osnovu neutrošenih minuta.

2.19.2.3 Prihodi od prodaje mobilnih telefona

Prihodi od prodaje se evidentiraju se u trenutku prodaje.

Nabavna vrijednost prodatih mobilnih telefonskih aparata i se evidentira u trenutku prodaje.

2.19.2.4 Prihodi i rashodi po osnovu roaming-a

Prihodi i rashodi po osnovu roaming-a od i prema operatorima mobilne telefonije sa kojima Društvo ima sklopljen Ugovor o međunarodnom GSM roaming-u iskazani su po fakturisanim vrijednostima operatora mobilne telefonije.

Finansijska klirinška kuća Ciberneta prati saobraćaj, usaglašen i potvrđen od tehničke klirinške kuće Syniverse, i u ime Društva, vrši naplatu odnosno plaćanja po osnovu usaglašenih potraživanja i obaveza od i prema operatorima mobilne telefonije sa kojima Društvo ima sklopljen Ugovor o međunarodnom GSM roaming-u.

2. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)

2.19. Prihodi (Nastavak)

2.19.2 Prihodi mobilne telefonije (nastavak)

2.19.2.5 Prihodi i rashodi po osnovu interkonekcije

Prihodi interkonekcije obuhvataju prihode po osnovu ostvarenog dolaznog telefonskog saobraćaja mobilnih operatera ProMonte GSM d.o.o., Podgorica i M-tel d.o.o., Podgorica koji tranzitira preko ili se završio u mreži Telekoma Crne Gore.

Rashodi interkonekcije obuhvataju rashode po osnovu ostvarenog odlaznog saobraćaja korisnika Telekoma upućenog korisnicima pojedinih kompanija mobilne i fiksne telefonije unutar Crne Gore i dolaznog saobraćaja iz inostranstva koji je upućen Crnogorskom Telekomu a tranzitira ili se završio u mreži drugih kompanija mobilne telefonije unutar Crne Gore.

Prihodi interkonekcije su klasifikovani u okviru Prihodi od odlaznih domaćih i međunarodnih poziva i Prihodi i rashodi dolaznih domaćih i međunarodnih poziva u Napomeni za prihode (Napomena 24), dok su rashodi interkonekcije klasifikovani u grupu Troškovi korišćenja usluga drugih operatera (napomena 28).

Budući da Društvo ukida i inicira saobraćaj u i iz svoje mreže, djeluje kao upravitelj i u skladu sa navedenim, prihodi i rashodi interkonekcije su prikazani u bruto iznosima u ovim finansijskim izvještajima. Prihodi i rashodi interkonekcije se priznaju u trenutku njihovog nastanka odnosno u trenutku pružanja usluge. Prihodi su prikazani po nabavnoj vrijednosti, umanjenoj za PDV i eventualne popuste.

2.19.2.6 Ostali prihodi telekomunikacionih usluga

Ostali prihodi obuhvataju uglavnom prihode od ostalih usluga kao što su iznajmljivanje telefonskih kapaciteta, telefonskih linija, listing poziva, usluge govorne pošte, telegrama i drugo. Navedeni prihodi evidentiraju se u periodu u kome su nastali. Iznosi fakturirani za nove priključke korisnika se evidentiraju u periodu u kome je korisnik priključen.

2.20. Troškovi operativnog zakupa

Operativni zakup predstavlja zakup u kojem su značajan dio rizika i koristi povezani sa vlasništvom zadržani od strane zakupodavca. Troškovi zakupa najvećim dijelom se odnose na zakup interneta, vodova, poslovnog i skladišnog prostora i ostalih troškova zakupa. Troškovi zakupa iskazani su u izvještaju o sveobuhvatnom prihodu u stvarno nastalim iznosima, odnosno primjenom proporcionalne metode, tokom trajanja ugovora o zakupu.

2.21. Prihodi / rashodi od kamata i drugi troškovi pozajmljivanja

Troškovi pozajmljivanja koji su direktno povezani sa kupovinom ili izgradnjom kvalifikovanog sredstva čine dio nabavne vrijednosti odnosno sredstva. Troškovi pozajmljivanja uključuju kamatu i ostale povezane troškove pozajmljivanja sredstava. Troškovi pozajmljivanja se kapitalizuju korišćenjem ponderisanog prosjeka troškova pozajmljivanja koji su primijenjeni na pozajmice Društva u toku finansijskog perioda. Kvalifikovano sredstvo je sredstvo za čije je puštanje u funkciju neophodan određen vremenski period, generalno preko 12 mjeseci. Rashodi po osnovu kamata i drugi troškovi pozajmljivanja, koji se ne mogu kapitalizovati, knjiže se na teret obračunskog perioda na koji se odnose, korišćenjem metode efektivne kamatne stope.

Prihodi po osnovu kamata knjiže se u korist Izvještaja o sveobuhvatnom prihodu obračunskog perioda na koji se odnose, korišćenjem metode efektivne kamatne stope.

2. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)

2.22. Prihodi od dugoročnih plasmana

Prihodi od dividendi po osnovu ulaganja u dugoročne finansijske plasmane priznaju se kada se ostvari pravo na primanje dividendi.

2.23. Uporedni podaci

U slučajevima kada je neophodno, uporedni podaci su promijenjeni da bi se prilagodili prezentaciji tekućeg perioda. Efekti reklasifikacija nisu materijalni po finansijske izvještaje Društva.

Usled pripajanja Crnogorskog Telekom A.D. i pravnih lica koja su bila u 100% njegovom vlasništvu: T-Mobile CG d.o.o. i Internet CG d.o.o. u maju 2009 godine, uporedni podaci predstavljaju konsolidovane finansijske izvještaje Crnogorskog Telekom A.D. dok podaci tekućeg perioda predstavljaju finansijske izvještaje jednog pravnog lica. Ipak, podaci su u suštini uporedni, s obzirom da su svi međusobni odnosi isključeni iz konsolidovanih finansijskih izvještaja za prethodnu finansijsku godinu.

2.24. Pravična (fer) vrijednost

Rukovodstvo Društva procjenjuje njenu ukupnu izloženost riziku, i u slučajevima kada procijeni da vrijednost sredstava iskazana u poslovnim knjigama nije realizovana, priznaje se rezervisanje. Prema mišljenju Rukovodstva, izvještajne knjigovodstvene vrijednosti su najvalidnije i najkorisnije izvještajne vrijednosti u skladu sa sadašnjim tržišnim uslovima.

Fer vrijednost finansijskih instrumenata kojima se ne trguje na aktivnom tržištu se utvrđuje korišćenjem tehnika procjene. Nominalna vrijednost umanjena za obezvrjeđenje potraživanja od kupaca i obaveza prema dobavljačima je približna njihovoj fer vrijednosti, na osnovu istorijskih podataka o stopama izmirenja navedenih potraživanja u prethodnom periodu. Fer vrijednost finansijskih obaveza za potrebe objelodanjivanja se procjenjuje diskontovanjem budućih ugovorenih novčanih tokova po važećim tržišnim kamatnim stopama raspoloživim Društvu za slične finansijske instrumente.

3. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM

3.1. Faktori finansijskog rizika

Poslovne aktivnosti Društva izlažu Društvo različitim finansijskim rizicima, uključujući kreditni rizik, rizik likvidnosti, rizik promene deviznih kurseva i rizik kamatnih stopa. Društvo ne koristi derivativne finansijske instrumente niti bilo koje druge instrumente obezbeđenja od ovih rizika.

Ne postoji formalni okvir za upravljanje rizicima koji je uspostavljen u Društvu. Odbor direktora uglavnom se fokusira na kreditni rizik i rizik likvidnosti i djeluje od slučaja do slučaja kako bi ublažio rizik i minimizirao gubitke.

Operativno okruženje u kome Društvo posluje

Tekuća globalna finansijska i ekonomska kriza koja je nastala kao rezultat ozbiljnog smanjenja globalne likvidnosti a koja je započeta sredinom 2007. godine, dovela je, između ostalog, do nižeg nivoa dostupnih sredstava na tržištu kapitala, smanjenja likvidnosti bankarskog sektora, viših tržišnih i ponekad međubankarskih kamatnih stopa, i veoma visoke nestabilnost na tržištima hartija od vrijednosti i deviznim tržištima. Neizvjesnost na globalnim finansijskim tržištima je takođe dovela do kraha banaka i ostalih finansijskih institucija i do spašavanja banaka u Sjedinjenim Američkim Državama, Zapadnoj Evropi, Crnoj Gori i drugde. Ukupne efekte trenutne finansijske krize teško je predvidjeti i zaštititi se od njih.

3. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM (nastavak)

3.1. Faktori finansijskog rizika (nastavak)

Globalna ekonomska kriza značajno utiče na crnogorsko tržište, imajući u vidu veličinu tržišta i činjenicu da postoje samo dva stuba ekonomije: turizam i fabrika aluminijuma. Centralna Banka je uvela restriktivne mjere monetarne politike koje će dovesti do umanjivanja domaćeg investicionog potencijala. U Crnoj Gori, u decembru 2008., Vlada Crne Gore je odobrila zajam u iznosu od EUR 44 miliona Prvoj Banci radi prevazilaženja problema likvidnosti. Povjerenje u sektor banaka je i dalje slabo. Industrijska proizvodnja u Crnoj Gori je zabilježila pad od 32.9% u januaru – novembru 2009, u poredjenju sa istim periodom prošle godine. Pad cijena sirovina na svjetskom tržištu i pad tražnje mogu dovesti u opasnost proizvodne planove velikih izvoznika (fabrika aluminijuma u Podgorici, rudnik boksita u Niksiću). Proizvodnja aluminijuma je već prepolovljena, povezane fabrike su pred zatvaranjem i otkazi za 1700 radnika su najavljeni. Podržavajuće i zavisne industrije takodje mogu očekivati pad u proizvodnji kao i otpuštanja radnika. Sektor turizma je dao obavještenje da je broj gostiju u Januaru – Novembru 2009 bio 4% manji u poredjenju sa istim periodom prošle godine.

Rukovodstvo nije u mogućnosti da pouzdano procijeni efekte na finansijsko stanje Društva eventualnog daljeg pogoršanja likvidnosti na finansijskim tržištima i još veće nestabilnosti deviznog tržišta i tržišta kapitala. Rukovodstvo vjeruje da preduzima sve potrebne mjere da omogući održavanje i rast poslovnih aktivnosti Društva u datim okolnostima.

3.2. Kreditni rizik

Kreditni rizik se odnosi na gotovinu i gotovinske ekvivalente, depozite položene kod banaka, i na kreditnu izloženost korisnicima. Kreditni rizik predstavlja rizik da će jedna ugovorna strana izazvati finansijski gubitak drugoj strani, jer neće uspjeti da ispuní svoje obaveze.

Odbor direktora Društva je donio odluku koja će komercijalna banka biti partner Društva, uzimajući u obzir sledeće faktore rizika: faktore procene, ukupnu imovinu, učešće na tržištu, sigurnost fondova. Principi upravljanja kreditnim rizikom usaglašeni su sa politikom rizika matične kompanije Društva. Da bi izbegli značajnu koncentraciju kreditnog rizika, gotovina i gotovinski ekvivalenti i kratkoročni plasmani plasirani su u šest različitih banaka. U skladu sa politikom rizika matične kompanije Društva, oročeni depoziti su dodatno obezbijeđeni garancijama stranih banaka sa ciljem obezbjeđenja odgovarajuće sigurnosti plasmana. Rukovodstvo Društva vjeruje da je adekvatno procijenilo nadoknadivost kompanijskih depozita položenih kod banaka. Upravljanje kreditnim rizikom uključuje sastavljanje detaljnih mjesečnih izvještaja o upravljanja sredstvima koji se podnose višem rukovodstvu sa svim neophodnim podacima o gotovini i kratkoročnim plasmanima.

Ukoliko su pretplatnici nezavisno rangirani, taj rejting se koristi kod ocjene kreditnog rizika. U suprotnom, ako ne postoji nezavisno rangiranje, kontrola rizika procjenjuje kreditnu sposobnost pretplatnika, uzimajući u obzir prethodno iskustvo u naplati i ostale faktore. Društvo nije izloženo značajnoj koncentraciji kreditnog rizika budući da je njena izloženost rasprostranjena na veliki broj klijenata. Društvo koristi sistem podsjetnika koji rezultira obustavljanjem daljeg pružanja usluga, kao glavno sredstvo naplate dospjelih potraživanja. Takođe, u skladu sa stanjem i brojem neplaćenih računa, Društvo koristi opciju pokretanja sudskih sporova. Međutim, dužnici Društva takođe mogu biti pod negativnim uticajem nestabilnosti globalnog i Crnogorskog finansijskog tržišta, što može uticati na njihovu sposobnost da namire iznose koje duguju. Sve gori uslovi poslovanja kupaca takođe mogu imati uticaj na predviđanja rukovodstva vezano za tokove gotovine i njihovu procjenu obezvrjeđenja finansijskih i nefinansijskih sredstava. Do mjere u kojoj su takve informacije dostupne, rukovodstvo je uzelo u obzir izmijenjene procjene očekivanih budućih tokova gotovine u svojim procjenama obezvrjeđenja.

U cilju uspješnog upravljanja kreditnim rizikom koji nastaje u vezi sa nemogućnošću naplate, više rukovodstvo dva put mjesečno razmatra izvještaje koje sastavlja odjeljenje za upravljanje sredstvima, i donosi odluke o mjerama koje treba preduzeti. Iznos maksimalne izloženosti kreditnog rizika prema dužnicima jeste 74.279 hiljada EUR.

3. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM (nastavak)

3.3 Rizik likvidnosti

Rizik likvidnosti predstavlja rizik da preduzeće neće uspjeti da ispuní svoje obaveze vezane za finansijske obaveze.

Obazrivo rukovođenje rizikom likvidnosti implicira održavanje zadovoljavajućeg nivoa gotovine i hartija od vrijednosti koje se mogu unovčiti na tržištu, mogućnost finansiranja kroz adekvatan iznos izvršenih kreditnih olakšica i mogućnost da se zatvori naša tržišna pozicija. Obim finansiranja velikoprodaje se značajno smanjio u posljednje vrijeme. Takve okolnosti mogu uticati na sposobnost Društva da po potrebi obezbijedi dodatne zajmove. Nabavka značajnih investicija odnosno ulaganja u nekretnine i opremu često se preduzima uz pomoć kredita odobrenih od strane dobavljača kako bi se upravljalo likvidnošću. Društvo nema stranih zajmova i kredita. Šta više, sve kamatonosne finansijske obaveze dospijevaju u roku od jedne godine. Društvo je u ograničenoj mjeri izloženo riziku likvidnosti pošto posjeduje značajan iznos gotovine i gotovinskih ekvivalenata. Pri tom, u skladu sa ugovorima o kratkoročnom investiranju, kratkoročni depoziti mogu biti povučeni u svako doba i iskorišćeni u svrhe namirivanja obaveza. Na mjesečnom nivou, više rukovodstvo razmatra izvještaje o likvidnosti koje sastavlja odjeljenje za upravljanje sredstvima, i poredi planirane sa ostvarenim prilivima i odlivima gotovine, i shodno tome donosi odluke o budućim koracima.

3.4 Valutni rizik

Društvo posluje na međunarodnom nivou, te je izloženo određenim rizicima deviznih valuta, koji proističu iz različitih izlaganja deviznim valutama u pogledu Specijalnih prava vučenja i US dolara, korišćenih za obračun dijela međunarodnih prihoda i rashoda po osnovu ostvarenog telekomunikacionog saobraćaja.

Na dan 31. decembar 2009. godine, da se EUR uvećao/umanjio za 20 % u odnosu na SRD, gdje su ostale varijable ostale nepromijenjene, godišnji porez na prihod nakon oporezivanja bi bio uvećan/umanjen za iznos 41.087 EUR (2008. godina: 42.246 EUR), što bi uglavnom bio rezultat povećanja/smanjenja deviznog kursa SRD prilikom denominacije potraživanja i obaveza iz poslovnih aktivnosti.

Na dan 31. decembar 2009. godine, ukoliko bi se EUR uvećao/umanjio za 20 % u odnosu na USD, gdje su ostale varijable ostale nepromijenjene, godišnji porez na prihod nakon oporezivanja bi bio uvećan/umanjen za iznos 19.052 EUR (2008. godine: 12.965 EUR) što bi uglavnom bio rezultat prihoda/rashoda prilikom denominacije ostale aktive i obaveza iz poslovnih aktivnosti izraženih u USD.

3.5 Rizik kamatne stope

Društvo ima ograničene kamatonosne pozajmice. Kamatonosna aktiva predstavlja kredite odobrene zaposlenima po fiksnim kamatnim stopama (Napomena 2.6.1.1).

Na primjer, ako bi Društvo primjenjivalo kamatnu stopu u iznosu od 9% sa uvećanim popustom na dugoročna potraživanja i kredite odobrene zaposlenima, iznos toga bi bio dodatni godišnji trošak u prosječnom iznosu od EUR 0.335 miliona (2008. godine: EUR 0.315 miliona).

U pogledu kratkoročnih depozita u bankama, kreditni rizik se svodi na najmanju mjeru uz fiksnu kamatnu stopu koja se ne može mijenjati tokom ugovorenog perioda. Dalje, ukoliko bi Društvo htjelo da povuče svoja sredstva prije dospijeca, kamatna stopa bi ostala na istom nivou tokom cijelog perioda; ne postoji zatezna kamata ili smanjenje početne kamatne stope. Upravljanje rizikom kamatne stope podrazumijeva detaljno izvještavanje o stanju u trezoru na nedjeljnom nivou višem rukovodstvu, gdje će izvještaj obuhvatati sve neophodne informacije.

3. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM (nastavak)

3.6 Upravljanje rizikom kapitala

Namjera Društva u okviru upravljanja kapitalnim rizikom jeste obezbjeđivanje nastavka poslovanja na neodređeno vrijeme sa ciljem isplate prihoda većinskim vlasnicima i beneficija ostalim dioničarima i održavanje optimalne strukture kapitala sa ciljem smanjenja nabavne vrijednosti kapitala.

Kako bi se održala postojeća ili dalje prilagodila struktura kapitala, Društvo može da prilagodi iznos dividendi koje se isplaćuju većinskim vlasnicima, vraća ulog većinskim vlasnicima, emituje nove akcije ili da prodaje imovine da bi se smanjila dugovanja. Takođe, Društvo kontroliše da li je njen kapital iznad minimalnih zakonskih zahtjeva. Budući da je Društvo poslovala sa dobitkom, ne postoji mogućnost da se nivo njenog kapitala spusti ispod onog koji je zakonski regulisan.

Društvo ne raspolaže pozajmljenim sredstvima, te zato ne nadgleda odnos sopstvenog kapitala i pozajmljenih sredstava.

Ukupni kapital, kojim Društvo upravlja, iznosi EUR 235.504.936 na dan 31. decembar 2009. godine je (31. Decembra 2008.: EUR 216.681.816).

4. INFORMACIJE PO SEGMENTIMA

Primarni oblik izvještavanja – poslovni segment

Društvo je na dan 31. decembra 2009. i 31. decembra 2008. godine organizovana u okviru dva osnovna segmenta:

- (1) Fiksna telefonija i internet;
- (2) Mobilna telefonija;

Informacije po segmentima koje se dostavljaju Menadzment komitetu Društva za godinu koja se završava 31. decembra 2009. su prikazani u pregledu koji slijedi:

	(Iznosi u EUR)		
	Fiksna telefonija i Internet	Mobilna telefonija	Ukupno
Prihod segmenta	72.988.010	64.970.005	137.958.015
Eliminacija unutar segmenata	(7.999.061)	(7.168.048)	(15.167.109)
Prihod od eksternih klijenata	64.988.949	57.801.957	122.790.906
EBITDA	24.519.891	20.987.522	45.507.413
Specijalni efekti:			
Oslobađanje rezervisanja za sudski spor	3.500.000	-	3.500.000
Otpremnine i drugi jednokratni troškovi	(536.000)	-	(536.000)
EBITDA	27.483.891	20.987.522	48.471.413
Trošak amortizacije	(12.074.451)	(9.808.537)	(21.882.988)
Trošak poreza na dobit	(1.919.159)	(1.305.125)	(3.224.284)
Sredstva segmenata	158.337.551	60.752.855	219.090.405
Eliminacija unutar segmenata	(1.226.720)	(971.690)	(2.198.409)
Ukupna sredstva segmenata	157.110.831	59.781.165	216.891.996
Obaveze segmenata	18.857.608	10.334.531	29.210.139
Eliminacija unutar segmenata	(1.403.792)	(794.618)	(2.198.410)
Ukupne obaveze segmenata	17.471.816	9.539.913	27.011.729

CRNOGORSKI TELEKOM A.D., PODGORICA
NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
Za godinu završenu 31. decembra 2009. godine

4. INFORMACIJE PO SEGMENTIMA (nastavak)

Informacije po segmentima koje se dostavljaju Menadzment komitetu Društva za godinu koja se završava 31. decembra 2008. su prikazani u pregledu koji slijedi:

	(Iznosi u EUR)		
	Fiksna telefonija i Internet	Mobilna telefonija	Ukupno
Prihod segmenta	79.295.845	72.212.495	151.508.340
Eliminacija unutar segmenata	(11.809.393)	(7.350.836)	(19.160.229)
Prihod od eksternih klijenata	67.486.452	64.861.659	132.348.111
EBITDA	24.743.467	22.440.953	47.184.420
Specijalni efekti:	-	-	-
Otpremnine	(3.898.533)	(177.467)	(4.076.000)
EBITDA	20.844.934	22.263.486	43.108.420
Trošak amortizacije	11.404.565	10.232.698	21.637.263
Trošak poreza na dobit	(1.387.962)	(1.411.391)	(2.799.353)
Sredstva segmenata	125.237.868	53.444.629	178.682.497
Eliminacija unutar segmenata	(4.071.922)	(1.881.847)	(5.953.769)
Ukupna sredstva segmenata	121.165.946	51.562.782	172.728.728
Obaveze segmenata	27.357.530	13.936.371	41.293.901
Eliminacija unutar segmenata	(2.802.700)	(3.151.067)	(5.953.768)
Ukupne obaveze segmenata	24.554.830	10.785.304	35.340.134

Uskladjivanje EBITDA i dobiti prije oporezivanja je prikazano kako slijedi:

	31. decembar 2009.	(Iznosi u EUR) 31. decembar 2008.
EBITDA po segmentima	48.471.413	43.108.420
Amortizacija osnovnih sredstava	(19.525.728)	(19.257.137)
Amortizacija nematerijalnih ulaganja	(2.357.260)	(2.380.126)
Neto finansijski prihod	5.249.398	5.969.264
Ukupna dobit prije oporezivanja	31.837.823	27.440.421

4. INFORMACIJE PO SEGMENTIMA (Nastavak)

Uskladjivanje sredstava poslovnih segmenata i ukupnih sredstava Društva je prikazano kako slijedi:

	31. decembar 2009.	(Iznosi u EUR) 31. decembar 2008.
Ukupna sredstva po segmentima	216.891.996	172.728.728
Nealocirano:		
Gudvil	941.624	941.624
Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju	25.374	25.374
Plasmani u pridružena pravna lica	-	225.389
Odložena poreska sredstva	9.429	7.971
Gotovina I gotovinski ekvivalenti	3.181.592	17.147.736
Kratkorocni finansijski plasmani	45.200.000	62.150.000
Potraživanja za preplaćeni tekući porez na dobit	-	928.583
Izdvojena novčana sredstva	461.903	600.449
Ukupna sredstva po izvještaju o finansijskom položaju Društva	266.711.918	254.755.854

Uskladjivanje obaveza poslovnih segmenata i ukupnih obaveza Društva je prikazano kako slijedi:

	31. decembar 2009.	(Iznosi u EUR) 31. decembar 2008.
Ukupne obaveze po segmentima	27.011.729	35.340.134
Nealocirano:		
Obaveze za porez na dobit	1.538.321	60.892
Odložene poreske obaveze	2.656.551	2.663.012
Ukupne obaveze po izvještaju o finansijskom položaju Društva	31.206.601	38.064.038

4. INFORMACIJE PO SEGMENTIMA (Nastavak)

Iznos ispravke potraživanja po segmentima na dan 31. decembar 2009 i 31. decembar 2008. godine iznosi:

	31. decembar 2009.	Iznosi u EUR 31. decembar 2008.
Fiksna telefonija i internet	8.714.213	11.779.326
Mobilna telefonija	6.604.488	7.819.488
Ukupno ispravljena potraživanja iz poslovnih odnosa Društva	15.318.701	19.598.814

Iznos troška ispravke potraživanja po segmentima na dan 31. decembar 2009 i 31. decembar 2008. godine iznosi:

	31. decembar 2009.	Iznosi u EUR 31. decembar 2008.
Fiksna telefonija i internet	443.673	586.619
	1.123.573	
Mobilna telefonija		2.026.243
Ukupan trošak ispravke potraživanja Društva	1.567.246	2.612.862

Iznos investicija po segmentima na dan 31. decembar 2009 i 31. decembar 2008. godine iznosi:

	31. decembar 2009.	Iznosi u EUR 31. decembar 2008.
Fiksna telefonija i Internet	11.759.560	9.483.828
Mobilna telefonija	5.846.548	5.637.761
Ukupne investicije Društva	17.606.108	15.121.589

CRNOGORSKI TELEKOM A.D., PODGORICA
NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
Za godinu završenu 31. decembra 2009. godine

5. NEMATERIJALNA ULAGANJA

				Iznosi u EUR
			Nematerijalna ulaganja u pripremi	
	Licence	Softveri		Ukupno
Nabavna vrijednost				
Početno stanje, 1. januar 2008.	15.962.198	9.592.574	137.950	25.692.722
Povećanja	201.039	250.123	752.708	1.203.870
Prenosi	479.295	211.907	(262.867)	428.335
Otuđenje	(30.852)	(2.281.438)	-	(2.312.290)
Stanje, 31. decembra 2008.	16.611.680	7.773.166	627.791	25.012.637
Ispravka vrijednosti				
Početno stanje, 1. januar 2008.	3.763.855	5.876.061	-	9.639.916
Amortizacija	962.549	1.417.576	-	2.380.125
Otuđenje	(27.346)	(2.281.438)	-	(2.308.784)
Stanje, 31. decembra 2008.	4.699.058	5.012.199	-	9.711.257
Sadašnja vrijednost				
31. decembar 2008. godine	11.912.622	2.760.967	627.791	15.301.380
31. decembar 2007. godine	12.206.275	3.717.582	128.949	16.052.806
				Iznosi u EUR
			Nematerijalna ulaganja u pripremi	
	Licence	Softveri		Ukupno
Nabavna vrijednost				
Početno stanje, 1. januar 2009.	16.611.680	7.773.166	627.791	25.012.637
Povećanja	338.704	490.733	132.904	962.341
Prenosi	196.532	725.584	(716.136)	205.980
Otuđenje	(172.500)	(61.460)	-	(233.960)
Stanje, 31. decembra 2009.	16.974.416	8.928.023	44.559	25.946.998
Ispravka vrijednosti				
Početno stanje, 1. januar 2009.	4.699.058	5.012.199	-	9.711.257
Amortizacija	1.070.767	1.286.493	-	2.357.260
Otuđenje	(92.000)	(61.460)	-	(153.460)
Stanje, 31. decembra 2009.	5.677.825	6.237.232	-	11.915.057
Sadašnja vrijednost				
31. decembar 2009. godine	11.296.591	2.690.791	44.559	14.031.941
31. decembar 2008. godine	11.912.622	2.760.967	627.791	15.301.380

5. NEMATERIJALNA ULAGANJA (nastavak)

Sadašnja vrijednost licenci Društva na dan 31. decembar 2009. godine uključuje licencu za obavljanje javnih fiksnih telekomunikacionih usluga neto sadašnje vrijednosti od 4.247.640 EUR (31. decembar 2008. godine: 4.483.620 EUR) izdate od strane Agencije za telekomunikacije Republike Crne Gore (Agencija). Sadašnja vrijednost licence za pružanje usluga u međunarodnom saobraćaju uključena u sadašnju vrijednost licenci iznosi 2.040.000 EUR na dan 31. decembar 2009. godine (31. decembar 2008. godine.: 2.190.000EUR).

Sadašnja vrijednost licenci uključuje je i posebnu licencu za instalaciju, održavanje i rad javne mreže telekomunikacija, čija knjigovodstvena vrijednost 31. decembra 2009. godine iznosi 2.052.136 EUR (31. decembra 2008. godine: 2.414.301 EUR), izdata od strane Agencije. 1. januara 2002. godine. Pomenuta licenca daje pravo Društvu da pruža usluge preko javne mobilne mreže, u skladu sa Zakonom o telekomunikacijama. Ova licenca je važeća na teritoriji Crne Gore u narednih 15 godina.

U pogledu ovih licenci, Društvo je u obavezi da plaća godišnju naknadu Agenciji koja se obračunava u iznosu od jednog procenta od ukupno ostvarenih prihoda u prethodnoj kalendarskoj godini. Obaveze prema Agenciji su prikazane u bilansu uspjeha u okviru ostalih poslovnih rashoda.

Agencija za radio-difuziju Republike Crne Gore je u oktobru 2007. godine izdala Društvu na period od 10 godina licencu za izgradnju i korišćenje distribucije radio i televizijskih programa korisnicima (IPTV licenca). U skladu sa pravilima izdavanja i korišćenja licence za distribuciju radio i televizijskih programa Društvo je dužno da isplati odjednom naknadu za registraciju u iznosu od EUR 75.000.

Agencija je 28. marta 2007. godine dodijelila Društvu 3G licencu na period od 5 godina. Društvo je u aprilu 2007. godine izvršilo uplatu u iznosu od sticanja 2.400.042 EUR kao naknadu za sticanje 3G licence. Sadašnja vrijednost licence na dan 31. decembra 2009. godine iznosi EUR 1.973.368 (31. decembar 2008: EUR 2.133.371).

Agencija je 12. marta 2007. godine odobrila Društvu licencu za fiksne bežične prijemnike na period od 15 godina. Društvo je izmirilo svoje obaveze po tom osnovu u aprilu 2007. godine u iznosu od EUR 172.500. U decembru 2009. godine Društvo je prodalo licencu za fiksne bežične prijemnike u iznosu od EUR 140.000. U trenutku prodaje, sadašnja vrijednost licence je iznosila EUR 80.500. Prodajom licence Društvo je ostvarilo kapitalnu dobit u iznosu od EUR 59.500.

U skladu sa MSFI i Računovodstvenim politikama Društva, u toku godine je izvršen pregled korisnog vijeka trajanja nematerijalnih ulaganja. Pregled je rezultirao u povećanju vijeka trajanja MSTV ograničene i neograničene IPTV licenci sa pet na sedam godina, što je u skladu sa uslovima dobijanja licenci. Uticaj promjene korisnog vijeka trajanja na finansijske izvještaje jeste kako slijedi:

u EUR	2009	2010	2011	2012	Poslije 2012
Povećanje / (smanjenje) u amortizaciji	(11.187)	(11.187)	(11.187)	(11.187)	44.746

6. GUDVIL

U skladu sa Odlukom Odbora direktora Društva od 7. marta 2005. godine (19. februar 2004. godine), Telekom je iskoristivši pravo preče kupovine zaključio ugovor o kupovini dijela kapitala Interneta Crna Gora d.o.o., Podgorica za iznos EUR 435.700 (EUR 1.750.000 za 2004. godinu), čime je postao vlasnik 100% kapitala Interneta CG (60% u 2004. godini).

Pregled alokacije gudvila na nivou poslovnih segmenata prikazan je u tabeli koja slijedi:

	(In EUR)	
	31. decembar 2009.	31. decembar 2008.
Fiksna telefonija i Internet	564.974	564.974
Mobilna telefonija	376.650	376.650
	941.624	941.624

Na dan 31. decembra 2008. i 31. decembra 2009. godine gudvil je alociran na jedinice koje generišu gotovinu Društva identifikovane u skladu sa poslovnim segmentima. Nadoknadivi iznos jedinica koje generišu gotovinu Društva je određen na osnovu proračuna fer vrijednosti umanjenoj za troškove prodaje. Ove kalkulacije koriste projekcije novčanih tokova zasnovane na finansijskim budžetima odobrenim od strane rukovodstva za period od deset godina. Novčani tok za period od deset godina je ekstrapoliran upotrebom procijenjene stope rasta prikazane u pregledu ispod. Stopa rasta ne prevazilazi dugoročnu prosječnu stopu rasta za telekomunikaciono poslovanje.

Rukovodstvo je utvrdilo planiranu bruto maržu na osnovu ranijih rezultata i očekivanja u razvoju tržišta. Korišćena prosječna stopa rasta je konzistentna sa procjenama uključenim u izvještaje o industriji. Diskontne stope su prikazane prije odbijanja poreza i reflektuju specifične rizike vezane za odgovarajuće segmente.

CRNOGORSKI TELEKOM A.D., PODGORICA
NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
Za godinu završenu 31. decembra 2009. godine

7. NEKRETNINE I OPREMA

					Iznosi u EUR
	Zemljište	Građevinski objekti	Oprema i ostala imovina	Nekretnine i oprema u pripremi	Ukupno
Nabavna vrijednost					
Stanje, 1. januara 2008.	2.959.682	78.001.684	108.574.358	13.872.763	203.408.487
Povećanja	-	316.130	6.829.571	6.772.018	13.917.719
Prenos	-	734.576	12.103.288	(13.266.200)	(428.336)
Otuđenja i rashodovanja	-	-	(1.010.896)	-	(1.010.896)
Stanje, 31. decembar 2008.	2.959.682	79.052.390	126.496.321	7.378.581	215.886.974
Ispravka vrijednosti					
Stanje, 1. januara 2008.	-	16.481.089	59.245.090	37.837	75.764.016
Amortizacija za period (napomena 27)	-	3.415.684	15.841.453	-	19.257.137
Otuđenja i rashodovanja	-	-	(882.326)	-	(882.326)
Stanje 31. decembar 2008.	-	19.896.773	74.204.217	37.837	94.138.827
Sadašnja vrijednost 31. decembar 2008.	2.959.682	59.155.617	52.292.104	7.340.744	121.748.147
31. decembar 2007.	2.959.682	61.520.595	49.329.268	13.834.926	127.644.471
	Zemljište	Građevinski objekti	Oprema i ostala imovina	Nekretnine i oprema u pripremi	Iznosi u EUR
					Ukupno
Nabavna vrijednost					
Stanje, 1. januara 2009.	2.959.682	79.052.390	126.496.321	7.378.581	215.886.974
Povećanja	-	407.148	8.143.196	8.093.423	16.643.767
Prenos	-	1.543.325	5.777.066	(7.526.371)	(205.980)
Otuđenja i rashodovanja	-	(85.637)	(1.248.232)	(72.872)	(1.406.741)
Stanje, 31. decembar 2009.	2.959.682	80.917.226	139.168.351	7.872.761	230.918.020
Ispravka vrijednosti					
Stanje, 1. januara 2008.	-	19.896.773	74.204.217	37.837	94.138.827
Amortizacija za period (napomena 27)	-	3.542.294	15.926.400	-	19.468.694
Otuđenja i rashodovanja	-	-	-	57.034	57.034
Stanje 31. decembar 2009.	-	(85.679)	(1.243.535)	(72.872)	(1.402.086)
Ispravka vrijednosti	-	23.353.388	88.887.082	21.999	112.262.469
Sadašnja vrijednost 31. decembar 2009.	2.959.682	57.563.838	50.281.269	7.850.762	118.655.551
31. decembar 2008.	2.959.682	59.155.617	52.292.104	7.340.744	121.748.147

7. NEKRETNINE I OPREMA (Nastavak)

U sadašnju vrijednost nekretnine i opreme je uključeno zemljište u vrijednosti od EUR 150.200 i građevinski objekti u iznosu EUR 185.708 za koje Društvo ne posjeduje kompletnu dokumentaciju vezanu za vlasničke listove nad zemljištem u navedenom iznosu. Društvo je u postupku pribavljanja vlasničkih listova za ovo zemljište i građevinske objekte nad kojima posjeduje kontrolu.

Obezvredjenje koje je rezultiralo u smanjenju iznosa nekretnina i opreme u primpremi se odnosi na rezervne i neiskorišćene djelove ranije aktivirane investicije. Na osnovu predloga popisne komisije, pomenuta sredstva su otpisana, na dan 31. decembar 2009. godine.

U skladu sa MSFI i Računovodstvenim politikama Društva, u toku godine je izvršen pregled korisnog vijeka trajanja nekretnina i opreme. Rezultat godišnjeg pregleda jeste povećanje vijeka trajanja baznih stanica, Montenegrin IP Network (MIPNET) mreže i agregata. Povećanje je izvršeno na bazi istorijskog iskustva u korišćenju pomenute opreme, očekivanog tehnološkog razvoja, budžeta i planova u narednim periodima itd. Uticaj promjene korisnog vijeka trajanja na finansijske izvještaje jeste kako slijedi:

u EUR	2009	2010	2011	2012	poslije 2012
povećanje / (smanjenje) u amortizaciji	(529.858)	(524.250)	(374.124)	151.238	1.276.995

8. FINANSIJSKA SREDSTVA RASPOLOŽIVA ZA PRODAJU

		31. decembar 2009.	Iznosi u EUR 31. decembar 2008.
Plasmani raspoloživi za prodaju			
<i>Ulaganja u kapital satelitskih organizacija u inostranstvu</i>	<i>%</i>		
- Intelsat Ltd.	0.0061	24.799	24.799
- New Skies Satellites N.V.	0.0061	575	575
		25.374	25.374

9. PLASMANI U PRIDRUŽENA PRAVNA LICA

		31. decembar 2009.	Iznosi u EUR 31. decembar 2008.
	% Učešća		
- PTT Standard d.o.o. Podgorica	20.00	345.924	345.924
Servisni centar za elektronsko poslovanje			
E - Mon d.o.o., Podgorica	35.00	-	225.389
		345.924	571.313
Minus: Ispravka vrijednosti		(345.924)	(345.924)
		-	225.389

U skladu sa odlukom Odbora Direktora po pitanju osnivanja Uslužnog centra za pružanje bankarskih usluga elektronskim putem 14. oktobra 2004. godine, Telekom je, u saradnji sa pravnim licem, Pexim d.o.o., Beograd osnovao Uslužni centar za pružanje bankarskih usluga elektronskim putem, E-Mon d.o.o., Podgorica. Telekom je učestvovao svojom infrastrukturom i telekomunikacijskim kapacitetima.

U skladu sa Odlukom Menadžment Komiteta Društva od 14. januara 2009. godine, Društvo je prodalo svoj plasman u Uslužnom centru za pružanje bankarskih usluga elektronskim putem, E-Mon d.o.o., Podgorica. U skladu sa ugovorom sklopljenim 15. oktobra 2009. godine, učešće Crnogorskog Telekoma je prodato Peximu d.o.o. Beograd koji je većinski vlasnik E-Mon d.o.o. S obzirom da je učešće Crnogorskog Telekoma prodato za veću vrijednost nego što je knjigovodstvena vrijednost plasmana, Društvo je ovom transakcijom ostvarilo kapitalnu dobit u iznosu od 154.611 EUR (Napomena 25).

Uzimajući u obzir gubitke i likvidaciju društva, investicija a PTT Standard je potpuno obezvrjeđena. PTT Standard nije obrisan iz registracije privrednog suda, što je razlog zbog kog se i dalje nalazi u finansijskim izvještajima Društva.

10. DUGOROČNI KREDITI I OSTALA POTRAŽIVANJA

	31. decembar 2009.	Iznosi u EUR 31. decembar 2008.
Dugoročni krediti dati zaposlenima	3.860.695	2.339.529
Dugoročna potraživanja	2.385.917	2.882.115
Unaprijed plaćene beneficije zaposlenima	1.668.592	1.006.740
Unaprijed plaćen zakup GSM lokacija	444.028	495.199
Ostali unaprijed plaćeni iznosi	3.202	3.288
	8.362.434	6.726.871

Fer vrijednosti kredita datih zaposlenima i dugoročnih potraživanja jednake su njihovim knjigovodstvenim vrijednostima.

10. DUGOROČNI KREDITI I OSTALA POTRAŽIVANJA (nastavak)

Kreditni dati zaposlenima

Dospijeca nediskontovanih dugoročnih kredita odobrenih zaposlenima prikazana su u pregledu koji slijedi:

	31. decembar 2009.	Iznosi u EUR 31. decembar 2008.
- od dvije do pet godina	1.490.113	1.047.336
- preko pet godina	4.435.292	3.098.843
	5.925.405	4.146.179

Dugoročni krediti i potraživanja u iznosu od EUR 5.925.405 predstavlja nediskontovan iznos kredita odobrenih zaposlenima u Društvu. Krediti su odobreni sa rokom otplate od 5, 7, 10 i 20 godina i godišnjom kamatnom stopom od 1.5% do 2%. Iznos odobrenih sredstava po zaposlenom kreće se od EUR 5.000 do EUR 50.000. Određenom broju zaposlenih u Telekomu, kreditna obaveza je umanjena za 0.5% za svaku godinu efektivnog radnog staža ostvarenog do 31. decembra 1993. godine i procenat umanjenja kreće se od 3.5% do 14.5% ukupnog iznosa odobrenog kredita. Pravo na umanjenje zaposleni su ostvarili po osnovu izdvajanja doprinosa za stambenu izgradnju do 1993. godine.

Važeća efektivna kamatna stopa na ove kredite date zaposlenima bila je 7.5% u 2009. i 2008. godini u skladu sa stopom koju koristi nezavisni procjenitelj.

Tokom 2007. godine, u skladu sa Statutom Društva i Pravilnikom ispunjenja uslova za rješavanje stambenog pitanja zaposlenog, Izvršni odbor Društva je donio odluku o odobrenju stambenih kredita zaposlenima u beskamatnom iznosu od iznosu EUR 1.282.000. Ovi krediti su odobreni na period od 20 godina kako bi se neki od ključnih zaposlenih zadržali u Društvu. Ukupan iznos kredita obračunat po zaposlenom kreće se u rasponu od EUR 28.000 do EUR 42.000. Uslov za realizaciju kredita jeste da zaposleni bude radno angažovan u društvu na minimum period od tri godine. Ukoliko zaposleni napusti društvo prije isteka navedenog roka, on je u obavezi da odjednom otplati preostali dio kredita. Ukoliko zaposleni ne izmiri svoju obavezu, društvo ma pravo da pokrene zalog i realizuje svoje potraživanje.

Radi obezbjeđenja uredne otplate kredita, Telekom je obezbijedio hipoteke na stambene jedinice korisnika kredita. U skladu sa ugovorom zaposleni je obavezan da odmah po kupovini, odnosno izgradnji stambene jedinice izvrši uknjižbu prava svojine na ime Društva i da za iznos kreditne obaveze ustanovi založno pravo - hipoteku I reda na nepokretnosti pribavljenoj odnosno izgrađenoj sredstvima kredita.

Dokaz o izvršenom uknjižavanju založnog prava, zaposleni je dužan da dostavi najviše u roku od 5 mjeseci od dana uplate prvog iznosa za kredit. Radi obezbjeđenja otplate kredita, Crnogorski Telekom je obezbijedio hipoteke na stambene jedinice korisnika kredita kao obezbjeđenje navedenih kredita. Ukupna vrijednost obezbjeđenja navedenih kredita iznosi 8.063.198 EUR na dan 31. decembar 2009. godine. Ukupan iznos kredita za koje društva nisu dobila hipoteku i koje stoga nisu upisane u relevantan sudski registar iznosi EUR 147.086, pa tako ukupna izloženost Društva kreditnom riziku nastala je usljed kredita bez zaloga iznosi EUR 147.086 (2008: EUR 181.734). Ipak, za mnoge vrste obezbjeđenja, naročito nekretnine, u Crnoj Gori su bile ozbiljno ugrožene skorim nestabilnostima na globalnom finansijskom tržištu, što je rezultiralo niskim nivoom likvidnosti za određene vrste sredstava. Kao rezultat toga, vrijednost ostvarena prodajom sredstva obezbjeđenja može se razlikovati od vrijednosti koja se pripisivala tom sredstvu prilikom procjene ispravke vrijednosti.

10. DUGOROČNI KREDITI I OSTALA POTRAŽIVANJA (Nastavak)

Dugoročna potraživanja

Dospijeca nediskonovanih dugoročnih potraživanja prikazana su u pregledu koji slijedi:

	31. decembar 2009.	Iznosi u EUR 31. decembar 2008.
- od dvije do pet godina	2.962.625	2.962.625
- preko pet godina	-	740.656
	2.962.625	3.703.281

Potraživanja od Vlade Republike Crne Gore u iznosu od EUR 2.962.625 sa stanjem na dan 31. decembar 2009. godine (31. decembar 2008. godine: EUR 3.703.281) predstavljaju nediskontovanu vrijednost očekivanih budućih priliva koje bi Društvo ostvarila u skladu sa Ugovorom o prenosu udjela (prenosu osnivačkih prava u Radio-difuznom centru d.o.o., Podgorica) zaključenim 10. decembra 2004. godine između Telekoma Crne Gore i Vlade Republike Crne Gore. U skladu sa pomenutim ugovorom, RDC je postao vlasništvo države. U skladu sa Odlukom rukovodstva Društva, osnova za obračun sadašnje vrijednosti očekivanih budućih gotovinskih tokova je jednaka primjeni godišnje kamatne stope od 7.5%, koja odgovara stopi korišćenju od strane nezavisnog procjenitelja. Ukupni efekti prihoda priznatog korišćenjem efektivne kamatne stope evidentirani su na teret dobiti za period od 1. januara do 31. decembra 2009. godine iznosili EUR 244.458 (31. decembra 2008: 273.702).

Navedenim Ugovorom, Vlada Republike Crne Gore se obavezala da plati Društvu kupoprodajnu cijenu preciziranu Ugovorom o prenosu udjela u iznosu EUR 5.943.937 u roku od deset godina od dana zaključenja ovog Ugovora sa grejs periodom od 18 mjeseci na koji se ne zaračunava kamata.

Kao što je dalje navedeno u Ugovoru, po isteku grejs perioda, a do isteka druge godine od dana zaključenja Ugovora, Vlada Republike Crne Gore je dužna da isplati Društvu iznos od EUR 300.000 u jednakim mjesečnim ratama i to svakog prvog u mjesecu za nastupajući mjesec. U trećoj i četvrtoj godini otplate Vlada Republike Crne Gore se obavezuje da plati Društvu godišnje iznose od EUR 600.000 u jednakim mjesečnim ratama i to svakog prvog dana u mjesecu za nastupajući mjesec. Ostatak kupoprodajne cijene Vlada Republike Crne Gore će isplatiti Društvu u sljedećih šest godina, tako što se preostali iznos dijeli na jednake 72 mjesečne rate koje se uplaćuju svakog prvog dana u mjesecu za nastupajući mjesec.

Unaprijed plaćene naknade zaposlenima

Unaprijed preplaćene naknade zaposlenima u iznosu od EUR 1.668.592 (2008: EUR 1.006.740) odnose se na diskont na kredite zaposlenih izračunat na osnovu važeće kamatne stope i 75% otpisanih kredita odobrenih određenom broju zaposlenih u skladu sa Članom 39 Statuta Društva i Člana 41 Pravila o ispunjavanju uslova za rješavanje stambenog pitanja. Diskont se tretira kao nagrada zaposlenom koja se priznaje u izvještaju o sveobuhvatnom prihodu za vrijeme trajanja kredita ili očekivnog radnog staža zaposlenog, u zavisnosti od toga šta je kraće, dok se 75% otpisa tretira kao avansno plaćanje beneficija zaposlenog, koje se amortizuju u toku perioda lojalnosti (Napomena 2.6.1.1 (ii)).

CRNOGORSKI TELEKOM A.D., PODGORICA
NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
Za godinu završenu 31. decembra 2009. godine

11. GOTOVINA I GOTOVINSKI EKVIVALENTI

	31. decembar 2009.	Iznosi u EUR 31. decembar 2008.
Gotovina u blagajni	7.577	6.655
Gotovina u bankama	3.174.015	4.591.081
Kratkoročni depoziti sa dospijećem do tri mjeseca	-	12.550.000
	3.181.592	17.147.736

Kratkoročni depoziti sa dospijećem do tri mjeseca iskorišćeni su za plaćanje avansne dividende u toku 2009. godine. Gotovina i gotovinski ekvivalenti se drže u EUR. Društvo ima aktivne račune u Crnogorskoj Komercijalnoj banci, NLB Montenegro banci, Prvoj banci, Atlasmont banci, Podgorickoj banci i Hypo Alpe Adria banci.

12. KRATKOROČNI DEPOZITI U BANKAMA

	31. decembar 2009.	Iznosi u EUR 31. decembar 2008.
Obezbijeđeni kratkoročni depozit koji je po kreditnoj instituciji		
kreditna klasifikacija A1	10.200.000	-
kreditna klasifikacija A3		46.750.000
kreditna klasifikacija Aa3		8.200.000
kreditna klasifikacija Aa2		7.200.000
kreditna klasifikacija Baa1	31.000.000	-
kreditna klasifikacija Baa2	4.000.000	
	45.200.000	62.150.000

Kratkoročni depoziti u bankama predstavljaju depozite sa periodom dospijeća od tri mjeseca do jedne godine i prosječnom kamatnom stopom 8.00% (2008. godine: 7.27%). Svi kratkoročni depoziti su izraženi u EUR. Tokom perioda završenog 31. decembra 2009. godine, plasmani su u ukupnom iznosu dodatno obezbijedeđeni od strane kreditne institucije sa kreditnim klasifikacijama A1, Baa1, Baa2 (u 2008. godini: sa kreditnom klasifikacijom A3, Aa3, Aa2). Kratkoročni depoziti su oročeni u Crnogorskoj Komercijalnoj banci, NLB Montenegro i Hypo Alpe Adria banci.

13. POTRAŽIVANJA IZ POSLOVNIH ODNOSA I OSTALA POTRAŽIVANJA

	31. decembar 2009.	Iznosi u EUR 31. decembar 2008.
Potraživanja od kupaca u zemlji	28.762.587	33.428.848
Potraživanja od kupaca u inostranstvu	1.633.705	5.333.788
Potraživanja od Magyar Telekom Grupe (Napomena 34)	27.067	27.356
Potraživanja od Deutsche Telekom Grupe (Napomena 34)	1.271.956	607.479
Kratkoročni dio dugoročnih potraživanja po osnovu kredita odobrenih zaposlenima (Note 10)	390.173	225.794
Kratkoročni dio ostalih dugoročnih potraživanja (napomena 10)	712.357	712.357
Ostala potraživanja	1.885.976	933.119
	34.683.821	41.268.741
Ispravka vrijednosti	(15.318.701)	(19.598.814)
	19.365.120	21.669.927

Potraživanja iz poslovnih odnosa i ostala potraživanja su preračunata u stranim valutama kao što slijedi:

	31. decembar 2009.	Iznosi u EUR 31. decembar 2008.
EUR	18.255.630	20.625.697
SDR	1.109.490	1.044.230
	19.365.120	21.669.927

Struktura ostalih potraživanja na dan 31. decembar 2009 i 2008. godine je kao što slijedi:

	December 31, 2009	(In EUR) December 31, 2008
Potraživanja za lokalne komunalne takse	574.911	-
Potraživanja za plaćenu dividendu (fizička lica)	494.656	463.607
Potraživanja za više plaćene poreze i doprinose	444.735	215.337
Potraživanja za kamatu na oročene depozite	310.254	173.415
Ostala potraživanja	61.420	80.760
	1.885.976	933.119

CRNOGORSKI TELEKOM A.D., PODGORICA
NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
Za godinu završenu 31. decembra 2009. godine

13. POTRAŽIVANJA IZ POSLOVNIH ODNOSA I OSTALA POTRAŽIVANJA (Nastavak)

Fer vrijednost potraživanja iz poslovnih odnosa i ostalih potraživanja, prikazana je u sljedećoj tabeli:

	31. decembar 2009.	Iznosi u EUR 31. decembar 2008.
Potraživanja od kupaca u zemlji	13.879.387	14.330.516
Potraživanja od kupaca u inostranstvu	1.198.204	4.833.306
Potraživanja od Magyar Telekom Grupe (napomena 34)	27.067	27.356
Potraživanja od Deutsche Telekom Grupe (napomena 34)	1.271.956	607.479
Kratkoročni dio dugoročnih potraživanja po osnovu kredita odobrenih zaposlenima (napomena 10)	390.173	225.794
Kratkoročni dio ostalih dugoročnih kredita i potraživanja (napomena 10)	712.357	712.357
Ostala potraživanja	1.885.976	933.119
	19.365.120	21.669.927

Starosna struktura potraživanja dospjelih na dan izvještavanja za koje nije izvršena ispravka vrijednosti prikazana je u pregledu koji slijedi:

	31. decembar 2009.	31. decembar 2008.
Od 1 do 30 dana	2.367.506	3.341.426
Od 31 do 90 dana	1.353.170	1.507.723
Više od 90 dana	1.804.492	1.505.278
	5.525.168	6.354.427

	Kupci u zemlji		Kupci u inostranstvu	
	31. decembar 2009.	31. decembar 2008.	31. decembar 2009.	31. decembar 2008.
Od 1 do 30 dana	1.689.196	2.955.886	678.310	385.540
Od 31 do 90 dana	1.249.760	1.277.396	103.411	230.327
Više od 90 dana	1.638.861	1.007.395	165.631	497.882
	4.577.817	5.240.677	947.352	1.113.749

CRNOGORSKI TELEKOM A.D., PODGORICA
NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
Za godinu završenu 31. decembra 2009. godine

13. POTRAŽIVANJA IZ POSLOVNIH ODNOSA I OSTALA POTRAŽIVANJA (Nastavak)

Promjene na ispravci vrijednosti potraživanja za finansijsku godinu završenu 31. decembra 2009. i 2008. prikazane su u sljedećoj tabeli:

	Iznosi u EUR	
	2009.	2008.
Stanje, 1. januara	19.598.815	17.488.572
Dodatna ispravka u toku godine (Napomena 29)	2.430.349	2.612.862
Naplata ispravljenih potraživanja u toku godine (Napomena 29)	(863.103)	(508.977)
Efekti pozitivnih/negativnih kursnih razlika	(3.539)	6.357
Penali fakturisani kupcima	630.517	-
Otpisi ranije ispravljenih potraživanja	(6.474.338)	-
Stanje, 31. decembra	15.318.701	19.598.814

Promjene na ispravci vrijednosti potraživanja u zemlji i inostranstvu prikazane su u sljedećoj tabeli:

	Kupci u zemlji		Kupci u inostranstvu	
	2009.	2008.	2009.	2008.
Stanje 1. januara	19.084.173	16.810.448	514.641	678.124
Dodatna ispravka u toku godine	2.256.349	2.796.861	174.000	(183.999)
Naplata ispravljenih potraživanja u toku godine	(613.503)	(508.977)	(249.600)	-
Efekti pozitivnih/negativnih kursnih razlika	-	-	(3.539)	6.357
Penali fakturisani kupcima	630.517	-	-	-
Otpisi ranije ispravljenih potraživanja	(6.474.337)	-	-	-
Stanje 31. decembra	14.883.199	19.098.332	435.502	500.482

Obezvrjeđenje potraživanja od kupaca u zemlji zasnovano je na starosnoj strukturi potraživanja sa datumom njihovog dospelja. Obezvrjeđenje potraživanja od kupaca u zemlji formira se na osnovu analiza naplate u prethodnim periodima i ažurira se jednom godišnje. Ažurirane analiza naplate, koje nisu značajno promijenjene pod uticajem finansijske krize, su komparatibilne sa istorijskim analizama naplate. Obezvrjeđenje potraživanja od kupaca u inostranstvu izvršena su pojedinačno na osnovu procjene rukovodstva o njihovoj naplati na osnovu naplate od inostranih partnera iz prethodnih perioda. Obezvrjeđenje potraživanja ne uključuje obezvrjeđenje za potraživanja prema članicama Magyar ili Deutsche Telekom Grupe, jer se ova potraživanja smatraju u potpunosti nadoknadivima. Najznačajnije pojedinačno obezvrjeđenje vezano je za Zajednicu JPTT u iznosu od EUR 190.333 (2008: 188.660) i Ellite EUR 214.076 (2008: 214.076).

U skladu sa odlukom rukovodstva Društva broj 02-29858, od 11. novembra 2009. godine, otpisana su potraživanja u iznosu od 6.474 hiljada EUR. Potraživanja su otpisana u skladu sa očekivanjima rukovodstva o njihovoj naplati. Ukupan iznos otpisanih potraživanja je bio u potpunosti obezvrjeđen, u skladu sa čim pomenuti otpis nije imao uticaja na izvještaj o sveobuhvatnom prihodu za tekuću godinu.

13. POTRAŽIVANJA IZ POSLOVNIH ODNOSA I OSTALA POTRAŽIVANJA (Nastavak)

Potraživanja dospjela na dan izvještavanja za koje nije izvršena ispravka vrijednosti prikazana je u pregledu koji slijedi:

	31. decembar 2009.		31. decembar 2008.	
	domaći	strani	domaći	strani
Potraživanja umanjena za ispravku	13.879.387	1.198.204	14.330.516	4.833.306
Dospjela potraživanja koja nisu ispravljena	(4.577.817)	(947.352)	(5.240.677)	(1.113.749)
Potraživanja koja nisu dospjela niti ispravljena (napomena 17)	9.301.570	250.852	9.089.839	3.719.557

14. DATI AVANSI I AKTIVNA VREMENSKA RAZGRANIČENJA

	31. decembar 2009.	Iznosi u EUR 31. decembar 2008.
Procjena potraživanja po osnovu međunarodnih dolaznih poziva	42.247	953.212
Procjena potraživanja od Magyar Telekom Grupe (napomena 34)	36.480	25.055
Procjena potraživanja od Deutsche Telekom Društvo (napomena 34)	1.024.430	525.008
Isplaćena avansna dividenda	49.921.460	-
Avansi plaćeni za obrtnu imovinu	251.662	83.501
Avansi plaćeni za nekretnine i opremu	-	4.000
Unaprijed plaćeni zakup GMS lokacija	363.674	350.417
Razgraničeni prihodi od interkonekcije	981.204	992.873
Ostala aktivna vremenska razgraničenja	932.010	699.079
	53.553.167	3.633.145

Na vanrednoj Skupštini akcionara Crnogorskog Telekoma A.D. 17. juna 2009. godine usvojena je Odluka o raspodjeli dobiti za 2009. godinu u vidu isplate avansne dividende, u iznosu od 50.000.000 EUR. Iznos od 49.921.460 EUR (31. decembar 2009) predstavlja avansnu dividendu uplaćenu akcionarima, koja će biti nadoknadjena ili iz povraćaja od akcionara ili kroz kompenzaciju sa obavezom za buduće dividende.

Ostala aktivna vremenska razgraničenja uključuju plaćene avanse Zdravstvenom Fondu (214 hiljada EUR), Agenciji za Telekomunikacije (175 hiljada EUR), obračunate prihode za MIPNET usluge Ministarstvu informacija (117 hiljada EUR), unaprijed plaćene usluge osiguranja (106 hiljada EUR) idr.

Fer vrijednost datih avansa i aktivnih vremenskih razgraničenja jednaka je njihovoj knjigovodstvenoj vrijednosti.

Dati avansi i aktivna vremenska razgraničenja su denominovani u EUR.

CRNOGORSKI TELEKOM A.D., PODGORICA
NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
Za godinu završenu 31. decembra 2009. godine

15. ZALIHE

	31. decembar 2009.	Iznosi u EUR 31. decembar 2008.
Kablovi, žice i ostali materijal	1.840.714	2.399.766
Zalihe za preprodaju	1.667.181	2.088.312
	<u>3.507.895</u>	<u>4.488.078</u>
Ispravka vrijednosti zastarjelih zaliha	<u>(584.112)</u>	<u>(838.820)</u>
	<u>2.923.783</u>	<u>3.649.258</u>

Promjene na ispravci vrijednosti zaliha za godinu koja se završava 31. decembra 2009. i 2008. prikazane su u sljedećoj tabeli:

	2009.	Iznosi u EUR 2008.
Stanje, 1. januara	838.819	1.557.430
Dodatna ispravka u toku godine (napomena 29)	257.393	1.691.562
Ukidanje ispravke vrednosti u toku godine (napomena 29)	(512.100)	(2.410.172)
Stanje, 31. decembar	<u>584.112</u>	<u>838.820</u>

U okviru ostalih poslovnih rashoda iskazan je iznos od EUR 254.707 hiljada (2008: EUR 718.610 hiljada) koji predstavlja neto efekat ispravke vrijednosti zaliha u iznosu od EUR 257.393 hiljada (2008: EUR 1.691.562 hiljada) i iznosa ukidanja ranije izvršene ispravke od EUR 512.100 (2008: EUR 2.410.172).

16. IZDVOJENA NOVČANA SREDSTVA

	31. decembar 2009.	Iznosi u EUR 31. decembar 2008.
Izdvojena novčana sredstva kod Zajednice JPTT	307.026	312.265
Izdvojena novčana sredstva kod kliring kuće Cybernet	154.877	288.184
Ukupno	461.903	600.449

Izdvojena novčana sredstva su denominovana u sledećim valutama:

	31. decembar 2009.	Iznosi u EUR 31. decembar 2008.
EUR	154.877	288.184
USD	307.026	312.265
Ukupno	461.903	600.449

Izdvojena novčana sredstva kod Zajednice JPTT (koja se sastoji od subjekata koji pružaju telekomunikacione usluge iz republika bivše Jugoslavije) u iznosu od EUR 307.026 (USD: 440.244) i (2008: EUR 312.265 (USD: 440.244)) predviđena su za posebne potrebe i korišćena su za izmirenje obaveza za međunarodni telekomunikacijski saobraćaj realizovan prije 1. jula 2002. godine preko Zajednice JPTT.

Izdvojena novčana sredstva u klirinškoj kući „Cybernet“ u iznosu od EUR 154.877 (2008: EUR 288.185) odnose se na sredstva koja su položena kao depozit sa posebnim namjenama i ona se koriste za izmirivanje obaveza za roming.

17. FINANSIJSKI INSTRUMENTI

a) Finansijski instrumenti po kategorijama

Računovodstvene politike za finansijske instrumente primijenjene su na stavke prikazane u sljedećem pregledu:

Kreditni i potraživanja

Sredstva iskazana u Izvještaju o finansijskom položaju	31. decembar 2009.	31. decembar 2008.
Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju	25.374	25.374
Dugoročni krediti i potraživanja	6.246.612	5.221.644
Kratkoročni depoziti u bankama	45.200.000	62.150.000
Potraživanja iz poslovnih odnosa i ostala potraživanja	19.163.103	21.577.719
Izdvojena novčana sredstva	461.903	600.449
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	3.181.592	17.147.736
Ukupno	74.278.584	106.722.922

Obaveze iskazane po amortizovanoj nabavnoj vrijednosti

Obaveze iskazane u Izvještaju o finansijskom položaju	31. decembar 2009.	31. decembar 2008.
Obaveze iz poslovanja i ostale obaveze bez poreza	13.636.376	15.817.985
Ukupno	13.636.376	15.817.985

b) Kreditni kvalitet finansijskih sredstava

Kreditni kvalitet finansijskih sredstava koja nisu dospjela niti ispravljena su prikazana u pregledu koji slijedi:

Dugoročni krediti i potraživanja	31. decembar 2009.	31. decembar 2008.
Ugovorne strane sa eksternim kreditnim rejtingom Ba3	2.385.917	2.882.115
Ugovorne strane bez kreditnog rejtinga	3.860.695	2.339.529
	6.246.612	5.221.644

CRNOGORSKI TELEKOM A.D., PODGORICA
NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
Za godinu završenu 31. decembra 2009. godine

17. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (Nastavak)

	31. decembar 2009.	Iznosi u EUR 31. decembar 2008.
Garancija banke sa eksternim kreditnim rejtingom		
Garantovani kratkoročni depozit od kreditne institucije		
kreditna klasifikacija A1	10.200.000	-
kreditna klasifikacija A3	-	46.750.000
kreditna klasifikacija Aa3	-	8.200.000
kreditna klasifikacija Aa2	-	7.200.000
kreditna klasifikacija Baa1	31.000.000	-
kreditna klasifikacija Baa2	4.000.000	-
 Banke bez kreditnog rejtinga	 3.181.592	 17.147.736
	48.381.592	79.297.736

Potraživanja iz poslovnih aktivnosti

	31. decembar 2009.	Iznosi u EUR 31. decembar 2008.
Ugovorne strane sa eksternim kreditnim rejtingom		
Domaći kupci (napomena 13)	9.301.570	9.089.839
Strani kupci (napomena 13)	250.852	3.719.557
	9.552.422	12.809.396

Izdvojena novčana sredstva

	31. decembar 2009.	Iznosi u EUR 31. decembar 2008.
Ugovorne strane sa eksternim kreditnim rejtingom	461.903	600.449
	461.903	600.449

CRNOGORSKI TELEKOM A.D., PODGORICA
NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
Za godinu završenu 31. decembra 2009. godine

18. AKCIJSKI KAPITAL

	Na dan 31. decembra 2009.			Na dan 31. decembra 2008.		
	Broj akcija	%	Vrijednost	Broj akcija	%	Vrijednost
Upisani, uplaćeni kapital						
- Magyar Telekom	36.177.950	76,53	107.902.165	36.177.950	76,53	107.902.165
Privatizacioni fondovi	378.249	0,80	1.128.143	248.921	0,52	742.417
Ostala pravna lica	5.186.052	10,97	15.467.605	6.878.023	14,55	20.513.975
Fizička lica	5.531.689	11,70	16.498.481	3.969.046	8,40	11.837.837
	47.273.940	100.00	140.996.394	47.273.940	100	140.996.394

Na dan 31. decembra 2009. i 2008. godine nominalna vrijednost po akciji je iznosila EUR 2,98254. Akcije Telekom se kotiraju na NEX Montenegro berzi. Tržišna vrijednost po akciji na dan 31. decembar 2009 godine iznosila je EUR 2,7000 (31. decembar 2008: EUR 2,4727).

19. STATUTARNE REZERVE

U skladu sa lokalnom statutarnom regulativom, Društvo ima obavezu da izdvaja najmanje 5% ostvarene bruto dobiti na ime statutarne rezervi sve dok iznos ovih rezervi ne dostigne 1/10 akcijskog kapitala Društva. Navedene rezerve su namijenjene za pokriće gubitaka i ne mogu se distribuirati akcionarima osim u slučaju likvidacije Društva.

20. OBAVEZE IZ POSLOVANJA I OSTALE OBAVEZE

	31. decembar 2009.	Iznosi u EUR 31. decembar 2008.
Dobavljači u zemlji	5.173.882	5.973.577
Dobavljači u inostranstvu	5.926.876	7.302.711
Neisplaćene zarade i naknade zarada	60.934	124.849
Obaveze po osnovu ostalih poreza i doprinosa za socijalno osiguranje	582.728	1.398.390
Obaveze prema Magyar Telekom Grupi (napomena 34)	248.917	407.371
Obaveze prema Deutsche Telekom Grupi (napomena 34)	1.753.251	1.107.576
Ostale obaveze	472.516	342.316
	14.219.104	16.656.790

Obaveze iz poslovnih aktivnosti su izražene u sljedećim valutama:

	31. decembar 2009.	31. decembar 2008.
EUR	13.519.453	15.523.328
SDR	680.786	833.001
USD	17.918	299.752
HUF	947	-
GBP	-	709
	14.219.104	16.656.790

Fer vrijednost obaveza iz poslovanja i ostalih obaveza jednaka je njihovoj knjigovodstvenoj vrijednosti. Ugovoreno dospijeće obaveza iz poslovnih aktivnosti i ostalih obaveza je do 45 dana.

CRNOGORSKI TELEKOM A.D., PODGORICA
NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
Za godinu završenu 31. decembra 2009. godine

21. PASIVNA VREMENSKA RAZGRANIČENJA I PRIMLJENI AVANSI

	31. decembar 2009.	Iznosi u EUR 31. decembar 2008.
Pasivna vremenska razgraničenja – procjena po osnovu međunarodnih odlaznih poziva	525	412.394
Razgraničeni troškovi prema Magyar Telekom Grupi (napomena 34)	82.834	590.192
Razgraničeni troškovi prema Deutsche Telekom Grupi (napomena 34)	186.039	64.423
Obaveze za dividendu (fizička lica)	548.368	517.319
Obaveze za dividendu (pravna lica)	18.341	42.266
Primljeni avansi po osnovu pre-paid vaučera	405.009	628.922
Unaprijed naplaćeni internet sati	273.154	263.004
Obaveze po osnovu primljenih avansa i unaprijed naplaćeni iznosi	296.492	375.298
Ostale razgraničene obaveze	8.409.831	9.441.054
	10.220.593	12.334.872

Struktura ostalih razgraničenih obaveza i troškova prikazana je u pregledu koji slijedi:

	31. decembar 2009.	Iznosi u EUR 31. decembar 2008.
Lokalne opštinske naknade	1.101.450	1.266.540
Marketing	535.307	687.574
Interkonekcija	1.417.444	1.916.429
Poštanske usluge	244.510	182.674
Električna energija	237.770	241.362
Bonusi	1.319.059	1.573.703
Održavanje	657.006	463.803
Ne-geografski kodovi	605.138	405.923
Nabavka nekretnina, opreme i njihovo održavanje	1.001.696	1.523.235
IPTV usluge	400.062	230.166
Razgraničeni troškovi po osnovu procijenjenog saobraćaja sa roming partnerima	-	103.856
Razgraničeni prihodi	562.177	618.093
Ostale razgraničene obaveze	328.212	227.696
	8.409.831	9.441.054

Pasivna vremenska razgraničenja i primljeni avansi su izraženi u sljedećim valutama:

	31. decembar 2009.	31. decembar 2008.
EUR	9.803.479	12.283.395
USD	193.847	51.477
SDR	223.267	-
	10.220.593	12.334.872

Fer vrijednost pasivnih vremenskih razgraničenja i primljenih avansa jednaka je njihovoj knjigovodstvenoj vrijednosti.

CRNOGORSKI TELEKOM A.D., PODGORICA
NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
Za godinu završenu 31. decembra 2009. godine

22. REZERVISANJA

Promjene na rezervisanjima za finansijsku godinu koja se završava 31. decembra 2009. i 2008. godine prikazane su u sledećoj tabeli:

	Iznosi u EUR	
	2009.	2008.
Stanje, 1. januara	6.345.330	6.033.356
Povećanja u toku godine	238.508	4.442.899
Iskorišćeno u toku godine	(4.015.099)	(4.130.925)
Stanje, 31. decembar	2.568.739	6.345.330
Umanjeno za: dugoročni deo	766.773	1.150.788
	1.801.966	5.194.542

Promjene na računima rezervisanja prema vrsti rezervisanja prikazane u sledećoj tabeli:

	MTIP				
	Sudski sporovi	Naknade Rukovodstvu i zaposlenima	Naknade zaposlenima		Ukupno
Stanje, 1. januara 2008.	4.991.607	383.158	658.591	-	6.033.356
Rezervisanja u toku godine	277.975	3.671.662	429.651	63.611	4.442.899
Iskorišćeno u toku godine	(356.268)	(3.722.890)	(51.766)	-	(4.130.925)
Stanje, 31. decembar 2008.	4.913.314	331.930	1.036.476	63.611	6.345.330
Stanje, 1. januara 2009.	4.913.314	331.930	1.036.476	63.611	6.345.330
Rezervisanja u toku godine	30.310	-	-	208.198	238.508
Iskorišćeno u toku godine	(3.669.558)	-	(336.386)	(9.155)	(4.015.099)
Stanje, 31. decembar 2009.	1.274.066	331.930	700.090	262.653	2.568.739
Umanjeno za: dugoročni deo	-	(148.092)	(618.681)	-	(766.773)
Kratkoročno rezervisanje	1.274.066	183.838	81.409	262.653	1.801.966

22. REZERVISANJA (Nastavak)

a) Beneficije zaposlenima

	Rezervisanja za jubilarne nagrade	Rezervisanja za otpremnine za odlazak u penziju	Ukupno
Stanje, 1. januara 2008.	395.904	262.687	658.591
Rezervisanja u toku godine	276.815	152.836	429.651
Iskorišćeno u toku godine	(51.766)	-	(51.766)
Stanje, 31. decembar 2008.	620.953	415.523	1.036.476
Stanje, 1. januara 2009.	620.953	415.523	1.036.476
Rezervisanja u toku godine	-	-	-
Iskorišćeno u toku godine	(142.821)	(193.565)	(336.386)
Stanje, 31. decembar 2009.	478.132	221.958	700.090
Umanjeno za: dugoročni deo	(417.542)	(201.139)	(618.681)
Kratkoročno rezervisanje	60.590	20.819	81.409

Rezervisanja za beneficije zaposlenima izvršena su na osnovu sadašnje vrijednosti očekivanih budućih isplata zaposlenima po osnovu jubilarnih nagrada i otpremnina za odlazak u penziju, koje su predviđene Pojedinačnim kolektivnim ugovorom društava unutar Društva.

Prema Kolektivnom ugovoru:

- Poslodavac je u obavezi da isplati otpremnine zaposlenima u iznosu 10 minimalnih osnovnih cijena rada ustanovljenih u Društvu nakon ispunjavanja uslova za odlazak u penziju. Isplata dopijeva na dan penzionisanja, ali ne kasnije od 30 dana nakon posljednjeg radnog dana zaposlenog.
- Poslodavac je u obavezi da isplati jubilarne nagrade zaposlenima u skladu sa navedenim:
 - za 10 godina staža u Društvu, iznos 3 minimalne osnovne cijene rada ustanovljene u Društvu;
 - za 20 godina staža u Društvu, iznos 5 minimalne osnovne cijene rada ustanovljene u Društvu;
 - za 30 godina staža u Društvu, iznos 7 minimalne osnovne cijene rada ustanovljene u Društvu;
 - za 39 godina staža u Društvu, iznos 9 minimalne osnovne cijene rada ustanovljene u Društvu;

Doprinosi za penziona i invalidsko osiguranje i ostala socijalna davanja Republici Crnoj Gori priznaju se kao trošak perioda u kojem ih je zaposleni zaradio.

Društvo snosi troškove raskida ugovora sa zaposlenima bez obzira na razlog odlaska zaposlenog (Napomena 34).

CRNOGORSKI TELEKOM A.D., PODGORICA
NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
Za godinu završenu 31. decembra 2009. godine

22. REZERVISANJA (Nastavak)

b) Rezervisanja za sudske sporove

Rezervisanja za sudske sporove se priznaju u zavisnosti od vjerovatnoće mogućeg odliva resursa (Napomena 2.12), koja je prethodno raspravljena sa advokatima Društva.

U toku godine je došlo do oslobađanja rezervisanja za sudski spor u iznosu od 3.500.000 EUR. Bivši zaposleni, koji su pristali na program dobrovoljnog odlaska, su tvrdili da su namjerno dovedeni u konfuziju izjavom rukovodstva Društva da se u budućnosti neće desiti bolja ponuda u smislu većeg iznosa otpremnina kao kompenzacije za okončanje radnog odnosa. Godinu ipo dana kasnije, Društvo je ponudilo veće iznose otpremnina tadašnjim zaposlenima za dobrovoljno okončanje radnog odnosa. Na bazi toga, bivši zaposleni su zahtijevali isplatu razlike u visini otpremnina. Viši sud u Crnoj Gori je donio presudu u korist tužene strane – Crnogorskog Telekom A.D. S Obzirom da, u skladu sa sudskom odlukom, Društvo nema daljih obaveza koje se odnose na ovaj spor, rezervisanje u iznosu od 3.500.000 EUR je oslobodjeno.

23. ODLOŽENA PORESKA SREDSTVA I OBAVEZE

Odložena sredstva i obaveze po osnovu poreza na dobit se prebijaju u slučajevima gdje je postajalo zakonsko pravo na netiranje tekućih poreskih sredstava i tekućih poreskih obaveza.

a) Odložena poreska sredstva

	Stanje 31. decembra 2007.	Efekat na izvještaj o sveobuhvatnom prihodu	Stanje 31. decembra 2008.	Efekat na izvještaj o sveobuhvatnom prihodu	Stanje 31. decembra 2009.
Nematerijalna ulaganja	(538)	(641)	(1.179)	210	(969)
Nekretnine i oprema	7.460	1.690	9.150	1.248	10.398
Ukupno	6.922	1.049	7.971	1.458	9.429

Odložena poreska sredstva se odnose na privremene razlike između osnovice po kojoj se nekretnine, oprema i nematerijalna ulaganja priznaju u poreskom bilansu i iznosa po kojima su ta sredstva iskazana u internim finansijskim izvještajima Društva. Privremene razlike koje rezultiraju kao odložena poreska su se javljaju u slučaju manjih stopa poreske amortizacije u poredjenju sa računovodstvene amortizacijom. Na dan 31. decembra 2009. godine, Društvo nije imalo poreskih gubitaka koji se mogu prenositi u naredne fiskalne periode.

b) Odložene poreske obaveze

	Stanje 31. decembra 2007.	Efekat na izvještaj o sveobuhvatnom prihodu	Stanje 31. decembra 2008.	Efekat na izvještaj o sveobuhvatnom prihodu	Stanje 31. decembra 2009.
Nematerijalna ulaganja	914.532	-	914.532	322.350	592.182
Nekretnine i oprema	1.736.951	11.529	1.748.480	(315.889)	2.064.369
Ukupno	2.651.483	11.529	2.663.012	6.461	2.656.551

Odložene poreske obaveze se odnose na privremene razlike između osnovice po kojoj se nekretnine, oprema i nematerijalna ulaganja priznaju u poreskom bilansu i iznosa po kojima su ta sredstva iskazana u finansijskim izvještajima Društva. Sve privremene razlike odnose se na značajno veće stope poreske amortizacije. Na dan 31. decembar 2009. godine, Društvo nije imalo poreskih gubitaka koji se mogu prenositi u naredne fiskalne periode.

CRNOGORSKI TELEKOM A.D., PODGORICA
NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
Za godinu završenu 31. decembra 2009. godine

24. PRIHODI

a) Usluge fiksne telefonije i usluge interneta	31. decembar 2009.	Iznosi u EUR 31. decembar 2008.
Telekomunikaciona pretplata, konekcija i ostali prihodi	10.934.665	11.354.269
Prihodi od odlaznih domaćih poziva	11.585.668	14.889.307
Prihodi od odlaznih međunarodnih poziva	2.581.463	2.988.798
Ukupni prihodi od odlaznih poziva	14.167.131	17.878.105
Prihodi od dolaznih domaćih poziva	1.781.907	1.343.388
Prihodi od dolaznih međunarodnih poziva	18.495.478	20.941.320
Ukupni prihodi od dolaznih poziva	20.277.385	22.284.708
Zakupljene linije i prenos podataka	4.273.485	3.483.201
Prihodi od pružanja usluga interneta fizičkim licima	137.297	316.206
Prihodi od web prezentacije i hostinga	84.315	119.348
ADSL	7.321.227	5.468.473
MIPNET	2.346.208	1.904.921
IPTV	2.974.933	2.398.298
Prihodi od prodatih internet pristupa	725.742	641.495
Prihodi od prodaje opreme	852.784	917.107
Ostali prihodi	893.778	720.321
Ukupni ostali prihodi	19.609.769	15.969.370
Ukupni prihodi od pružanja usluga fiksne telefonije i interneta	64.988.950	67.486.452
b) Usluge mobilne telefonije	31. decembar 2009.	Iznosi u EUR 31. decembar 2008.
Post-paid prihodi		
- odlazni domaći i međunarodni pozivi	14.207.475	16.004.241
- mjesečna pretplata	6.576.158	5.284.683
	20.783.633	21.288.924
Prodaja paketa i pre-paid usluga	18.271.343	21.264.057
Prodaja mobilnih telefona	1.595.173	1.500.003
Prihodi od roming-a	5.138.951	8.038.210
	25.005.467	30.802.270
Prihodi po osnovu interkonekcije	12.005.405	12.338.690
Ostali prihodi	7.451	431.775
	57.801.956	64.861.659

25. OSTALI POSLOVNI PRIHODI

	31. decembar 2009.	Iznosi u EUR 31. decembar 2008.
Dobit od prodaje udjela u E Monu (Napomena 8)	154.612	-
Prihodi od naplacenih penala	15.074	12.355
Prihodi od prodaje materijalnih i nematerijalnih sredstava	52.708	-
Prihodi od naplate šteta	1.527	26.449
Ostali prihodi	141.424	172.637
	365.345	211.441

26. TROŠKOVI ZARADA, NAKNADA ZARADA I OSTALI LIČNI RASHODI

	31. decembar 2009.	Iznosi u EUR 31. decembar 2008.
Troškovi neto zarada i naknada zarada	12.146.083	11.288.263
Troškovi poreza na zarade i naknade zarada	2.474.445	2.906.039
Troškovi doprinosa za penzije	3.393.393	3.290.527
Troškovi socijalnih i ostalih doprinosa	2.092.956	2.219.267
Jubilarne nagrade i otpremnine	118.757	3.805.400
Rezervisanja za penzionisanje i jubilarne nagrade	(137.344)	441.496
Ostali troškovi zaposlenih	1.223.014	2.097.900
	21.311.304	26.048.892

Other personal costs include travelling cost amounted to EUR 276 thousands, employees use of mobile phone amounted to EUR 171 thousand, part time contracts expenses amounted to EUR 250 thousand, etc.

27. AMORTIZACIJA I OBEZVRJEĐENJE

	31. decembar 2009.	Iznosi u EUR 31. decembar 2008.
Amortizacija osnovnih sredstava (Napomena 7)	19.468.694	19.257.138
Obezvrjeđenje nekretnina, i opreme u pripremi (Napomena 7)	57.034	-
Amortizacija nematerijalnih ulaganja (Napomena 5)	2.357.260	2.380.126
	21.882.988	21.637.264

CRNOGORSKI TELEKOM A.D., PODGORICA
NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
Za godinu završenu 31. decembra 2009. godine

28. TROŠKOVI KORIŠĆENJA USLUGA DRUGIH OPERATERA

	31. decembar 2009.	Iznosi u EUR 31. decembar 2008.
Troškovi korišćenja usluga fiksnih i mobilnih operatera u zemlji	16.991.238	18.420.138
Troškovi korišćenja usluga fiksnih i mobilnih operatera u inostranstvu	6.587.340	8.973.451
	23.578.578	27.393.589

29. OSTALI POSLOVNI RASHODI

	31. decembar 2009.	Iznosi u EUR 31. decembar 2008.
Troškovi materijala, održavanja i naknade za izvršene usluge	9.032.418	9.298.396
Marketing	3.502.982	5.249.873
Ispravka vrijednosti potraživanja (Napomena 13)	1.567.246	2.103.885
Zakup	2.678.145	2.753.622
Troškovi telekomunikacione licence	1.933.192	1.695.864
Sponzorstva	891.479	1.006.308
Opštinske takse	1.153.849	1.348.322
Naknade	1.117.620	866.293
Savjetodavne usluge	1.291.477	1.965.731
Neto efekat dodatne vrijednosti zaliha i ukidanja ispravke vrijednosti zaliha (Napomena 15)	(254.707)	(718.610)
Smanjenje rezervisanja priznatih u izvještaju o sveobuhvatnom prihodu (Napomena 22)	(3.639.247)	129.521
Ostali poslovni rashodi	5.328.337	5.141.917
	24.602.791	30.841.122

Troškovi sponzorstva koji su iznosili 891.479 EUR (2008: 1.006.308 EUR) predstavljaju najvećim dijelom troškove sponzorstva košarkaškog i ženskog rukometnog kluba "Budućnost". Ostatak troškova sponzorstva se odnosi na kulturu, sport i obrazovanje.

Troškovi opštinskih taksi se odnose na naknade za korišćenje opštinskog zemljišta na kom se nalaze objekti, telekomunikaciona mreža, podzemni kablovi i stubovi. Povećanje navedenih troškova zavisi od usvajanja "Zakona o finansiranju lokalnih samouprava" koji dozvoljava svakoj opštini da samostalno određuje iznose navedenih naknada.

Troškovi savjetodavnih usluga se odnose na troškove revizije i ostale konsalting usluge.

CRNOGORSKI TELEKOM A.D., PODGORICA
NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
Za godinu završenu 31. decembra 2009. godine

30. FINANSIJSKI PRIHODI I RASHODI, NETO

	31. decembar 2009.	Iznosi u EUR 31. decembar 2008.
Finansijski prihodi		
Prihod od kamata od		
Gotovine i gotovinskih ekvivalenata	619.568	1.982.949
Kratkoročni depoziti u bankama	3.849.794	3.352.530
Kreditni odobreni zaposlenima	88.221	55.324
Prihod od ukidanja diskonta na dugoročna potraživanja	641.735	423.973
Pozitivne kursne razlike	513.429	1.035.298
Ostali finansijski prihodi	73.321	-
	5.786.068	6.850.074
Finansijski rashodi		
Rashodi kamata	16.883	3.114
Negativne kursne razlike	519.733	873.147
Ostali finansijski rashodi	54	4.549
	536.670	880.810
Neto finansijski rashodi	5.249.398	5.969.264

31. POREZ NA DOBIT

	31. decembar 2009.	Iznosi u EUR 31. decembar 2008.
Porez na dobit - tekući porez	3.232.241	2.788.873
Porez na dobit - odloženi porez	(7.919)	10.480
Ukupno	3.224.322	2.799.353

Usaglašavanje pretpostavljenog poreza na dobit i poreza na dobit iskazanog u poreskom bilansu

Usaglašavanje pretpostavljenog poreza na dobit po finansijskim izvještajima i poreza na dobit po poreskom bilansu prikazano je u sljedećoj tabeli:

	31. decembar 2009.	Iznosi u EUR 31. decembar 2008.
Dobit prije oporezivanja	31.837.823	27.440.420
Poreska stopa (9%)	2.865.404	2.469.644
Troškovi koji se ne priznaju	132.414	139.825
Ostale korekcije	226.466	189.884
	3.224.322	2.799.353

CRNOGORSKI TELEKOM A.D., PODGORICA
NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
Za godinu završenu 31. decembra 2009. godine

32. ZARADE PO AKCIJI

	Iznosi u EUR	
	31. decembar 2009.	31. decembar 2008.
Profit akcionara Društva	28.613.501	24.641.067
Prosječan ponderisan broj izdatih akcija	47.273.940	47.273.940
Broj akcija iz redovnog poslovanja	47.273.940	47.273.940
Osnovna zarada / (gubitak) po akciji		
- iz redovnog poslovanja	0,6053	0,5212
Osnovna zarada po akciji, neto	0,6053	0,5212

Društvo nema potencijalnih razrijeđenih običnih akcija.

33. DIVIDENDA PO AKCIJI

Tokom 2009. godine, objavljene su i isplaćene dividende po osnovu raspodjele dobiti za 2008. godinu u iznosu od EUR 9.800.000 (2008: EUR 22.000.000). Dividenda po akciji je iznosila EUR 0,2073 (2008: EUR 0,46537). Takođe, tokom godine je objavljena avansna dividenda za finansijsku godinu koja se završava 31. decembra 2009. godine, u iznosu od 50.000.000 EUR. Dividenda po akciji iznosi 1,0577 EUR.

34. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM PRAVNIM LICIMA

Magyar Telekom NyRt. (MT) je postao većinski vlasnik Crnogorskog Telekom A.D., Podgorica. MT je 31. marta 2005. godine preuzeo kontrolu nad Crnogorskim Telekomom i krajem 2006 i 2005. godine imao 76.53% udjela akcijskog kapitala. Deutsche Telekom AG je krajnji vlasnik Magyar Telekom i on posjeduje 59.21% njegovih akcija. Deutsche Telekom (DT) Grupa i Magyar Telekom Grupa obuhvata veći broj povezanih preduzeća iz oblasti fiksne i mobilne telefonije širom svijeta, sa kojima Društvo ima redovne transakcije.

Krajnji vlasnik matične kompanije Grupe je Deutsche Telekom AG (registrovan u Njemačkoj). Akcionari Deutsche Telekom AG su KfW Bankengruppe (17%), Federalna Republika Njemačka (15%), Institucionalni investitori (57%) i ostali investitori (11%).

Ostala povezana pravna lica sa kojima je Društvo imala transakcije u periodu od 1. januara do 31. decembra 2009 i 2008 uključuju: Makedonski telekomunikaciji (kćerka kompanija Magyar Telekom), OTE (pridruženo lice Deutsche Telekom), i Hrvatski Telekom (kćerka kompanija Deutsche Telekom).

Sve transakcije sa povezanim licima nastaju u redovnom toku poslovanja i njihova vrijednost nije materijalno značajno drugačija od uslova koji preovlađuju u transakcijama između ravnopravnih strana.

Transakcije sa povezanim licima uključuju obezbjeđenje i pružanje telekomunikacionih usluga i iznajmljenih linija.

CRNOGORSKI TELEKOM A.D., PODGORICA
NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
Za godinu završenu 31. decembra 2009. godine

34. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM PRAVNIM LICIMA (Nastavak)

I Obaveze

	31. decembar 2009.	Iznosi u EUR 31. decembar 2008.
<i>Magyar Telekom</i>		
Interkonekcija po osnovu usluga fiksne telefonije	58.649	
Usluge mobilne telefonije	150.895	127.414
Konsultantske usluge	122.207	750.000
Ostalo	-	94.257
	<u>331.751</u>	<u>971.671</u>
<i>Makedonski telekomunikacii</i>		
Interkonekcija po osnovu usluga fiksne telefonije	-	25.892
<i>Ukupno - Magyar Telekom Grupa</i>	<u>331.751</u>	<u>997.563</u>
<i>Deutsche Telekom</i>		
Interkonekcija po osnovu usluga fiksne telefonije	1.070.142	365.258
Usluge mobilne telefonije	736.822	630.466
Zakup linkova	45.000	
	<u>1.851.964</u>	<u>995.724</u>
<i>Ote Telekom</i>		
Interkonekcija	15.313	75.890
Zakup linkova	28.996	-
	<u></u>	<u></u>
<i>T - Hrvatski telekom</i>		
Interkonekcija po osnovu usluga fiksne telefonije	39.217	100.385
Zakup linkova	3.800	-
<i>Ukupno - Deutsche Telekom Grupa</i>	<u>1.939.290</u>	<u>1.171.999</u>
Ukupno	<u>2.271.041</u>	<u>2.169.562</u>

CRNOGORSKI TELEKOM A.D., PODGORICA
NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
Za godinu završenu 31. decembra 2009. godine

34. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM PRAVNIM LICIMA (Nastavak)

II Potraživanja

	31. decembar 2009.	Iznosi u EUR 31. decembar 2008.
<i>Magyar Telekom</i>		
Usluge mobilne telefonije	25.697	-
Zakup linkova	36.480	8.940
Ostalo	1.370	1.369
	<u>63.547</u>	<u>10.309</u>
<i>Makedonski telekomunikacii</i>		
Interkonekcija po osnovu usluga fiksne telefonije	-	42.102
<i>Ukupno - Magyar Telekom Grupa</i>	<u>63.547</u>	<u>52.411</u>
<i>Deutsche Telekom</i>		
Interkonekcija po osnovu usluga fiksne telefonije	2.051.618	328.722
Usluge mobilne telefonije	210.028	118.076
	<u>2.261.646</u>	<u>446.798</u>
<i>Ote Telekom</i>		
Interkonekcija	-	58.907
Zakup linkova	27.240	-
<i>T – Hrvatski telekom</i>		
Interkonekcija po osnovu usluga fiksne telefonije	-	626.782
Zakup linkova	7.500	-
<i>Ukupno – Deutsche Telekom Grupa</i>	<u>2.296.386</u>	<u>1.132.487</u>
Ukupno	<u>2.359.933</u>	<u>1.184.898</u>

CRNOGORSKI TELEKOM A.D., PODGORICA
NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
Za godinu završenu 31. decembra 2009. godine

34. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM PRAVNIM LICIMA (Nastavak)

III Prihodi	31. decembar 2009.	Iznosi u EUR 31. decembar 2008.
<i>Magyar Telekom</i>		
Interkonekcija	36.480	30.137
Usluge mobilne telefonije	145.177	226.206
	181.657	256.343
<i>Makedonski telekomunikacij</i>		
Interkonekcija	128	223.293
<i>Ukupno - Magyar Telekom Grupa</i>	181.785	479.636
<i>Deutsche Telekom</i>		
Interkonekcija	12.392.322	1.893.472
Usluge mobilne telefonije	259.552	777.020
	12.651.874	2.670.492
<i>Ote Telekom</i>		
Interkonekcija	-	594.693
Zakup linkova	27.071	-
<i>Hrvatski telekom</i>		
Interkonekcija	756.174	8.700
Zakup linkova	15.645	3.710.279
<i>Ukupno - Deutsche Telekom Grupa</i>	13.450.764	6.984.164
Ukupno	13.632.549	7.463.800

CRNOGORSKI TELEKOM A.D., PODGORICA
NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
Za godinu završenu 31. decembra 2009. godine

34. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM PRAVNIM LICIMA (Nastavak)

	31. decembar 2009.	Iznosi u EUR 31. decembar 2008.
IV Troškovi		
<i>Magyar Telekom</i>		
Interkonekcija	-	3.109
Konsultantske usluge	258.836	802.474
Usluge mobilne telefonije	31.476	
	290.312	805.583
<i>Makedonski telekomunikacij</i>		
Interkonekcija	1.644	156.556
<i>Ukupno - Magyar Telekom Grupa</i>	291.956	962.139
<i>Deutsche Telekom</i>		
Interkonekcija	3.432.065	142.109
Zakup linkova	45.000	-
Usluge mobilne telefonije	200.494	243.840
	3.677.559	385.949
<i>Ote Telekom</i>		
Interkonekcija	3.833	129.223
Zakup linkova	6.045	13.299
	9.878	142.522
<i>T - Hrvatski telekom</i>		
Interkonekcija	38.481	299.405
Zakup linkova	61.273	145.041
	99.754	444.446
<i>Ukupno - Deutsche Telekom Grupa</i>	3.787.191	972.917
Ukupno	4.079.147	1.935.056

Društvo je tokom 2009. godine odobrila rukovodstvu kratkoročne naknade, koje su iznosile EUR 977.501 (2008: 543.319 EUR) za neto zarade i bonuse isplaćene višem rukovodstvu koji su članovi ili stalni gostujući članovi Upravnog odbora Telekoma Crna Gora, i EUR 569.661 (2008: 302.214 EUR) za pripadajuće poreze i doprinose. Društvo je takodje odobrila rukovodstvu otpremnine u iznosu EUR 58.800 (2008: 60.024) za neto iznose i EUR 38.616 (2008: 45.185 EUR) za pripadajuće poreze i doprinose. S obzirom da na kraju godine nisu bili poznati uslovi, niti informacije o pomenutim otpremninama, ovi iznosi nisu rezervisani u prethodnim godinama već su direktno teretili izvještaj sveobuhvatnog prihoda tekuće godine. Nije bilo odobravanja kredita navedenim zaposlenima.

34. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM PRAVNIM LICIMA (Nastavak)

Ugovori sa Višim Rukovodstvom Društva

U oktobru 2004. godine, zaključeni su Aneksi nekih Ugovora o zaposlenju sa višim rukovodstvom.

Prema pravilima navedenim u ovim Aneksima, nakon prestanka radnog odnosa (čak i u slučaju da je prestanak radnog odnosa odluka zaposlenog) ili u slučaju da za tim radnim mjestom više nema potrebe, zaposleni ima sljedeće mogućnosti:

- Da primi naknadu za prekid radnog odnosa u iznosu 12 mjesečnih zarada (mjesečna zarada odgovara neto iznosu plaćenom u prethodnom mjesecu prije prekida ili utvrđenoj neto plati); ili
- Da potpiše Ugovor o zaposlenju na drugoj poziciji, prema stručnoj spremi zaposlenog, na neodređeno vrijeme.

U skladu sa gore navedenim, maksimalne potencijalne obaveze Društva po osnovu razrješenja ili raskida navedenih aneksa i ugovora, ukoliko bi se više rukovodstvo Društva opredijelilo za otpremninu, iznosile bi oko EUR 630.807 i EUR 449.242 na dan 31. decembra 2009. i 2008. godine. S obzirom da je vjerovatnoća da se cjelokupno više rukovodstvo opredijeli za otpremnine u toku godine manja od 50%, samo djelimičan iznos je rezervisan u finansijskim izvještajima Društva.

U toku 2008. i 2007. godine Društvo je ustanovila bonus šemu za neke od ključnih članova Višeg rukovodstva po kojoj, ukoliko bi član višeg rukovodstva Društva ostao u firmi najmanje dvije godine od potpisivanja ugovora o zaposlenju, Društvo bi po tom osnovu snosilo troškove za oko EUR 144.212 na osnovu važećih uslova na dan 31. decembra 2009. godine.

35. POTENCIJALNE OBAVEZE

Potencijalni sporni ugovor

U skladu sa kupoprodajnim ugovorom zaključenim 15. marta 2005. godine između Vlade Republike Crne Gore i Zavoda za zapošljavanje Crne Gore, kao Prodavca i Magyar Telekom, kao Kupca, Kupac je u obavezi da omogući Društvu zaključivanje ugovora sa Radio Difuznim Centrom za zakup optičkih vlaknastih kapaciteta za transmisiju TV i radio signala i Univerziteta Crne Gore o obezbjeđivanju kapaciteta za konekciju. U oba slučaja predviđeno je da ugovorne strane neće platiti bilo kakvu naknadu za korišćenje ovih kapaciteta. Na dan 31. decembra 2009. godine, nije zaključen nijedan ugovor ili nije bilo moguće odrediti vrijednost ponuđenih usluga. Na osnovu raspoloživih informacija, rukovodstvo nije bilo u mogućnosti da procijeni iznos i uticaj ugovora sa Radio Difuznim Centrom i sa Univerzitetom Crne Gore.

Zaštita životne sredine

Propisi koji se odnose na zaštitu životne sredine usvajaju se u Republici Crnoj Gori i Društvo sa stanjem na 31. decembra 2009 i 2008. godine nije iskazala bilo kakve obaveze za predviđene troškove, uključujući pravne i konsultantske naknade, studije lokacija, osmišljavanje i implementaciju planova restauracije koji se odnose na zaštitu životne sredine. Troškove vezane za zaštitu životne sredine rukovodstvo ne smatra materijalno značajnim.

36. POTENCIJALNA IMOVINA

Ukupan iznos potencijalnih iznosa po osnovu sudskih sporova pokrenutih od strane Društva iznosi EUR 8.383.906 (2008: EUR 8.709.977). Ovi sporove Društvo vodi protiv pretplatnika, građana i firmi pokušavajući da naplati potraživanja koja su davno dospjela.

37. PREUZETE OBAVEZE

a) Preuzete obaveze po osnovu operativnog lizinga – Društvo kao zakupac

Sklapanjem ugovora o operativnom lizingu Društvo zakupljuje veliki broj maloprodajnih i poslovnih prostora, skladišta, zatim internet pristup i mrežne linije. Lizing je ugovoren od jedne godine do neograničenog vremenskog perioda, i većina zaključenih ugovora o lizinga mogu se produžiti po isteku lizinga po aktuelnim cijenama na tržištu.

Troškovi godišnjeg lizinga su prikazani u izvještaju o sveobuhvatnom prihodu kao što je prikazano u Napomeni 29.

b) Ostale preuzete obaveze

Preuzete obaveze po ugovorima do datuma Izvještaja o finansijskom položaju koje nisu objelodanjene u finansijskim izvještajima su sljedeće:

	31. decembar 2009.	Iznosi u EUR 31. decembar 2008.
Ugovorene obaveze po osnovu:		
- kupovine nekretnina i opreme	885.607	1.750.987
- kupovine nematerijalne imovine	4.651.000	5.514.584
- održavanje i tehničke aktivnosti	153.449	156.415
- marketing i sponzorstvo	376.149	214.280
- dugoročni zakup kancelarijskog prostora	21.000	197.160
- uređaji	100.000	-
Ostale ugovorene obaveze troška	407.356	1.151.987
Ukupno	6.594.561	8.985.413

c) Upotrebne dozvole

U skladu sa mišljenjem rukovodstva, budući troškovi mogu nastati u vezi sa pribavljanjem već zahtijevanih dozvola za korišćenje mreža, optika, transmisija i ostale opreme. Pored toga, na osnovu kupoprodajnog ugovora zaključenog 15. marta 2005. godine između Vlade Republike Crne Gore i Zavoda za zapošljavanje Crne Gore, kao Prodavca i Matav Hungarian Telecommunication Company, kao Kupca, Prodavac je u obavezi da omogući Društvu dostavljanje kompletiranih molbi relevantnoj javnoj instituciji za obezbjeđivanje svih preostalih dozvola za nastavljavanje i) obavljanja poslovanja i/ili ii) vlasništva i/ili poslovanja sa njihovim sredstvima postojećim na datum potpisivanja Ugovora. Nije bilo moguće kvantifikovati potencijalne troškove koji se odnose na ovo pitanje.

CRNOGORSKI TELEKOM A.D., PODGORICA
NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
Za godinu završenu 31. decembra 2009. godine

38. DEVIZNI KURSEVI

Zvanični kursevi valuta koji su korišćeni za preračun deviznih pozicija Izvještaja o finansijskom položaju u EUR na dan 31. decembar 2009 i 2008.:

	31. decembar 2009.	31. decembar 2008.
SDR	1.0882	1.1068
USD	0.6974	0.7093

39. GOTOVINA GENERISANA IZ POSLOVANJA

	31. decembar 2009.	31. decembar 2008.
	(Iznosi u EUR)	
<i>Dobitak za godinu</i>	28.613.501	24.641.067
<i>Korekcije:</i>		
Porez na dobit	3.224.322	2.799.353
Amortizacija	27 21.882.988	21.637.264
Neto finansijski prihod	30 23.660	(204.091)
Prihod od kamata	30 (5.249.398)	(5.969.264)
Povećanje/(smanjenje) ispravke vrijednosti zaliha priznatih u okviru prihoda/rashoda	15 (254.707)	(718.610)
Povećanje/(smanjenje) ispravke vrijednosti spornih potraživanja priznatih u okviru prihoda/rashoda	29 1.567.246	2.612.862
Promjene u okviru obrtnog (radnog) kapitala:		
Promjene na obavezama	(4.551.963)	(714.119)
Promjene na zalihama	980.183	419.890
Promjene na potraživanjima	2.306.245	(7.080.468)
Rezervisanja za sudske sporove	(3.639.247)	(78.293)
Rezervisanja za benefite zaposlenih	(336.386)	376.029
Promjene u izdvojenim novčanim sredstvima	138.546	357.248
Ostale negotovinske stavke	(885.941)	374.195
<i>Gotovina generisana iz poslovanja</i>	43.819.047	38.453.063

40. DOGAĐAJI NAKON DATUMA BILANSA STANJA

Nema identifikovanih događaja nakon datuma bilansa stanja u trenutku kreiranja ovih finansijskih izvještaja.